

శ్రీకృష్ణశాస్త్రీయార్థ భాషానిలయము

పద్యకావ్యము

సంఖ్య. 4.6.4.....

భగవద్గీత

(పద్య కావ్య ము.)

వేముగంటి దత్తోజ్ఞ పండిత ప్రణీతము.

౧౩౬

హృదయవక్త్ర

గురుకూరి సుబ్బారావు,

బుక్సెల్లర్ అండ్ పబ్లిషర్,

భీమవోలు, వజ్రముగోదావరిజిల్లా.

కా కి నా జ్ఞ.

కోటమరి చివరముపరిశ్రావగారివే

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రించబడియె

1926.

కాపీరైట్ నిజపర్షద్ వెల రు. 1-00

రామదాసు

[గ్రంథకర్తలు:—రామనారాయణకవులు]

భద్రాచలరామదాసు నెఱుంగనివా రాంధ్రులలో నెవ్వరుందురు? ఆంధ్రులందఱును వ్రాయుప్రయాసములకోర్చి ప్రతిసంవత్సరము నరుగుచున్న భద్రాచలమధ్యక్షేత్రమే! శ్రీరామదాసుడగు కంచెల్ల గోపన్న, యీపురమున రామాలయమును నిర్మించి యందులకై తానీహారమును వ్రాయుపఱచిన కారణమున పండ్రెండేండ్లు కారాగారమున నున్న భక్తిరసపూరితదివ్యచరిత్రయు! శ్రీరామదాసు గోలకొండలోని చెఱసాలలోబడి శ్రీరామనామమే జీవనముగ భక్తిపరవశుడై పాడినపాటలను మన మనేకమారులు వినియుందుము. శిక్షకుల దీనారావములయందును, దాసుల తంబురలందును, భక్తుల పారవశ్యములయందును భాగవతుల పదఘట్టములందును మూరీధివించిన వీరామదాసు గారి పాటలే! నిర్జనములగు నరణ్యముల మధ్యమనసుంకి, మహోన్నతచుగు సంతరాశము నుండి ఆగాధుచు సాగ రాంతరమునుండి, దివ్యకంఠములనుండి శ్రోత్రప్రేయము చేయు నవి యీ రామసంకీర్తనములే!

ఈరామదాసుగారు కారాగారపాళికారములనడుమ, భక్తిరసయుండై పద్మాసనమువేసికొని, యాహాప్రపంచమున శ్రీరామునితో నాయస్థువాకిమ్మని తగవులాడి నాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు రామా అవచారము సల్పితినని, యాతనిపాదములపై బడి చిన్నపిల్లవానివలె నేడ్చినాడు. మరొకప్పుడు రామునిజూచి పెప్పివానివలె నూరక నవ్వుదాడినాడు. ఆహా రామభక్తిప్రబోధము! ఈభాగములన్నియు నీనాటకరాజమున కవిబ్రహ్మచే జిత్రీంపబడినవి!

తానీహ రామదాసుల పూర్వజన్మచరిత్రలు-కలీరు నాదేశమున, రామదాసు శ్రీరాముని జూడగోర, రాముడు మహిమ కారమునరాగా రామదాసు భగవంతుడని యెఱుంగక కొట్టుట, శ్రీరాముని తాడనముచేసి నందులకై రామదాసు కారాగృహము లో దెబ్బబొందినట్లు, ఆలయనిర్మాణము, రామదాసు భక్తుడు మరణించి రామావగృహమున జీవించుట, తానీహ ఆగృహము, రామదాసు తానీహల సంవాదము రామలక్ష్మణులర్ధరాత్రి రాజభటవేషములతో తానీహఅంతఃపురముఁ బ్రవేశించి సంవాదము చేయుట, తానీహకు సామ్మచెల్లించి యారకిడు పాణిశాత్రా ప్రయత్నముననున్న రామదాసునకు కారాగృహమున నిచ్చియదృశ్యులగుట, తానీహ తుమార్పణము, రామదాసు భద్రాచలమున శ్రీరామ కైంకర్యము చేయుట-భక్తిరసభరితములగు శాటలతోనున్నది. చదువఁగల నాటకము.

పెం 1—0—0

వలయువారు—కురుకూరి సుబ్బారావు,

బుక్స్ సెల్లర్, భీమడోలు.

భ గ వ ద్గీ త .

ప్రథమాధ్యాయము.

—♦ అర్జున విషాదయోగము. ♦—

శ్రీ కర అననూయాత్మజ
లోకాధిప వాసుదేవ లోకస్తుత్యా
నాకేశాద్భిత శృతిచయ
సారపసిద్ధకాయ సామ్యవతేయా.

1

వ. ధృతరాష్ట్రం డిట్లనియె.

2

సీ. సంజయ వినవయ్య సర్వసౌఖ్యములచే
భూమికి నాభినా పుణ్య మొంది
విలసిల్లు కున్న యా విపులకురుక్షేత్ర
మునను మదీయులు ననఘులైన
పాండవేయులఁ గూడి బద్ధవిద్వేషులై
సమరంబునకుఁ దారు సమత బొంది
యెద్ది చేసిరి యుద్ధ మెట్లెట్లు చెల్లెన
య్యున్నహించినవారి యరుబంబు

శ్రీ గీ లెట్లు వర్తిలై దాసని యేర్పరించి
తెలియఁబలుకుము నాతోడ ధీవరేణ్య
వినఁగ వేడుకయయ్యె సవిస్తరముగఁ
బ్రవినులం బగు బుద్ధిచేఁ బ్రబల మొంది.

3

వ. అనిన విని సంజయుఁ డిట్లనియె.

4

తే. గీ. పాండవేయుల మూకలఁ బొంజూచి

నీ కుమారాగ్రజుడు రాజనీరజాపుఁ

డడరి యాచార్యుఁ గనుఁగొని యధిగమించె

బల్కె నొకమాట యతనితో భక్తిమీఱ.

తే. గీ. చూడు మాచార్యవర్య యో శుద్ధహృదయ

పాండవేయులు మహానీయభద్రసేన

దృఢసుతుచేత నీశిష్య దోర్బలంబు

చేత శేష్తత వర్తిల్లి చెలఁగుదాని.

తే. గీ. పాండవేయుల మూకలొ భద్రాయశులు

అనికి భీమార్జునులసము లైనవారు

విరటుడును సాత్యకియు మహావిపులయశులు

దృఢమడును నని పల్కె దానృపవరేణ్య.

వ. మఱియును దష్టకేతుండును, చేకితాసుండును, వీర్యవంతుండగు

కాశిరాజును, పురజిత్తును, కుంతిభోజుండును, నరపుంగవుండగు

తైభ్యుండును.

తే. గీ. ఉరుబలుండు సుధామయ్యఁ డుద్వివాధ

పుత్రమోజుండు తొత్తి కగ్ధోత్తముండు

ద్రోపదీచందనులు సుభద్రాసుతుండు

విపులయశులు మాహారథవీరు లనఘ.

తే. గీ. వామహాసేనయందలి నాయకులను

నీ వెఱుంగుదు వేకదా నిర్మలాత్మ

లయిన వారల సౌంజ్ఞలు నన్వయించి

చెప్పెదను విను సుజ్ఞానసిద్ధహృదయ.

తే. గీ. నీవు భీష్ముండు కర్ణుండు నిపుణు లనఘ

కృపుండు సమితింజయుండును విపులమతులు

తే. గీ. మామల సుహృజ్జనముల మతియుఁజూచె
 నుభయ సేనలలోపల నురుబలుండు
 సర్వబుధుజనంబుల సర్వసేన
 నప్పు డంతటఁ జూచి యయ్యర్జునుండు.

30

తే. గీ. కృప మనూబున వసి యింపఁ గృష్ణుఁడొడ
 దుఃఖమునఁ బల్కె మాటలు దొట్టుకొడఁగ
 యోధజనముల నావారి యొనరఁ గంటిఁ
 గాన చిత్తంబు సంతాపకలిత మయ్యె.

31

తే. గీ. అంగసీచయంబు డస్సె నో యప్రమేయ
 ముఖము వాడెను జ్ఞానంబు మోసమయ్యె
 దేహమునఁ గంప మొక వెను దేవదేవ
 పులకతతు లంగురించెను బూర్ణముగను.

32

తే. గీ. చేతి గాంధీవ ముండక చెదరఁజొచ్చె
 దేహమునఁ జాల తాపంబు తెరలఁజొచ్చె
 నిలువనోపను రథముపై నిర్వహించి
 భ్రాంతి నొందెడిమాటల భ్రమసె మనము.

33

తే. గీ. ఘననిమిత్త చయంబులు గానఁబడియె
 పెక్కువిపరీతములుగాఁగఁ బెంపునప్పై
 గాన లాభంబు యేమియుఁ గానఁబడదు
 సమరముఖమున బాంధవ సంహృతముగ.

34

తే. గీ. కోరనెల్లను విజయంపుఁగోరికలను
 రాజ్యకాంక్షను బాసితి రాగ మెడలి
 రాజ్య మొల్లను మిక్కిలి రమ్యమైన
 భోగ్యములు నెల్ల బ్రతుకును బాందనెల్ల.

35

- తే. గీ. ఏ మహాత్ములకొఱకునై యీరణంబు
చేసి రాష్ట్రంబు గూర్పంగఁ జెలంగినాడ
వారలే ప్రాణ ధన ముఖ్య నాంధ విడచి
యధనస్పద్ధులై యట నున్నవారు. 36
- వ. వార లెవ్వరంటేని యాచార్యులును, మిత్రజనంబులును, పుత్రవర్గం
బులును, పితామహులును, మాతృలసమూహంబును, పౌత్రులును,
మహాదులును, యితరమగు సంబాధులును. 37
- తే. గీ. వీరు మమ్ములఁ జూపెడు వివతులైన
వీరి జంపంగ త్రోవోక్య విభవ మబ్బె
నేని నేనొల్ల యీ రాజ్య మేలుతొల
వీరి జూపను నాచేత వెలయఁ గాదు. 38
- తే. గీ. ధార్తరాష్ట్రులఁ జంపుట తగినదైన
దీననాకును సంప్రీతి దెలియ లేదు
దీనివల్లను పాదంబె కాని కృష్ణ
ధర్మవిద్వేషులైన తతాయులైన. 39
- తే. గీ. కాన వారలఁ జంపుట కాదు నాకు
ధార్తరాష్ట్రులు బాంధవతతులు గాన
స్వజనములఁ జంపి నరముల వచ్చినట్టి
సుఖము బొందుట యదియేటి సుఖము కృష్ణ. 40
- తే. గీ. కులము నాశంబుబొందించు కలుషభరము
బాధుజనులను జంపెడు పాతకంబు
లోభహతచాతసుపుడై లోలుడైన
హీనమతి కౌరవేశ్వరుఁ డెఱుంగకున్నె. 41
- తే. గీ. కులజబాంధవహానంబు కూరమనుచు
నెఱుగవలదె మూకైనను యిద్ధచరిత

యెఱిగియెఱిగియు దీనిని నెట్లు సేతు
పాపవర్తన మర్హంబె పాజ్ఞులకును.

42

తే. గీ. శాశ్వతం బగు కులధర్మసంచయంబు
చెడుగు లక్షయ మొనరింప శేషతల్పు
ధర్మమెడలినయప్పు డధర్మ మొదవి
కులము నాశంబుఁ బొందించుఁ గువల చూడు.

43

తే. గీ. విను మధర్మంబు మిక్కిలి విస్తరిల్లె
ధర్మవత్సుల నడకలు దప్పజేయు
ధర్మవత్సుల నడకలు దప్పింపుడె
వర్ణసంకర ముదయించు వారిజాతు.

44

తే. గీ. వర్ణసంకర కారులు వనజనాథ
వంశహంతలు కల్మషవర్తనమున
వారి పెద్దలు సరకనివాసు లగుదు
రోలిపిఁడోడకక్రియాలోభమునను.

45

తే. గీ. వర్ణసంకర మొదవించుఁ దరతరంపు
పాతకంబులచేత నో పద్మనాథ
శాశ్వతస్థితి నే పొంద్రు జరగుచుండు
జాతి కుల ధర్మచయములు జాతిపోవు.

46

తే. గీ. జాతికులధర్మములు దన్ను జాతినిచ్చు
నరుల కెప్పుడు సరకంబు ననుచు నెట్లుల
ననఁగ నే విందు నార్యవచనముచేతఁ
గ్నవ్ణ విజ్ఞానమహిమనివృత్తకృష్ణః

47

తే. గీ. అహహ ! మహనీయపాతక మని యెఱింగి
యెట్లు గావించు నీకృత్యమేల దేహ

మనఘ తాజ్యమహాభోధ మనుసరించి
బంధుజనులను బాలియించు బాడియగునె.

48

తే. గీ. ధార్తరాష్ట్రులు రణమునఁ దంపులైన
శస్త్రధారులలో శస్త్రసమితివార
లుండుటే నాకు సేసుంబు నొదవఁజేయు
చేరి వా రని చేసినఁ జేయనిమ్ము.

49

వ. మఱియు ధృతరాష్ట్రునితో సంజయుం డిట్లనియె.

50

తే. గీ. పార్థుఁ డిబ్బంగి హరితోడఁ బలికిపలికి
సచరచాపంబు రథముపై జాటవిడచి
నూఁఖసంతప్తచిత్తుఁడై దుర్బలతను
స్యందనోపాంతమున నుండె జనునిమాడ్కి.

51

గ ద్య .

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాయీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవివ్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగుటి పురనివాస ఆప
స్తంబ సూత్ర వారితసగోత్ర గాయమాంబా గర్భసా
జాత నాగోజీవంశితపుత్ర దత్తోజీవంశిత ప్రణేతం
లైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు
పౌధమా ధ్యాయము

శ్రీరస్తు.

భగవద్గీత.

— ❦ —

ద్వితీయాధ్యాయము.

— ❦ —

— ❦ సాంఖ్యయోగము. ❦ —

వ. ధృతరాష్ట్ర, నిత్యో సంజయుఁ డిట్లనియె

తే. గీ. అట్లుగాఁ దన్ను సత్కుప్త యనుగమింప

నేత్రముల ససుధారలు నివ్వటిల్లఁ

జపుకుచుండెను సర్జునుఁ జేరవచ్చి

పలికె నుకమాట దేవకీపతి యపుడు.

తే. గీ. కశ్మలం బైన యీహఃఖ కల్మషంబు

విషమవృత్తియు నాద్యంబు విగతకీర్తి

స్వర్గదూరంబు నిన్నెట్లు సుశయించె

పార్థ ! నగదూర సంగరభయవిదూర.

తే. గీ. పిఱికితన మింత నీమేఁద బెరగనీకు

తగును నీశౌర్యమున కీ యధైర్యశీల

హృదయదౌఢ్య మొదలించు హీనవృత్తి

విడిచి యద్ధంబునకు లెమ్ము విమలచరిత.

వ. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె.

తే. గీ. భీష్ముడును ద్రోణుఁడును చాల పెద్ద లనఘ.

బాణజాలంబులను వీరి భండనమున

పొడవఁగా నాకు నుచితమె పుణ్యచర్య

పూజనీయులు కేవల భూరియశులు.

సీ. తగునయ్య వీరలదలకుక తెగటాచ్చి
యర్థకామ్యులుల ననుభవింప
వీరు మహాత్ములు విశ్రుతకీర్తులు
బ్రహ్మవిద్యాతత్వపారగులును
మహానీయతేజుల మణియుచి వీరలు

రిక్తసిక్తంబైన రాజ్యసుఖము
కుశుచుట యీమహా కూర్మముకంటె
దపసియై తుత్రియధర్మ మెవలి

తే. గీ. లోకముల నెల్ల వారును లోనుగాను
భిక్షమెత్తి భుజించుట ప్రీతి నాకు
దీనికంటెను శ్రేయంబు దేవతాభ్య
కలుగనేరదు చూడ్కికి కమలనయన.

7

సీ. కాదబో వీరలు ఘనలొ సాకంటెను
వీర టెను నేను విదితబలినా
వీరల గెల్తువో వీర లే నను గొప్ప
వారలో మణియు గేవలము వినుము
వీర లే నాచేత వెలయుంగ జత్తువో
వీరచే జత్తువో విధినియుక్తి

యీ ముద్ధములలోన నెయ్యది శ్రేష్ఠమో
హిత మెయ్యదియె నాకు నెఱుంగబడదు

తే. గీ. చంపరానటి ధృతరాష్ట్ర జగతిసాధు
పుత్రవర్గంబు నామోలఁ బోరినోన
యద్ధనన్నద్ధులై నిల్చియున్న వారు
బంధుజనులకు గాని సంపదలు గలవె.

8

తే. గీ. కృపణతాదోషమున బుద్ధి గోచరము
 ధర్మమార్గంబు దెలియవే తత్వమునను
 శిష్యుడను నీకు నే దృఢశ్రేయ మెద్ది
 యడుగుచున్నాడె దెలుపవె యనఘపురుష.

9

వ. వినుము దేవోత్తమ! ప్రధానపురుష! రుక్మిణీచల్లభా! యిపుడు
 సంప్రాప్తం బైన మదీయశోకంబును, దీనిచేతనయిన యింద్రియశో
 షణంబును మాన్పుకొనఁ జిత్తుఁ గాన నేరను. నిష్కంఠకంబైన సకల
 సౌఖ్యకరంబైన రాజ్యాంబు తత్సఖావాప్తియు నత్యంతసుఖకరంబగు
 దేవతాధిపత్యంబును గలిగిన నేమి యీదుఃఖనివృత్తి గాదని పలికె
 నని యిట్లు నననారాయణ సంనాదంబు సంజయుఁడు దృతరాష్ట్రు
 నిత్యోః జెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

10

తే. గీ. ఇట్లు కృష్ణుని వర్ణనం దెలుపఁబలికి
 దేవదేవేశ శ్రీకృష్ణుని దివ్యపురుష
 యుద్ధ మొల్లను దీనిపై నుత్సహించ
 నని నిరుత్తుడై యుండె ననికిబాసి.

11

తే. గీ. అతనిఁ జూచి మురాంతకుం డన్యతుండు
 పలికె చిటువప్పు మోమునఁ బ్రభలనిన
 నుభయ సేవలలోపల నూరకున్న
 నర్జునుని వైరిరాజన్యధర్జనునిని.

12

వ. భగవంతుం డైన శ్రీకృష్ణుం డిట్లనియె.

13

తే. గీ. దుఃఖపడ గాని పని కేఁ దుఃఖపడెను
 పంజ్ఞ లెన్నెనఁ బలికెను పాజ్ఞానోలి
 పొలసిపోయెను నట్టియుఁ బొలయునట్టి
 బాధవలఁగూర్చి పండితుల్ భ్రాంతిపడరు.

14

తే. గీ. నాకు జన్మంబు మరణంబు నరుండ లేదు
నీకు రాజన్యవరులకు నెన్న లేదు
యిందులకుగాను యీచింత నొంద నేల
చలన మొందియు మదిలోన జంక నేల.

15

తే. గీ. దేహి కీవ ర్తమానపు దేహమునను
బాల్య కౌమార యశావన ఫలిత మెట్లు
లట్ల యగు మారు దేహములంద జూచి
ధీరులగువారు మోహముల్ దీనబడరు.

16

తే. గీ. ఇంద్రియంబుల భోగంబు లెన్నియేని
దలప శీతోష్ణ సుఖదఃఖములను జెఱుచు
ఆగమాపాయములచేత యడరియిండు
వానిచే సుఖదఃఖముల్ వరుసనెప్పు.

17

తే. గీ. ఇట్టి యింద్రియవృత్తుల నెఱిగినట్టి
భద్రచిత్తుండు దుఃఖంబు వడయకుండు
సౌఖ్యదఃఖములందును సమత చాల్చు
వానిజెందును మోక్షంబు పరుసలొడ.

18

తే. గీ. చెడనిదానికి నాశంబు జెందరాదు
చెడడుదానికి శుభ మొండు జెందరాదు
దీని దృష్టాంత మెప్పుడు తెల్లమగును
తత్వవేత్తల చూడ్కులఁ దగిలియుండు.

19

తే. గీ. చెడని దదియని యెఱుంగుమా చిత్తమునను
సర్వసాక్షిత్వమున నెద్ది సమృతంబు
ప్రకట సుఖదఃఖరహితసద్భ్రహ్మమునకు
చేటు లేశంబు నెయ్యది చేయ లేదు.

20

తే. గీ. అంత గములైన దేహము లనఘచరిత

జీవు లెప్పుడు నిత్యులై చెలఁగువారు

యిదియు యద్ధమటంచు నో యద్ధచరిత

కనుచు శస్త్రాస్త్రములు దాల్చి యనికి లెమ్ము.

21

వ. వినుము జీవుం డొక్కనిచేతఁ జచ్చుననుట యు, దా నొక్కనిఁ జూపు

దుననుటయు యీరెండును మిథ్యగా నెఱుంగుము.

22

సీ. ఆత్మ నిత్యుండయ్య నమరు నేవేళను

చావడు దేహంబు చ నెవ వేళ

స్వస్వరూపంబున చరియించు దేహియై

పుట్టు నిర్దేహియై పుట్టుచుండు

నిత్యుడై యాత్మ దా నిలిది యుండేవేళ

శాశ్వతమూర్తియై జరగుచుండు

భూరిపురాశ్చతస్సురణ కర్మము ద్విష్ట

చావడు దేహము చంపఁబడఁగ

తే. గీ. దేహి పాగ్దేహమును బాసి దేహమునకుఁ

బోవుమండును వానితోఁ బాలయకుండు

చేతనప్రభమాత్రిపు చెలఁగుచుండు

జన్మకర్మంబులందున జతపడండు.

23

తే. గీ. నాశరహితుండు నిత్యుండు నాకుఁ జూడ

నజుఁడు నవ్యయుడైన యమలపురుషుఁ

డెఱిగి యీ జీవుడెట్లకో యేదిచంపఁ

దలఁచు చంపిన మనుజుండు తత్వ మెడలి.

24

. కోకలు జీర్ణమై చనఁగ గొబ్బున వాని పరిత్యజించి తా

శ్రీకరనూత్నవస్త్రములఁ జెల్వఁగఁ దాల్చిన భంగి దేహి సు

శ్లోకుఁడు వృద్ధదేహమును రోసి యశాశ్వతజీర్ణమూర్తి యీ
లోకపుకోమలాంగమును లోలతఁ దాల్చు నవిద్యవెంబడిన్. 25

తే. గీ. జీవుఁ డస్త్రాలచేత నత్సైన్యఁ డనఘ
అగ్ని దేవునిచే గాల్చు ననువుపడడు
ఉదకములు వీనిఁ దడుపఁగ నోపలేవు
వాయువుల తోష మొందింప నశముగాదు. 26

ఉ. ఛేదమునందుఁ జెందడును జేడ్పడి దాహమునెందఁ డెప్పుడున్
భేదము నొందకుండు మఱి కేవలశోషమువాడుగాఁడు స
మ్మాదియు నిత్యనస్తువు నమోఘతరస్థితి సర్వగుండు నై
యాదిని బోలు శాశ్వతుఁడు నాతఁడు సంచలమొదఁదాఱ్యుడై.
వ. మఱియు నవ్యక్తుండు, నచింత్యుఁడును, నవికారుఁడనఁగా దేహంబు
బాల్య యౌవన వార్ధక్యంబులను బొందుచందంబున వికారంబులఁ
బొందు వాఁడును, అందువల్ల నట్టి జీవుని శరీరంబు పునర్నింపఁజే
యు చేతనంబున కీ కర్మఫలానుభవంబునకుఁ గర్తృత్వాడని యెఱింగి
తేని నీచేతఁ జంపంబడు దేహంబులతోను బావఁడని శోకింపకుండు.

తే. గీ. పుట్టువాఁడును జీవుండు పొలయువాఁడు
జీవుడే యని మదిలోనఁ జెప్పనేల
చావుఁబుట్టువు గలిగిన జంతులఱికి
దుఃఖ మలవడు నీకేల తొట్టుపడను. 29

తే. గీ. పుట్టినప్పుడె మృత్యువు పొందియుండు
చచ్చినప్పుడె జన్మంబు సంభవించు
దీని మాన్పంగ బ్రహ్మాదిదేవతలకు
ఎశము గాకుండు దీనికి వగవనేల. 30

వ. వినుము శరీరంబులు జన్మాదిని కారణస్వరూపంబులును, జన్మమరణ
మథ్యంబున స్వక్తరూపంబులుగను, మరణకాలంబున మోడియుఁ

గారణస్వరూపంబులు నగుటంజేసి వానియందున దుఃఖంబు వలదు.
వలదు.

31

తే. గీ. ఆత్మఁ గొందఱు వీక్షింతు రదృశముగఁ
బలుకుదురు గొంద ఆదృశం బలరుచుండఁ
గొంద రదృశ మొందఁగ విందు రనఘ
యెవ్వరును నిశ్చయంబుగ నెఱుంగ లేరు.

32

తే. గీ. జీవుఁ డెప్పుడు నిత్యుడై చెడనివాఁడు
సర్వదేహాధికములందు సమతదగిలి
కాన జీవాత్మలను గూర్చి కష్టతరిపు
దుఃఖ మందంగ నేటికి దోర్బలాభ్య.

33

తే. గీ. యుద్ధధర్మంబు నీదిగా యుక్తి నెఱిగి
కంప మొందఁగ నేటికి కలుష మనుచు
ధర్మయుద్ధంబుకంటెను దగిన శ్రేయ
మనఘ ఊత్యయవరునకు నరయ లేదు.

34

తే. గీ. కోర కంతయుఁ దనుదానె కోరి వచ్చు
చెడని స్వర్గసుఖోన్నతి చేరినట్లు
ధర్మయుద్ధంబు ఊత్యయతతికిఁ గలుగ
సౌఖ్య మొందుదు రనఘాత్మ సకలనృపులు.

35

తే. గీ. కాక యీధర్మసంగ్రహకాంక్ష మాని
యుద్ధ మిప్పుడు చేయకయండితేని
నీదుధర్మంబు కీర్తియు నీచ మగును
పాపసంఘంబు నీయందుఁ బ్రాప్త మగును.

36

తే. గీ. అఖలభూతంబులును నీదు సవయశంబు
చాటి నీలోకములయందు శౌర్యధుర్య

దుష్టకీర్తి యొకించుక దొడలెనేని

చావుకంటెను ఘనమగు సజ్జనునకు.

37

తే. గీ. రణమువల్లను భీతుగా రథికులెల్ల

నిన్నుఁ దలఁతురు రాజస్యనివహములను

వీరిలోపల సస్కారవృత్తిఁ దనరి

లాఘవము నొందు టిది రాజలక్షణంబె.

38

తే. గీ. నీదుశాత్రువు లిప్పుడు నిన్నుఁ జూచి

పరిహసించురు పేకైన పల్లదముల

నిందచేతురు సామర్థ్యనిపుణుఁ డనరు

యింతకంటెను మఱి దుఃఖ మేది పార్థ.

39

తే. గీ. చచ్చి తేనియు స్వర్గంబు సంభవించు

బ్రతికి తేనియు రాజ్యంబు పొంది గల్గు

కాన యుద్ధంబుయెడను యీ కలక మాని

లెమ్ము శస్త్రాస్త్రములు దాల్చి సమృద్ధమున.

40

తే. గీ. సౌఖ్యదుఃఖంబులును రెండు సమత జూచి

లాభమును నష్టములయందు లక్ష్య మిడక

జయ మపజయము సమముగా జరిపి నీవు

రణము చేయుము పాపంబు రాదు దీన.

41

తే. గీ. సౌఖ్యమంతయు మది నీకు జరుగదేని

పొసఁగ యోగంబునందైన బుద్ధి నిలుపు

బుద్ధి యోగంబుతోడుత పొదవితేని

కర్మబంధంబు విడుచుటఁ గాంతు వనఘ.

42

తే. గీ. అట్టిధర్మంబునను నీకు హాని లేదు

ప్రత్యచాయంబు వీనిచో బ్రాప్తమునకు

స్వల్పతరధర్మ మనియెను చండకరుడు

పరమసంసారతిమిరంబు పాయఁజేయు.

43

తే. గీ. కర్మ మీశ్వరసంతృప్తిగా నొనర్చు

నలెనిసచ్చుద్ధి యేకమై యలరుచుండు

కామియై యోగ మెఱుంగని కష్టజనుని

కనఘ బుద్ధులు పెక్కులై యలరుచుండు.

44

వ. మఱియు యోగరహితులై వేదాబులయందు కర్మప్రధానంబుగా

వాదించువారు కర్మంబుకంటె నన్యంబు లేదని పుష్పితంబులై ఫల

రహితంబులైన రంజరవాక్యములచేతఁ బలుకుదురు.

45

తే. గీ. స్వర్గపరుఁడైనకామి తా సంతతంబు

జన్మకర్మఫలంబుల జరుగనిచ్చు

నలర భోగము లైశ్వర్యములగుఁజించి

కర్మచయములు బహుళంబుగా నొనర్చు.

46

తే. గీ. భోగసంపన్నతాకాంక్ష భారయునట్టి

పుష్పితాలాపనిర్గతబుద్ధులకును

నిశ్చలాత్మక మగుచు సుధిల్లు తెలివి

పుట్టనేరదు ధ్యానవిస్ఫూర్తినందు.

47

సీ. సత్వరజస్తమసౌంజ్ఞలఁ దనరారు

త్రైగుణంబులను సమర్థించి చూడ

త్రైగుణ్యవిషయమై తనరు వేదంబులు

కర్మంబులందును గలిగియుండు

కాన నీ త్రైగుణ్యకర్మంబునను జెందు

వేదోక్తములచేత వెలయకుండు

సంస్కృతిద్వంద్వముల్ సమయించి మెలగుము

కర్మఫలంబులకాంక్ష మాని

తే. గీ నిత్యమును సత్యసంపద ల్నిలిచియుండు
పాండరానిది గోరకు పాండబడిన
యర్థములయందు సంతోష ముద నీకు
యేప్రమత్తుడ వైయుండు మరుదినబలు.

48

వ. వినుము సకలసమంతులు, సకలనాపీహపతటాకంబులందుఁ గల్లు
స్నానాద్యనుష్ఠానఫలంబులు మొక్క సముద్రంబునందుఁ గలుగుచం
దంబున వేదంబు లందుగుఱించిన సకలకర్మఫలంబులును హృదయం
బున బ్రహ్మవలోకనంబుజేయు యోగీశ్వరునకు సంభవించు నిస్సం
శయంబు.

49

తే. గీ. కర్మములు సేయనోపెను ఘనుడవే)
కర్మఫలములపై వాంఛ గలుగనీకు
ఫలము లొదవించుఁ గర్మంబు పట్టు నదలు
కర్మ మొనరించు తత్ఫలకాంక్ష విడచి.

50

తే. గీ యోగమునచుడి కర్మము లొప్పుజేయు
కర్మసంఘంబు విడనాడి ఘనత మీటి
కర్మసిద్ధులు లేకున్న కలిగియున్న
సమత వర్తిల్లు పురుషుండు సౌమ్యయోగి.

51

తే. గీ. బుద్ధియోగంబుచేతను పొలపుమీటి
దూరములుగాఁగ కర్మముల్ దోచిపుచ్చు
ఫలము కాంక్షించు కాముకుల్ బహుళముగను
దైన్యమును బొందుచుండురు మాన్యచరిత.

52

తే. గీ. బుద్ధియోగంబుచేతను పొలయజేయు
సుకృతమును దుష్కృతము రెంటి శుద్ధహృదయ
కర్మములకొశలంబు యోగంబె వినఁగ
కాన యోగంబు మదిలోనఁ గాంచు మనఘ.

53

తే. గీ. కర్మఫలములఁ దెగఁగోసి కాంక్షఁ బాసి
బుద్ధియోగంబుచేతను బొదలువారు
జన్మబంధంబులందును జడత పడక
చెడని వైష్ణవపదమును జెందువారు.

54

తే. గీ. ఎప్పుడైనను నీబుద్ధి తప్పులేక
మోహసలిలాబ్ధి బాటిన మోహమహిమ
యపుడు విడుతువు పార్థ వేదార్థతత్తుల
వినుగఁ దగియున్నవానిని విన్నవాని.

55

తే. గీ. తఱుచు తాకికవైదికార్థములచేత
నధికవికలతఁ బొందినయట్టి నీడు
విపులబుద్ధి సమాధియె డెపుడు నిలుచు
యపుడె యోగసాక్షాత్తిని నందఁగలవు.

56

వ. అనిన విని యర్జునుఁ డిట్లనియె.

57

తే. గీ. పాఞ్జుడని యెందుచేతను బలుకఁ చనరు
నాతఁ డెట్లు సమాధియం దలరుచుండు
పలుకు నెయ్యది బుద్ధిసంపన్నుఁ డగుచు
యెచటఁ గూర్చుండు నెచటికి నేగుచుండు.

58

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

59

తే. గీ. మనసునొపలి కోర్కులు మగుడఁబెట్టి
యాత్మచేతను బ్రహ్మబు నలరఁజూచి
సంతసం బంగు నెవ్వఁడు సంతతంబు
పాజ్ఞతా నందఁగలఁడని పలుకఁబడును.

60

తే. గీ. దుఃఖ మడరినదానితోఁ దొట్టుపడక
సుఖము జెందిన రాగవిస్మరణ మాని

వీతరాగభయకొద్ధజాతుఁ డగుచు
నలరు నాతని స్థితి బుద్ధి యనఁగఁబడును.

61

తే. గీ. పుత్రమిత్రులయందలి పొందు మాని
సుఖము జెందినవేళల శుద్ధపలుకు
నశుభ సంప్రాప్తివేళల నడలుపల్కు
పలుకకుండెడు నాతఁడు పాజ్ఞాఁ డనఁఁడు.

62

తే. గీ. అనఁడు విను కూర్మ మంగము లన్ని యణఁచి
నట్ల యిందియముల విషయాశ్ నిడక
మగుడ మధియించ నేర్చిన మహిత యశుఁడు
పాజ్ఞాఁ డని వానిఁ దెలియంగఁబడును పార్థ.

63

ప. వినుము నిరాహారునకు విషయానుభవసామర్థ్యంబు లేకయుండియు
నభిలాషంబు మానిన యోగికి నకాంక్షంబుగా విషయనిష్ఠుని
యగుఁ గావున.

64

తే. గీ. మనము యోగంబుతోఁగూడ మనలనేని
యిందియంబుల నియమింప నెఱుగకున్న
మనము నాయిందియమ్ముల మగుడఁబట్టి
యిందియంబులు దుష్టంబు లింద్రీపుత్ర.

65

తే. గీ. కాన నిందియచయములఁ గట్టుకట్టి
మనము నా మూర్ఛియందును మరగఁజేసి
యిందియంబుల చేఁగూర్ప నెఱుగువాని
పలుకుదురు లోకులెల్లను పాజ్ఞాఁ డనుచు.

66

తే. గీ. విషయములయందు సంప్రీతి విడువలేని
వానియందున సంగంబు వరుసఁ బుట్టు
సంగమునఁజేసి కామంబు సంభవించుఁ
గామమున కొద్ధ మప్పుడె క్షలుగు సనఁఁడు.

67

తే. గీ. కోధమునఁ బుట్టు మోహంబు కొఱతలేక
మోహమునఁ బుట్టు విస్మృతి ముందుగానె
స్మరణ ముడిగిన బుద్ధి నాశంబు కలుగు
బుద్ధినాశంబువలననె పాలసిపోవు.

68

తే. గీ. రాగ వైరంబులందును రాగి గాక
విషయములు నిందియములతో వేగ బాసి
బ్రహ్మచుందును జీవుని పాదుపఱిచి
బ్రహ్మసత్కృప పురుషుండు బడయవలయు.

69

వ. ఈచందంబున భోగరహితుం డైనదేహికి యిందియనిగ్రహంబు
వలన భోగ్యంబులు నివర్తించుఁ గాన కాంక్షలు నివర్తించి బహ్య
వలోకనంబున భవ్యుఁ డగును.

70

తే. గీ. అమృతాత్మ ప్రిసాదంబు అఖలదూఃఖ
హాని గావున దూఃఖంబు లణఁచుఁ బార్థ
మనము దా సుప్రసన్నతఁ బరఁగెనేని
బుద్ధి యాతనిలోపలఁ బొందుచుండు.

71

తే. గీ. యుక్తచిత్తుండు గాకున్న నుడుగుబుద్ధి
బుద్ధి లేకున్న భావన పాలసిపోవు
భావనాశూన్యనికి శాంతి పరఁగ లేదు
శాంతి లేకున్న సౌఖ్యంబు జరుగకుండు.

72

ఉ. కావున యిందియార్థములఁ గైకొని చిత్తము దానితోడనే
పోవుచు యోగమార్గమును బొందఁగ నొల్లనివాని పృజ్ఞయన్
నావ పయోధిమధ్యమున నాలుక వాయువశంబుచేతఁ దాఁ
బోవుచుఁ గీడ్వ డిక్రియను భూరియశోధన కీడ్వడన్ జుమి !

73

తే. గీ. కాన యిందియనిచయంబు కాంక్షలందుఁ
బొందనియ్యక కుదియించు భూరియశుని

యెల్లలోకములందును యెప్పుడును

సౌజ్ఞజనములలోపలఁ బౌజ్ఞఁ జనుచు.

74

ప మఱియు యోగీశ్వరులకు సుసారు లగుమూఁగులు వర్తించు దివ
బాధకారం బైనరాత్రియై తోచు, సుసారిజనముల కలకలధ్వనిని
వర్తకంబై నిద్రించు రాత్రి యోగివరేణ్యులకు దివం బ్రయుండును.
మత్తకోకిల సర్వమైన విసంచయంబులు సంశ్రయించి వసింపఁగా

నిర్వహించి నలింపకుండెడి నీరభింబలె యోగియున్

సర్వకామచయంబుఁ దన్నును సంశ్రయించినదానిచే

దుర్వికారుఁడు గాఁడు కామిఁ దూర మీసితి యుష్టునా. 76

తే. గీ. కామచయములు దెగఁగోసి కలక బాసి

నిత్యుఁ డగువిష్ణుమూర్తిని నిలిపి మదిని

మమత బాసి యహంకారమహిమఁ దోర్చి

చెలఁగుపురుషుఁడె శాంతిని జెంచుఁ బార్థ.

77

తే. గీ. ఇట్టి బ్రహ్మచరుభవముచే యేపురూఱి

మగిడి సుసారమోహంబు మరగఁ జెప్పును

దీని మరణంబునం దైఁదెలిసెనేని

బ్రహ్మనిర్మాణ మొందును బాండవేయ.

78

గ ద్య.

ఇతి సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వారకాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీగారవాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతీలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేంకటాచార్యనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోజీవండితపుత్ర దత్తోజీవండిత ప్రణేహి

బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు

ద్వితీయాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.
భ గ వ ద్గీ త .

—❖❖❖—
తృతీయాధ్యాయము.

—❖ కర్మయోగము. ❖—

వ. అనిన విని అర్జునుం డిట్లనియె.

తే. గీ. కర్మమునకంటె మిక్కిలి కమలనయన
శ్రేష్ఠ మగుబుద్ధి యంచును జెప్పి తీర్చ
అయిన హింసానిమిత్తమై యమరు నెద్ది
యధకర్మంబు నియమింప యుక్త మగునె.

1

తే. గీ. నందియు బైనమాటలు చాలఁ జెప్పి
బుద్ధిచలనంబు గావింపఁబోలు నయ్య
కర్మ బుద్ధి ధులబోపల ఘనతలంపు
శ్రేయ మెయ్యది నాశ్రోడఁ జెప్పవయ్య.

2

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

3

తే. గీ. జ్ఞానయోగంబుచేతను సాంఖ్యపరులు
కర్మయోగంబుచేతను గర్మవరులు
సిద్ధి పొందుట నే మున్ను జెప్పినాడ
లోకమున రెండు నిష్ఠలు పాకటముగ.

4

తే. గీ. కర్మములు మానినంతనె కలుగు నెట్లు
జ్ఞానసంసిద్ధి సరునకు మానసియ
ఆత్మసంసిద్ధి లేని సన్యాస మెట్లు
మోక్ష మియ్యంగ నేర్చుచు మోహదూర.

5

వ. వినుము హక్మతజాతంబు లగుగుణంబులచేతఁ బ్రవర్తించు పురు

మండు క్షణం బైన గర్భంబు చేమకయుండ సమర్థుడు గాడు
గావున గుణవశం డై కర్మంబులు చేయుచుండు. 6

తే. గీ. కడగి కర్మములం దెంతొ కట్టుపటిచి
మనము బ్రహ్మంబు పండును మలసి నట్టి
విషయములయందు మరగించి వెలయువాని
డాంబికాచారు గా మదిం దలఁచుమ న్యు. 7

తే. గీ. ఎవ్వఁడేనియు నెప్పు జ్ఞానేంద్రియముల
మనముచేతను మిక్కిలి మట్టుపఱచి
ఆశ జెందక కన్గేంద్రియములచేత
సంచరింపుచు నుండు నా జనుఁడె యోగి. 8

తే. గీ. సహజకర్మంబు విడువక నలుపు మయ్య
కర్మ మొనరించుటే మేలు కర్మరహితుఁ
డై ప్రవర్తించుకంటె దేహంబు నడుప
కర్మహీనునకు వశంబు గాదు వినుము. 9

తే. గీ. విష్ణుఁ గూర్చినకర్మంబు వెలిగ పార్థ
యితరకర్మంబు బంధక హేతు వగుట
విష్ణుఁ గూర్చినకర్మంబు విమలమతిని
ముక్తసంగుడ వై చేయు ముఖగుపశక. 10

తే. గీ. యజ్ఞములతోడఁ బ్రజల తా నలరఁజేసె
బ్రహ్మదేవుండు వారితోఁ బలికె ననఘ
యజ్ఞములు నేయఁడీ మీర లతులమైన
ఫలము నిచ్చును గా మధుక్ప్రతిమ నిదియె. 11

తే. గీ. దీనివల్లను దేవతల్ తృప్తి పొంది
దేవతావళి మీకును దృప్తిజేయు

నట్లు సన్యోగ్యత్వపుల సహారహంబు
పరగ శ్రేయోన్వయాపులు బకయగలరు.

12

తే. గీ. దేవతలు యజ్ఞములచేత దృష్టి బొంది
వృష్టిముఖమున తృప్తి గావించు రట్టి
సౌఖ్యమును బొంది వారి కిష్టంబు లిడక
కుడుచువారలు దొంగలు కువలయుమున.

13

తే. గీ. యజ్ఞశేషంబు భుజించు యజ్ఞపరుడు
దోషములవల్ల దూరుడై తొలగియుండు
యజ్ఞశేషంబు గాని యాహారభోక్త
దష్టతరకిల్బిషంబుల దొడరి కుడుచు.

14

తే. గీ. అన్నములచేతనే పాణి లైసవారు
అన్నములు వృష్టివల్లనే యంకురించు
యజ్ఞములవల్ల వర్షంబు లడరి కురియు
యజ్ఞములు కర్మములవల్ల నలర బుట్టు.

15

తే. గీ. కర్మములు బ్రహ్మవల్లనే కలిగె గాదె
బ్రహ్మ యక్షరమందును బ్రభవనుయ్యె
అక్షరబ్రహ్మ మన్నిట నధిగతంబు
గాన యజ్ఞంబునను నిత్యకలితుడమ్యు.

తే. గీ. ఇట్లు వర్తించు చక్రింబు నెవ్వడెని
తెలియనొల్లక యొండాక తెరువునందు
నాతఁ డిపు డిందియారాము లడరుజీవి
చెడుటకై వానిబ్రతు కట్లు చెదరు భువిని.

తే. గీ. అసఘ యెవ్వఁ డ కర్ముడౌ సఘముఁ జెందఁ
డతని కాశ్చయణీయులు సరయ లేరు

దేవదానవవరులలోఁ దెల్లముగను
అతనిఁ దెలిసినయతఁడె బ్రహ్మజ్ఞుఁ డరయ.

18

తే. గీ. అతఁడు కర్మంబు చేసిన నర్థ మొదఁ
డతఁడు చేయకయుండిన నఘము జెందఁ
డతని కాశ్రయణీయులు నరయ లేరు
దేవదానవవరులలోఁ దెల్లముగను.

19

తే. గీ. కాన నక్తస్వభావంబు నూన కీప్ర
కార్యకర్మంబు సేయుము కలక బాసి
నక్తమతి గాక కర్మంబు సలుపు పురుషుఁ
డనఘ మోక్షపదప్రాప్తి నలరుచుండు.

20

వ. వినుము కర్మంబు జేసియెకాదె జనకాదులు జ్ఞానసిద్ధిఁ బొందుట,
నీవును స్వకీయం బైనక్షత్రియధర్మంబున మృతుండ వై స్వర్గంబు
నొందఁగల విదియె నీపరమధర్మం బైన వైష్ణవధర్మంబుచేత వినా
శంబు నెంద వనఘ.

21

వ. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె.

22

తే. గీ. పాప మొల్లక చరియించు బ్రహ్మవినుఁడు
నొక్కయెడఁ బాప మొనరించు నుద్విలోన
యిట్టి దుష్కర్మమునకును హేతు వెద్ది
వృష్టికులవర్య చెప్పుమా వివరపడఁగ.

23

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

24

తే. గీ. ఎద్ది కామంబు కోధంబు నెన్న నదియె
నలర రాజసగుణమున సంకురించుఁ
బరమ బ్రహ్మరాశి కివల పాపరాశి
దాని శత్రుగా నీమదిఁ దలుపుచుయ్య.

25

తే. గీ. అధికారభూతి గప్పిసయజ్ఞి వోలె
తఱుచు మలినంబుచేత నద్దంబు వోలె
పంబుల మగు మావిచేత గర్భంబు వోలె
ననఘ కామాననజ్ఞానమావృతంబు.

26 :

తే. గీ వరతరజ్జానమునకు నావరణ మైన
కామ మెప్పుడు జ్ఞానికి కఠినవైరి
దాని నేమిట బూరింప తరము గాదు
వినుము శోభంబు నొందించు ననలుమాడ్కి.

27

ప. మఱియుఁ గాముఁబు తన కధిష్ఠానం బగుమనోబుద్ధింద్రియములచేత
జ్ఞానసంపన్నుని జ్ఞానంబునకు నావరణంబై మోహ ముండించు.

తే. గీ కాన దర్శోహసంప్రాప్తి గాకమున్నె
యిందీయమ్ముల నియమింపు మీవు పార్థ
జ్ఞానజ్ఞాననాశక మైనయట్టి
కలవతర కామశత్రువుఁ గెలువఁగలవు.

29

తే. గీ. ఇందియంబులు తనువున కెక్కు డనఘ
యిందియంబులకంటెను హెచ్చు మనము
మనముకంటెను సహృద్ధి మాన్య మరయ
బుద్ధికంటెను జీవుండు భూరితముఁడు.

30

తే. గీ. ఆత్మ బుద్ధికి కడు యెక్కు డని యెఱింగి
మనము యింద్రియములతోడ మగుడఁబట్టి
కామ మనెడు మరాస్పదకష్టరిపుని
గెలుపు మర్జున బుద్ధిచే గేవలముగ.

20

ద్య. ఇది

ప్రతీయా ధ్యాయము.

శ్రీ రస్తు. భ గ వ ద్గీ త .

— ❀ —
చతుర్థాధ్యాయము.

— జ్ఞానయోగము —

వ. శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

క. ఈయోగము నే సూర్యున.

కాయితమతిఁ జెప్పినాఁడ నాతఁడు మరుర్వ

ధీయితునకుఁ జెప్పెను మను

డాయిత్యైకునకుఁ జెప్పె నాశ్చర్యముగన్.

1

వ. పరంపరాప్రాప్త మైన యిచ్చుహాయోగంబు నిమిషభృతు లైన

రాజపురుషు లెఱుంగుచురు, యిప్పు డది బహుకాలం బయ్యెఁ గా

వున నష్టంబై యున్నది

2

క. సారసహితునకు మును నే

నానూఢిగఁ జెప్పినట్టి యా యోగంబే

పోరానిసఖుఁడ ననుచును

జేరి రహస్యోత్తమంబుఁ జెప్పితిఁ జమ్బి.

3

వ. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె.

4

క. హరి నీ జన్మముకంటెను

నరయంఁగా సూర్యజన్మ మంతకుమున్నే

పరికింప యోగ మెటువలె

దిరముగఁ జెప్పితివి నాకుఁ దెలుపుము కృష్ణా.

5

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె జన్మములు నాకు లేవు. లోక

సంగ్రహార్థంబు కర్మంబు చేయుము.

6

తే. గీ. శ్రేష్ఠు లగువార లెయ్యది సేయుచుందు
రనఘ యితరులు నాకర్మ మాచరించి
రట్టివా రెయ్యది ప్రమాణ మనితలంతు
రది ప్రమాణంబుగా లోక మనుసరించు.

7

తే. గీ. నాకుఁ గర్తవ్యతేక మెన్నడును లేదు
పొందఁబడినదియే మీఁదఁ బొందుననుచు
మూఁడులోకంబు లందును ముఖ్యచరిత
యట్టి దైయుండు కర్మ మే నాచరింతు

8

తే. గీ. కర్మముల నేనె చేయక కడపటై
కర్మచయముల సేయమి గలుగు బ్రతుకు
అనఘ నామార్గ మంతయు ననుసరించి
యఖిలజనములు నడుతు రీయవనిలోన.

9

తే. గీ. నేనె కర్మంబు సేయక నిలచియున్నఁ
గలుగు లోకంబునకు నొత్తో కర్మనష్టి
వర్ణసంకర మొదవించువాడ నేనె
యరుదు దాననె లోకంబు హాని బొందు.

10

తే. గీ. సక్తుడై కర్మములు సేయు జపనిభంగి
యోగయక్తుడు కర్మంబు లొనరజేయు
లోకసాగ్రహణార్థమై లోకములను
దానసక్త మొదక తనరి తాను.

11

తే. గీ. జ్ఞానరహితులకును జ్ఞానసహితులకును
బుద్ధిభేదంబులై యట్లు పూనియుండు
తిగుణకర్మంబుల నహంకృతయుతుండు
గాన మూఢాత్మ తాఁ గర్త గాఁ దలంచు.

12

తే. గీ. కడనుగల కర్మములకుఁ దాఁగర్త గామి
తత్వసంశృతి యెప్పుడు దలపుచుడు
ననఘ యింద్రియములు విషయంబులందు
సహరహంబును వర్తింతు నతలంచు.

13

తే. గీ. పృకటగుణములచేతను బద్ధులగునుఁ
గర్మములు సేతు కేహిద్దుఁ గడఁగి వారి
యోగ సంపన్నుఁ డైనట్టి యోగిజనుడు
నింద చేయఁడు కర్మముల నిక్కమనడు.

14

తే. గీ. బ్రహ్మసంధానపరుడ వై భావమునను
గర్మములు నాకు నర్హు గా నెనర్చి
యాస మమకారమును బాసి యనఘచరిత
యుద్ధ మొనరింపు సంతాప ముడుగు దీన.

15

తే. గీ. ఇదియె నామత మిందున నెవ్వరేని
పాయకుంగు రద్దాని నసూయ లొడవ
నట్టిపురుషులు కర్మంబు లడరఁ దోచి
ముక్తి గాంతురు సాసారమోహ ముడిగి.

16

తే. గీ. శ్రద్ధ లేక యసూయచే జడత నొంది
యెవ్వఁడేనియు నీమత మెఱుంగకుండు
నతఁడె విజ్ఞానమూఁసుఁడై యహరహంబు
యోగమున నష్టఁ డగునని యొనరవియ్యు.

17

ప. వినుము పూర్వకర్మస్వభావంబు ననుసరించి జ్ఞానవంతుండు ప్రవ
ర్తింతు, నజ్ఞుడనగ నెంత, నకలభూతంబులును పూర్వకర్మస్వభా
వానుసారులు గావున నింద్రియ నిగ్రహంబు వారల కేమిలంబు
నిచ్చు.

18

తే. గీ. జ్ఞాన్దియార్థంబు లంగును నిన్దియముల
కనఁకు రాగంబు ద్వేషంబు నంగురించు
రాగవిద్వేషములయందు తితియగప్పు
వలయునని మోక్షకాంక్షికి వైరు లరయ

స. విచక్షు లెస్స నాయుబడి నయంబైన పరధర్మంబుకం
యంబై హింసారూపంబైన స్వధర్మంబు కొంచెమైనను
బది యెట్లున్నను.

తే. గీ. జన్మములు పెక్కు నాకును జరిగె వెరుక
జన్మములు పెక్కు నీకును జరిగె వెరుక
యెన్నిజన్మాలు లన్నియు నెఱుంగు దేవు
నీ వెఱుంగవు చూయచే నిక్కముగను.

తే. గీ. అజుడనయ్యను మఱియు నవ్యయుడనయ్య
సర్వభూతములకు నేనె స్వామి నయ్య
అలరు నాత్మీయప్రకృతి నాశ్రయిచి
మహి జనింపును నాదగు చూయచేత.

తే. గీ. ఎప్పుడెప్పుడు ధర్మంబు నేర్పు దప్పు
నెప్పుడెప్పు డధర్మంబు పెంచ్చి చెలగు
సప్పుడప్పుడు నన్ను నే నవనిమోద
సంభవింపగఁ గైకొందు సాధువర్య.

తే. గీ. సాధుజనముల రక్షింప సత్వయ్యక్తి
క్షుర్జనావళిఁ దనుమాడ దోర్బలమున
ధర్మవిర్వాహకత్వంబు దగిలెనేని
సంభవింపును ప్రతియుగసమయమునను.

తే. గీ. నానజన్మంబు కర్మంబు నైష్ఠికతయు
యెవఁడు దివ్యమటంచుఁ దా నెఱుంగు నరఁడు

దేహనిర్గుతుడై మఱి దేహములను

బొందకుండును వాఁడు నన్ బొందు ననఘ.

25

ప. వినుము వీతరాగభయకోధములను, మదేకచిత్తులును, మధుపాశ్రీతులును, జ్ఞానతపస్సులచేత పవిత్రులయినవారలును, నన్ను బొందుదురు. మద్భావంబు నొందినవారు పెక్కుంపు గల రదియై య్యను, పీతవస్త్రంబును, శంకచక్రగదాశార్ఙ్గాదులును గలచతుర్భుజంబును గలిగి లక్ష్మీపతిత్వ సర్వవ్యాపకత్వంబులు వెలిగాఁబ్రవర్తింతురు.

26

తే. గీ. ఎవ్వఁ డెటువలె నన్ను బా నెఱిగికోల్పు

నట్టి పురుషుని నే నట్లు లనుసరింతు

సర్వదేవాత్మకుండఁ గాన సకలదేవ

పూజనంబులు నను వచ్చి పొందు పార్థ.

27

ప. ఈ లోకంబున కర్మసిద్ధి వేగంబే యగుటంజేసి సకలజనంబులు దాని నపేక్షించి కర్మసిద్ధిప్రసాదంబున లాభదేవతల వారాధింతురు గాని మోక్షప్రసాదంబును డగునన్ను సాక్షాత్కారంబున సేవింపనోపరు. మోక్షంబు చిరకాలసాధ్యంబు గాన.

28

తే. గీ. వర్ణముల నైన యుత్పత్తి వరుసజేసి

కర్మగుణములు విభజించి కరపినాడ

వాని కేఁ గర్తనయ్యను వరుసత్తోడ

అవ్యయస్థితి కర్త గా కలరుచుండు.

29

తే. గీ. కర్మములయందు లిప్తుండ గాను యేను

కర్మఫలములు వాకును గాంతు బుట్ట

యిట్లుగా న న్నెఱింగెడి యిద్ధజనులు

కర్మములచేత బద్ధులు గారు పార్థ.

30

తే. గీ. మొగి సహంకారయు క్తత్వమున నెనర్పు
కర్మముల్ బంధహేతువుగా నెఱింగి
పూర్వ లై నముముఱువుల్ పూనినట్టి
పుణ్యతరకర్మములు నీవు పొనగఁజేయు.

31

తే. గీ. కర్మ మెయ్యది కర్మము గాని దేది
యనుచు సుజ్ఞానులును మోహమునఁజరింతు
చేది తెలిసిన నశుభంబు లెల్లఁ బాయు
నట్టికర్మమును దెలిపెన ననఘ విరుదు

32

వ. వినుము కర్మంబులను సమ్మించేసిన స్వభావాంబును చేయకుండిన,
పాపంబు నగు, బ్రహ్మచారి గృహీనానప్రస్తులం దుక్తంబు లైన
స్నానాద్యనుష్ఠానంబులు వికర్మంబులును, నవిచేసిన ఫలంబులును
చేయకుండిన ఫలరాహిత్యంబు నగు యజ్ఞనానామలు అకర్మంబు
లును, నవి యస్మత్తత్వంబున మోక్షంబులును, విశృతివైన స్థాలి
త్యంబున ప్రత్యేకనాయంబును నగు సన్యాసంబులు విను మిట్టివి
బ్రాహ్మణునకుఁ దెలియఁదగినవి గాన కర్మగతి గహంబు. 33
సీ. వేదోక్తములచేత వెలసెడివారల

కర్మముల్ తన కవి గావటంచు

వేదోక్తములచేత వెలయంగ నెల్లని

అజగరజడభరతాదియోగి

వరులకర్మంబులు నరున బాలోన్మత్త

వైశాచము లనఁ బరఁగునవియు

తనకుఁగర్మములుగా ధరియించి మదిలోన

వైష్ణవధ్యానంబు పదలకున్న

తే. గీ. అతఁడు సద్బుద్ధియుతులందు నధికతముఁడు

అతఁడు సత్కర్మచయములు యవనియందుఁ

జేయకున్నను జేసిన శిష్టతముఁడు

నతఁడె యోగివరేణ్యుఁడు ననఘచరితః.

34

తే. గీ. కర్మములలోన నెప్పుడు గలిగియుండు

కామసంకల్పములచేత కడకుఁ దోచి

జ్ఞాననిర్దగ్ధకర్మకుఁ డైనవాఁడు

పండితుండని బుధులచేఁ బలుకఁబడును.

35

తే. గీ. కర్మఫలముల సంగతి కడకుఁదోచి

ఈశ్వర ధ్యానసంతృప్తి నెనఁగఁ జెంది

యహరహంబు నిరాశ్రియుం డైన జనుఁడు

కర్మములు చేసి యైన దాఁ గర్మిగాఁడు.

26

తే. గీ. ఆశ లుడిగిన కర్మయోగీశుఁ డనఘ

విగతసర్వపరిగ్రహుఁ డగుచు నుండి

జేహకృతకర్మములచేతఁ దిరిగెనేని

కర్మకిల్బిషలిప్తుఁడు గాఁడు పార్థ.

37

ప. కావున యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టుఁడును సుఖమఃఖశృత్వంబుల

వల్ల నగు పౌరుష్యశోకంబుల నొందనివాఁడును, విగతమత్సరుండును,

కోరికల సిద్ధసిద్ధియెడ సమముగా వర్తించువాఁడును నగు మహా

త్ముండు కర్మములు చేసిన నేమి బద్ధుండు గాఁడు.

38

క. గతసంగుండును ముక్తుఁడు

మతిసుజ్ఞానస్థితుండు మానితయజ్ఞా

న్వితకర్మఁడు, నిర్వాణ

న్నతియుక్తుఁడు కర్మి గాఁడు నవ్యవిచారా.

39

ప. ఇట్టి మహాయోగీశ్వరుం డది యర్హణంబును బ్రహ్మాంబును, హవి

స్సులయందు బ్రహ్మాంబును, అగ్నియందు బ్రహ్మాంబును, హోమం

బులయందు బ్రహ్మాంబునుగా నిరీక్షించి, తనయందుఁగలుగు బ్రహ్మం

బును సర్వగతంబుగాఁ దెలిసి యీకర్మంబున బ్రహ్మనిర్వాహంబు
నుండు. 40

తే. గీ. కర్మ యజ్ఞాబు దేవతాకలిత మగుచు
బ్రహ్మభావనశూన్య మై పరగుచుండు
యోగియజ్ఞంబు బ్రహ్మసంయుక్త మగుచు
బ్రహ్మభావనపూర్ణ మై పరగుచుండు. 41

ప. మఱియుఁ గొందఱు యోగసిద్ధిగల బ్రహ్మచర్యసంపన్ను లింద్రియ
నిగ్రహంబును, అగ్నియంతుఁ గర్మోద్యమములను సం
తరంగచతుష్టయంబును వేల్చురు. మఱియుఁ గొందఱు యోగసంప
న్నులయిన గృహస్థులు యింద్రియాబులను నగ్నులంకు నాసక్తులై
వరంపరములగు విషయంబుల వేల్చురు గాన యవియును యజ్ఞంబు
లందు. 42

తే. గీ. గణుతికెక్కిన యింద్రియకర్మములను
ప్రాణకర్మంబులను స్వేచ్ఛ బారసిక
యీశ్వరధ్యాన మనువహి నెసగవేల్చు
యోగిజనులు వారిధ్యానయోగపరులు. 43

ప. మఱియుఁ గొందఱు కర్మయోగపరులు, ద్రవ్యదానంబులు చేయుటచే
ద్రవ్యయజ్ఞంబనియును, కృత్యచాంద్రాయణోద్యమవాసంబులను
తపోయజ్ఞాబులనియును, చిత్తనిరోధంబు చేయుటచే యోగయజ్ఞం
బనియును, చతుర్వేదంబులు చదువుటయు శిష్యులకుఁ జెప్పటచే
స్వాధ్యాయయజ్ఞం బనియును, వేదార్థంబులను, శాస్త్రాబులను
నిరంతరంబు పఠిశీలన చేయుటచే జ్ఞానయజ్ఞంబనియును వివేకించి
ప్రియత్నంబున తీక్షణవృత్తులై ప్రవర్తింతురు. 44

తే. గీ. నలినపానంబునందు ప్రాణంబు వేల్చి
పద్మప్రాణంబునందు పానమ్ము వేల్చి

ఉభయగతులు నిరోధించి మూడు రెపుడు

పరగ విను ప్రాణాయామపరులు పార్థ.

45

వ. మఱియుఁ గొందఱు నియతాహారులగు యోగీశ్వరులు జతరగోళంబు
చతుర్భాగంబుచేసి యందు రెండు భాగంబు లన్నంబుచేత నొక్క భా
గంబు జలంబుచేతఁ బూరించి యొక్క భాగంబు వాయుసంచార
మునకు రిత్తగా నిల్పి రేచక పూరక కుంభకముల ప్రాణాయామంబు
జపించియు కుంభకంబున యిందించుంబు ప్రాణగతంబులుగా
వేల్చి, రేచక పూరక గతుల నిరోధించుటయు యజ్ఞంబులయ్యె,
నీద్వాదశయజ్ఞకర్తలు విగతకర్మములు.

46

ఆ. వె. చెలగి యిట్టి యజ్ఞ శేషసుధాభోది

బ్రహ్మపదమునందు బరగుచుండు

నిట్టిమఘము నెఱుంగఁ డేనియై హికములే

దితరంగకసుఖము లెల్లు గలుగు.

47

వ. ఇదియునుం గాక బహువిధ బు లగు కర్మయజ్ఞంబులు వేదముల
చేతఁ జెప్పఁబడియె, దీనిని బుధకములుగా నెఱిగితివేని సంసారము
వలన ముక్తుండై సుజ్ఞానసంపన్నుడ వగుదువు.

48

తే. గీ ద్రీన్యమయ మైన యజ్ఞతాత్రంబుకంటె

జ్ఞానయజ్ఞంబు శ్రేష్ఠత జాల నొప్పు

సర్వకర్మంబులును ఫలసంయుతముగ

ననఘ జ్ఞాన బురగదె సమాప్త మయ్యె.

49

తే. గీ. జ్ఞానసంపన్న హృదయ విజ్ఞానవిద్య

చందనవృక్ష కేవల వలనుదనరి

నీకు మపదేశ మిత్తురు నిజముగాను

దాస నెఱుంగుము మిగుల తాత్పర్యమునను.

50

వ. కావున నిట్లు జ్ఞానసంపన్నుడవైతివేని కృమ్యక మోహమును జెందకుండుదువు. మఱియు నీ భూతజాలంబులు నా యందు నెట్లుగలుగఁజూతువు, నీ యందు నట్లు గలుగ వని యెట్లన్న నీ మహాదజ్ఞానంబునకు నేను సుతుష్టాంగుఁగుడనై నిన్ను నా యంతటి వాఁడంజేయును. నీవును ప్రవృత్తు నిరుద్ధులఁ బోలె దుక్కిణి పతిత్వంబువెలిగా నుదీయ సమ్యఖంబునఁ బ్రవర్తించువు. 51

ఆ. వె. పరమ మైనయట్టి పాపకర్మము కంటె

పాపి వైననేమి పార్థ నీవు

పాప మనెడి జలధి పారంబు గాంతువు

తెలిసి జ్ఞాన మనెడి తెప్పచేత.

52

తే. గీ. మహిత మగునిర్ధనముల భస్మంబు చేయు

నగ్ని సహోత్పాది మాడ్కిని యశఘ చరిత

జ్ఞాన వైశ్వా నుం డేని సంవితంబు

కర్మరాసుల భస్మంబుగా మెఱుపు.

53

వ. మున్ను చెప్పిన ద్వాదశయజ్ఞంబులందును జ్ఞానంబునకు సదృశంబైన పవిత్రంబు లేను. తథాజ్ఞానంబు కర్మయోగంబున సిద్ధుండగువాఁడు దెలియుఁగాని కర్మయోగరహితుండు దెలియలేను. 54

తే. గీ. శ్రద్ధచే జ్ఞానసంసిద్ధి నభవించు

నపుడె యింద్రియసంచార మణిగిరౌవు

జ్ఞానసంప్రాప్తివల్లను శాంతి బొందు

శీఘ్రకాలంబునందన చిరయశోర్ధి.

55

తే. గీ. అజ్ఞానకు శ్రద్ధలేకటి యధమునకును

సంశయాత్మకునకు హాని సంభవింప

వీరిలోపల మిక్కిలి దూర మగును

సంశయాత్మకు యిహపరసౌఖ్య మనఘ.

56

తే. గీ. యోగి నన్యస్తకర్ముడై యొప్పువాని
జ్ఞానభక్తాధ్యసంశయుఁ డైనవాని
నాత్మవేత్తను కర్ములు లనఘచరిత
కట్టిపరుపంగ నేరవు కర్మగామి.

57

క. కావున నజ్ఞానజనిత

భావంబును బొందినట్టి పటుసంశయముల్

కేవలము విజ్ఞానాగ్నిని

పోవంగా నడచి యుద్ధమునకున్ లెమ్మా.

58

గ ద్య .

ఇది సకలసుకవిజనసేనాపరాయణ శ్రీయ ద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వారు సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం
బై న భగవద్గీతా శాస్త్రంబునందుఁ
జతుర్థాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.

భగవద్గీత.

పంచమోధ్యాయము.

— కర్మసన్యాస యోగము —

వ. అనిన విని యర్జునః డిట్లనియె.

1

క. సన్యాసము మనుజెప్పి త

దస్యమునగు.....బలికెదో

ధన్యాత్మ రెంటియందును

మాన్యశ్రేయఃబు జెప్పుమా తెలియంగాన్.

2

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. విను మధున కర్మసన్యాసం
బగు యతిత్వంబును, గృహస్తకృత్యంబగు కర్మయోగంబుచు యీ
రెండును మోక్షకరంబగు, నిందులోపల కేవల సన్యాసంబుకంటె
కర్మయోగంబు విశిష్టంబు.

3

సీ. ద్వేషంబు తెటాల్చి తెలివొందయోగిని

నిత్యసన్యాసిగా నీ వెఱుంగు

కాంక్ష యింపుకయైనఁ గలుగనియోగిని

నిత్యసన్యాసిగా నీ వెఱుంగు

సంస్మృతిద్వందముల్ సమయించుయోగిని

నిత్యసన్యాసిగా నీ వెఱుంగు

నాయందు చిత్తంబు నాటినయోగిని

నిత్యసన్యాసిగా నీ వెఱుంగు

శే. గీ. సుఖశరమ్మను నాయోగి జొనపు మదిని

బంధముక్తత నాయోగి బరగుననుము

యోగితతిలోన నాయోగి యుత్తముండు

కర్మయోగంబు గలిగిన ఘోరము గాన.

4

తే. గీ. అసంఖ్య సాంఖ్యింబు కర్మంబు నైశ్వర్యచునక

భిన్నమని మూఢబాంకు లన్న నేమి

యిందులోపల నెక్కడి యెఱిగెనేని

యుభయయోగఫలంబు నెందవచ్చు.

5

తే. గీ. సాంఖ్యయుక్తుండు బాంకు నేస్తాన మదియె

యోగయుక్తుండు పాంకును యుక్తముగను

సాంఖ్యమును కర్మయోగంబు సమతనాకటి

యనుమహాత్ముండు చూచిన యదియెచూపు.

6

క. కావున సన్యాసము స

ద్భావన యోగంబులేక పలుదూఱుంజా

పావనచరితా యోగపు

జా వణగిన యోగి మిగుల చంచల మొందున్.

7

ప. మఱియు యోగయుక్తుండు నైన శుద్ధాత్ముండు శరీరంబు స్వాధీన

ముగాఁ గలవాఁడును జితేంద్రియుఁడును సర్వభూతంబులందును తన

కాత్మగాఁగల పరమపురుషుండు తన కాత్మగాఁ జూచువాఁడును నైన

యోగిపురుషుండు వేదోక్తంబైన యజ్ఞవానాది కర్మంబులు చేసిన

తత్కర్మఫలబద్ధుండు గాఁడు గావున.

8

క. మహానీయయోగసిద్ధుండు

విహితం బగుకర్మచయము నెస జేయుతటిక

సహజంబు లనుచు వానిన

సహమికిచే జేసినాడటనుము కిరీటీ.

9

ప. అది యెట్లన చూచుతఱి, వినునపుడు, స్పృశించు నెడ, నాఘ్రా

ణించు సమయంబున, కుడుచుకట్టిన, నడచువేళల, నిద్రించు కాల

మున, నిట్టూర్పులు పుచ్చుతరువాత, పలుకుచో, విడుచుపట్ల,
గ్రహించునెడను, కనురెప్ప వేయుచోట, కనుమూయునంతరమున,
నిందియములు స్వభావంబున విషయంబులందుఁ బ్రవర్తించునని
తాఁ గర్తగాకుండుట యోగీశ్వరుండు తలంచు. 10

తే. గీ. బ్రహ్మమందునఁ గర్మముల్ పరగ నిల్పి
సక్త మింతయు నొల్లని సరసుఁ డనఘ
పుణ్యపాపంబులందు లిప్తుండు గాఁడు
పద్మపత్రంబు జలములఁ బరగిన్లు. 11

తే. గీ. కాయమున బుద్ధి మనమున కర్మచ మము
కేవలంబున నిందియకీయలచేత
యోగిపురుషులు చేయుదు గురుతరముగ
సంగ మొల్లక చేతఃపరిసన్నతకును. 12

కం. యత్తుండు కర్మఫలస్వం
తక్తుడై శాంతిఁ బొందు తాత్పర్యమునన్
యైకైంతరుండును గామా
సక్తత ఫలబద్ధుఁ డగును సంగతకతనైక. 13

ఉ. సల్లలితంపుకర్మములు సాంద్రియశోనిధి సద్విరక్తిచే
నొల్లక సన్యసించి పటుయోగసుఖంబున నొందుచుండు దా
నెల్లెడ జీవుఁ డోలి కడు యేహ్యపుతొమ్మిదితూట్లమేనిలోఁ
మృశ్శుచు సేయనొల్లడు ప్రతోషముతో నియమిపుడన్యులన్. 14

వ. విను మీశ్వరుండు జీవలోకంబునకుఁ గర్తృత్వంబును, కర్మంబులును,
కర్మఫలంబులను సృజించి యందువాఁడు గాఁడు. కర్మవశంబున
ప్రవృత్తిస్వభావంబు గలిగిన దేహధారి కర్మంబులందు నియోగిం
పుచుండు. 15

తే. గీ. ఒకనిపాపంబు భుజియింక నెల్లఁ డీశుఁ
 డొకనిపుణ్యంబు భుజియింక నెల్లఁ డట్లు
 పరగుసుజ్ఞాని యజ్ఞానబంధ మైక
 మోహమందును రెఱుంగని మూఢజరులు. 16

తే. గీ. ఆత్మతత్వపరిజ్ఞాన మదర హృదయ
 మను చరించిన యజ్ఞాన మణిగఁజేసి
 బంధ మెడలించి శ్రీహరిఁ బరఁజూపు
 తమము బాపియు తమజూపు తమఁకినూషి. 17

వ. అట్టి బ్రహ్మతత్వంబునందు నిశ్చయూత్మకబుద్ధియు, దానియందు
 ప్రీతి యత్నంబొందు తాత్పర్యంబును, అది శ్రేయం బాశ్రయంబు
 గాఁగలుగుటయును, అది గలిగిన మహాత్ములు తత్ప్రసాదసిద్ధివలన
 పాపరహితులై మోక్షంబు నొందుదురు. 18

తే. గీ. వినయవిద్యలు గలిగిన విప్రులందు
 వినుతగోవాస్తులందరు విహగసమితి
 శునకచండాలులందుండఁ జూతు రెపుడు
 పండితులు సమదృష్టివి బ్రహ్మ నవఘ్న. 19

వ. కావున సమతరు బ్రహ్మ నావిర్భవంబు నొందుననియు, ధరితీదేవుఁ
 డుచితసర్గుడై యీవాసము జేరి విష్ణునందు వశించును. 20

క. పరమామోదము భేదము
 బారయక ప్రియ మప్రియంబు బొందక ఘనము
 స్థిరబుద్ధి విగతమోహుడు
 పరమాత్మవిమూఢు బ్రహ్మపద మందుఁ జూచి. 21

అ. వె. వెలినుఖంబులందు విగతేచ్ఛుడై మఱి
 యాత్మసౌఖ్యమహిమ నలరు నెవ్వఁ

డతఁడు బ్రహ్మచేత్రయితచిత్తుఁ డగుయోగి
అక్షయోజిసుఖము నరుభవిండు.

22

తే. గీ. ఎవ్వి యింద్రియవిషయాల నెసగఁబుట్టు
నట్టిసుఖములు దుఃఖంబు లందుచుండు
నవియు నాద్యంతఃసంతంబు లట్లుగాన
బుధుఁడు విషయజభోగముల్ వారయఁ డనఁడు.

23

క. కామక్రోధోద్భవ మగు
పామరపుశ్చోగ మెల్లఁ బాజ్ఞుఁడనై దా
నేమరక విడుచు పురుషుం
దామనిగా మోక్షసాఖ్య మందుఁ గిరీటీ.

23

సీ. ఎవ్వఁడు గృహములో నెసగు దీపమునూడ్చి

దేహంబులోపలఁ దేజఁబిల్లు

హృదయముఁ జచ్చి నీర్థ తేజఃపూర్ణు

నారాయణార్జుని నవ్యమూర్తి

సుఖసౌజ్ఞచేతను శోభిల్లులక్ష్మీశు

నతిశోభితాకారు నదిధీరు

బ్రహ్మచినంద్యుని పరమాత్ము మోక్షుడు

నానందమయుని శితాబ్జవయను

తే. గీ. చూచి యతనండు విక్కిలి సుఖమునొందు

నతనియందతియూగము లలరఁజేయు

నట్టిధక్తుండు బ్రహ్మబు నధిగమించి

పొందు నన్యయపదమును పురుషవృషభ.

24

వ. మఱియు క్షీణిహవాపులగు ఋషీశ్వరయోగీశ్వరాద్విప్రపన్నులు

శ్రీనాసుదేవునికంటె ద్వితీయవస్తువు లేదని విద్విన్న సాశ రులై

సర్వభూతహితరతులై, నియతచిత్తులై బ్రహ్మనిర్వాణంబు నుం
నుదురు. 26

క. కామకోధవిహీనులు

నేమము చిత్తమునఁ గల్గు నిర్మలయోగుల
ధీమంతులు బ్రహ్మగులై
యామనగా ముక్తి గాంతు రందును నిందున్. 27

ప. మఱియు మోక్షపరుం డగుమునీశ్వరుండు బ్రాహ్మేంద్రియభోగంబుల
బహిష్కరించి భూమధ్యగతం బగుదృష్టిచేత బ్రహ్మవలోకనంబు
చేయుచుఁ బ్రాణోపానగతుల కుంభకరూపంబున నిరోధించి పర
మపదంబు నొందును. 28

క. ఇచ్ఛాకోధభయంబుల

స్వేచ్ఛాగతి నడువనీక యింద్రియసుఖముల్
తుచ్ఛమని విషయధీరు
డచ్చిన్నత ముక్తి గాంచు నాద్యంతంబున్. 29

సీ యజ్ఞంబులకు భోక్త యగుదేవుఁ డెవ్వఁడు
తపముల కెవ్వని దైవ మంశు
సారిది జీవులకెల్ల సుహృదుఁ డేదేవు
సర్వలోకములకు స్వామి యెవ్వఁ
డెవ్వఁడు సర్వజ్ఞఁ డిందిరానాయకుఁ
డెవ్వని యంశాంశ మిజగంబు
బ్రహ్మాదిపందిత పదపద్మఁ డెవ్వఁడు
భువనజాలములందుఁ బూర్ణుఁ డెవ్వఁ

తే. గీ. డిట్టిలోకంబులకు నెల్ల నిధుచరితుఁ
డెవ్వఁ డాచ్ఛాదనంబయ్యె నింతటికిని

యట్టిమహనీయతరమూర్తి నాత్మలోన

నజిగి మోక్షంబు నొందు యోగీశ్వరుండు.

30

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ

మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు

పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య

గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు

వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప

స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయత్రీబాగర్భను

జాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం

బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు.

బంచమాధ్యాయము.

శ్రీరఘ్న
భగవద్గీత.

పశ్చాత్తాపము.

—♦ ఆత్మసంయమయోగము. ♦—

వ. శ్రీ భగవంతు డిట్టనియె.

మ. అనఘాత్మాగతసర్వకర్మఫలుఃకై యచ్ఛిన్నమోగంబుః
 ననయంబుః కరణీశుకర్మనిచయం బర్హుబుగాః జేయునా
 వినుతాచారుడు కర్మి యైసః బరగుః విఖ్యాతసన్యాసియై
 వినుమామోగము దాస్యమున్ విడుచు నా విప్రుండు సన్యాసి మో.

తే. గీ. ఎద్ది సన్యాసమని భూమి నెన్నఁబడియె

నదియె యోగంబుగాఁ జూడు మార్గ్యవృషభ

సకల సంకల్ప సన్న్యాస శాలి గాక

యోగి గానేరఁ జాతఁడు యోధవర్య.

3

ప. హృదయంబున ధ్యానంబుచేత వాసుదేవునాత్మార్థంబు నపేక్షింపుము. ఈశ్వరునకు వేదోక్తకర్మంబులు చేయవలయు, హృదయంబందు నతని సాత్వత్కార్థంబు గలిగిన యోగీంద్రునకు కర్మోపశాంతి వలయు.

4

తే. గీ. ఎప్పుడెప్పుడు విషయభోగేచ్ఛమాను

యెప్పుడెప్పుడు కర్కంబు వెడలఁజేయు

నప్పుడే మోగధీరుడై యలరుచుండు

సర్వసంకల్పములతోడి జాగు మాని.

5

ప. మఱియు పురుషుండు వివేకయుక్తం బగుచిత్తంబుచేత జీవునినుద్ధరింపఁదగుగాని యథోగతిఁ బడఁద్రోయందగదు. అనియెట్లన్న చిత్తంబు

దుర్విషయంబులఁ బ్రవర్తించు తనుఁడొడఁగూడ జీవుని ముక్కుదాడి
పసరంబునీడ్చిన చండఁబున నీడ్చుకొనిపోయి నరకంబు నొందించుఁ
గావున ననత్కర్మంబులచే జీవునిబద్ధునిజేయు గావున మఱియు జీవుఁ
డు చిత్తంబుచే బద్ధుడై వర్తించు నది యెట్లన్న నది సుకర్మకర్తయై
జీవునికొనొడుగుసంపాదించుఁ గావున జీవునికి చిత్తంబె శత్రువు
నయ్యె నదియెట్లన్న తా దుష్కర్మవర్తియై పుణ్యలోకంబులకు జీవు
నిం దూరునిగాఁ జేయుఁ గాన.

6

క. జీవునకు మనము బంధుఁడు

జీవునిచే మానసంబు జితమైనతఱి

జీవునకు మనము శత్రుఁడు

జీవుడెగా మానస బు జితపడనితఱి.

7

తే. గీ. జ్ఞానవిజ్ఞానసంపూర్ణమానసుండు

స్వర్ణమృత్పిండపాషాణ సదృశబుద్ధి

నలరుజీవుఁడు విజితేంద్రియత్వశాలి

యోగియని బుధు లెన్నంగ నొప్పుచుండు

8

తే. గీ. బంధుమిత్రులయందును పాపపుణ్య

లం దుదాసీనమధ్యస్థులందు సరిను

హృత్తులందును సమత వర్తించువాఁడు

యోగులందు విశిష్టుడై యొప్పుచుండు.

9

వ. యోగీశ్వరుండు నిరంతరంబును సమాధియుక్తుఁడును నై పవిత్రం
పుచుండు.

10

తే. గీ. శుద్ధ మగుదేశమనఁ గుశస్తోమ మునిచి

దానిపై యజనంబుంచి దానిమీద

పశ్చిమిది గొనసముచేయ నలయు మిగుల

పొడవు నీచంబు గాకుండు పురుషవర్య.

11

వ. అట్టియాసనమునందుఁ బ్రవేశించి మనము నిందితముల మట్టుపరచి
 యట్టియాత్మసిద్ధి కేకాగ్రితత్తుడై యోగ మభ్యసించుచుఁ గాయ
 శిరోగోచరము మూలాధారము మొదలుకొని శిరఃపర్యంతం
 బుగా సమన్వయము నిలుపుచు స్థిరచిత్తుడై చలింపక బ్రహ్మాధ్యాన
 పరుడై నాసికాగ్రబద్ధనిమిలితనేత్రంబులఁ జూచుచు దిక్కులు
 చూడకుండవలయు.

12

సీ భువనశాంత మాత్మనోఁ గలిగి బ్రహ్మమునందు
 యత్తుడై యోగి దా నుండవలయు
 భయ మింతయును లేక బ్రహ్మబునందును
 యత్తుడై యోగి దా నుండవలయు
 బ్రహ్మచర్యవ్రతపఠిత బ్రహ్మమునందు
 యత్తుడై యోగి దా నుండవలయు
 మనముచంచలమెల్ల మాన్చి బ్రహ్మమునందు
 యత్తుడై యోగి దా నుండవలయు

తే. గీ. యోగి నాయందు మది నిల్చి యుండవలయు
 యోగి మత్పరబుద్ధితో నుండవలయు
 యోగి యోగంబు నేమరకుండవలయు
 విజయ సంగ్రామసంభృతవిమతవిజయ.

13

తే. గీ. ఎపుడు చిత్తులు పరమాత్ము నెసఁగఁగూర్చి
 నియతమానసవృత్తిచే నిలచియుండి
 నే బ్రవర్తించు నిర్వాణనిలయమునను
 యోగి వర్తించు సంస్కృతిత్యాగి యగుచు.

14

క. కేవల బహ్వాశనుఁగిని

కేవలము నిశాచరునుని కేవల నిమగ్న

కేవల జాగరణీలును

బాలింపగ యోగమెల్లఁ బ్రాపించు భువిన్.

15

తే. గీ. తగిన యాహారవిహారణతత్పరతను

తగిన జాగరణిదళఁ దగినయట్టి

కర్మచేష్టల వర్తింపఁ గలుగువాని

యోగమందును దుఃఖంబు నొందకుండు.

16

తే. గీ. ఎపుడు భయయుతమానసం బీడు నందు

నుపగతంబయ్యు విస్ఫూర్తి నొందుచుండు

నపుడు కామంబులం దెల్ల యిచ్చ మాను

నపుడె యోగప్రయుక్తుడై యలరుచుండు.

17

తే. గీ. వాతరహితమగును వర్తిల్లు గేహంబు

నందు వెలుగుదీప మట్ల నరయ

నియతచిత్తుఁ డగుచు నిర్మలాత్మకుఁ డైన

యోగయుక్తపురుషుఁ డౌష్ణమూడు.

18

తే. గీ. ఎదు చిత్తంబు స్వాధీనవృత్తి నుండు

యోగ సేవను బ్రహ్మసంయుక్త మగుచు

నెందు చిత్తంబుచే బ్రహ్మ మెసగఁ జూచు

నధిక సంతుష్టుడై పరమాత్మయుండు.

19

తే. గీ. బుద్ధిచేత గ్రహింపక బోలునట్టి

యింద్రియాతీత మగుసౌఖ్య మెసగునెందు

నందు వర్తించి చలనంబు నొందకుండు

నాత్మతత్వపరిజ్ఞాన మిలవరించి.

20

తే. గీ. అరయ నే లాభ మొందిన సంతకంఠె

లాభ మధికంబు లేమి దలంపఁబడును

చిత్త మొందును లగ్నంబు చేసినపుడు
శీతవాతాదిదూళిముల్ చేదకుండు.

21

తే. గీ. ఎందు దూళిపరప్రాప్తి నెనఁకుండు
నదియె యోగంబు గా నీవు మది నెఱుంగు
నట్టియోగంబు నిశ్చలీతాత్మ వగుచు
కథ్యసింపుము మహితవ్రతమునకు.

22

తే. గీ. సర్వసంకల్పములవల్ల నంకుతిచు
సర్వకామములను దోచి సంతతంబు
మనముచే యిందియంబు మగుడఁబెట్టి
యోగ మభ్యాస మొనరింపుచుండవలయు.

23

తే. గీ. బుద్ధిచేతను ధైర్యంబు పొసంగఁ బట్టి
మెల్లమెల్ల నె యోగంబు మెల్లఁజేసి
యాత్మ సంస్థ బు గా మన మలవరించి
చింత మదిలోన నేమి యు జేయవలదు.

24

తే. గీ. చండలస్ఫూర్తి వర్తిల్లు చపలచిత్త
మెప్పుడెప్పుడు యితరేచ్ఛ నెనఁగుచిత్త
మెప్పుడెప్పుడు చలనమై యేపువప్పు
నప్పుడప్పుడె పోనీక యణంగఁబట్టి.

25

న. మఱియు నట్టి చిత్తంబు నాత్మవశంబు గా జేయునట్టి యతఁడే యోగి
యనఁ బరఁగు.

26

తే. గీ. శాంతచిత్తుని వీతరజస్కు మిగుల
బ్రహ్మభావనపరుఁ డైన ప్రాజ్ఞతముని
విగతకల్మషు నత్యంతవిమలచరితు
నుత్తమం బగుపరసౌఖ్య మొందు పార్థ.

27

వ. సరంతరంబు పరమాత్మమందు మనంబుఁ జేర్చి విగతకల్మషుండై
వర్తించు యోగీశ్వరుం డనాయాసముననే బ్రహ్మసాక్షాత్కార
జన్మసుఖం బరధవిచుచు. 28

తే. గీ. సర్వభూతిస్తు గా నన్నుఁ జర్పజేయు
సర్వ వేష్యును నాయందు జరగఁజూచు
యోగయక్తాత్ముఁ డైనట్టి యుత్తముండు
సర్వభూతములందును సమదృశుండు. 29

తే. గీ. సర్వవిశ్వంబు నాయందు సమతగాంచు
సర్వవిశ్వంబులో నన్ను సమతజూచు
సతని కెప్పుడు నే నదృశ్యత వహింప
నతని నాలోనఁ గృపచేత నలరఁజూతు. 30

వ. మఱియు సర్వభూతిశ్చితుండగు నన్ను నన్యచేవతాభజనంబు వర్జిం
పరబ్రహ్మంబుగా నేర్పబుద్ధి భజించు యోగీశ్వరుండు సర్వ
ములందు వర్తించె నేమి వర్తింపకుండె నేమి, నాయందు వర్తించ
కునుడు. 31

అ. వె. తొడరినట్టిసాఖ్యముఁ బడనకెట్టు
నట్ల గాదె పగుల కనుచుఁ దలంచి
సకలజంతుదేహచయమున దేహము
మెనరు నల్లఁజూచు యోగయుతుండు. 32

వ. అనినదిని యర్జునుం డిట్లనియె. మధుసూదనా నీచేతఁ జెప్పఁబ
యోగంబు హృదయంబున స్థిరంబుచేయ శక్యంబుగాదు. అది యెట్ల
చిత్తము చంచలస్వభావము గలది గాన.

తే. గీ. అంగసాక్షో భబలవంత మధికదృఢము
చంచలంబు గదా మానసస్థుఁ డెట్లు

దీని నిగ్రహకర్మంబు పూసరాదు

గాలి మూటయుఁగట్ట శక్యంబు గాదు.

34

ప. అనినవిని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

35

తే. గీ. సంశయములేకు పార్థ నిశ్చంక మేలు

దర్శభపుచిత్తచలనము ద్రోచిపుచ్చ

ప్రబలవై రాగ్యమహిమ నభ్యాసమునను

మనము గుడియింపవచ్చు సాధనముచేసి.

36

తే. గీ. నియతచిత్తుండు గాఁడేని నీచమతికి

పొందరాకుండు యోగంబు పుడమిలోన

నియతచిత్తుడై యోగంబు నిర్వహింప

శక్తుఁ డగు నిర్మలోపాయసౌష్ఠవమున.

37

ప. అనినవిని యర్జునుం డిట్లనియె

38

తే. గీ. శ్రద్ధతోఁగూడ యోగంబు సంగ్రహించి

మనము యోగంబువల్లను మగిడనేసి

విగళితాభ్యాసుఁ డైనను విమలయోగ

సిద్ధి లేకను వా డెందుఁ జెందు కృష్ణ.

39

ప. మఱియు సామాన్యపురుషుండు కొంతకాలము కర్మములుచేసి వాసు
దేవార్పణంబుచేసికతంబున, స్వదూరుండును, కర్మంబులు సేయక
సన్యాసియై అభ్యాసవైరాగ్యశూన్యుడై యోగక్రష్టం డైనకతంబు
నమోక్షదూరుండునై యుభయమార్గంబులఁ బ్రతిష్ఠలేక మూఢు
డై పరిచ్ఛిన్నంబైన మేఘంబు దానివల్లంబాసి మేఘాంతరంబు బొం
దక నడుమనె నాశంబునెందిన చందమున నట్లాధిమంబు నెంద
కుండుఁ గాన.

40

తే. గీ. ఈమహాసంశయము నాకు నేర్పరించి

తెలుపుటకు నీవె కాని యో దేవదేవ

సీకు మిక్కిలి యెవ్వారి నేనెఱుగ

చిరతరాశేష సంశయచ్ఛేత్త వీపు.

41

వ. అనినవిని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. తండ్రి అర్జున నీవు చెప్పిన సామాన్యయోగికి యిహలోకంబున పరలోకంబున భ్రష్టత్వంబు లేదు. పుణ్యకర్మంబుచేసినవాఁ డొకానొకఁడును నరకంబునొందకుండుఁ గాన.

తే. గీ. పుణ్యకర్మల లోకముల్ బొందు సుఖము
శాశ్వతం బగువర్షముల్ సలుపు నిచట
యోగమున భ్రష్టుఁ డైనట్టి యోగి మగిడి
శుద్ధసాత్వికగృహముల సొరిది బుట్టు.

43

తే. గీ. ఇట్లు గాదేని ధీయుక్తి నెసఁగునట్టి
యోగివర్మల కులములో నుద్భవించు
నిట్టిజన్మంబు నుర్ల భం బెవరికైన
యోగులకె గాని భువిలోన యోధవర్య.

44

44

తే. గీ. భద్రయోగికి మాకలు భవమునందు
పార్థ దేహి కయోగంబు ప్రబలమొందు
మహితుఁడై యోగసంసిద్ధి మరలిమరలి
మారుదేహంబులందును మసలుచుండు.

45

తే. గీ. పార్వికాభ్యాసమున సిద్ధి పడయలేక
యతిశయంబగు నవశత నందెనేని
బ్రహ్మజిజ్ఞాసుఁడై చాల బరఁగుఁగాని
కర్మచయములచేత తా గట్టువడడు.

46

తే. గీ. యత్నమున యోగసంగ్రహ మలరఁజేసి
దోషములఁ బాసి సంసిద్ధి దొడరువాఁడు

పెక్కుజన్మంబులందైన పెనగిపెనగి
వెనక నిర్వాణపదమున వెలయకున్నె.

47

తే. గీ. తపసికంటెను యోగియే ధన్యతరుణుడు
జ్ఞానికంటెను యోగి సన్మానయుతుడు
కర్మికంటెను యోగియే గౌరవుండు
గాన నీవును యోగివి గమ్ము పార్థ.

48

తే. గీ. సర్వమైనట్టి యోగీశచయమునందు
నంతరాత్మయి నకమది నలరనిల్చి
శ్రద్ధచేతను నాసేవ సలుపునతడు
సతితయోగోత్తముడు నాకు సమ్యుతుండు.

49

గ ద్య.

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంపదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర వారితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం

జైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు

షష్ఠాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.

భ గ వ ద్గీ త .

—॥ శ్లో ॥—

స ప్ర మా ధ్యా య ము.

—॥ శ్లో ॥—

—॥ జ్ఞానయోగము. ॥—

వ. శ్రీ భంగవంతుం డిట్లనియె.

తే. గీ. నన్ను నెఱిగెడి జ్ఞానంబు నాదుయోగ
మనఘ నాయందు చిత్తంబు నలరియుంట
నన్ను మది నాశ్రయించుట నరుడ నీకుఁ
జెప్పెదను సంశయం బింత చెందకుండ.

తే. గీ. జ్ఞానమనుదాని విజ్ఞానసహితముగను
విమలమతి నీకుఁ జెప్పెద విస్తరించి
యెద్దియెఱిగినఁ గ్రమ్మర యెఱుంగఁదగిన
యర్థమేమియు లేకుండునట్టిదాని.

తే. గీ. వెలయ సంఖ్యలలోకల వెదకిచూడ
చిత్తనియతికి యత్నంబు సేయు నొకఁడు
వీరి పెక్కండ్రలోపల వెదకిచూడ
గట్టిగా నన్నెఱిగెడి ఘనుఁ డొకండు.

తే. గీ. అవని జలమను, వాయువు, నాకసంబు
అగ్నియును, బుద్ధి, చిత్త మహంకరణము
ననఁగ నెనిమిది భేదంబులయ్యె నాదు
ప్రకృతి యిరువదినాల్కుగై పరగునదియు.

ప. ఈ చతుర్వింశతితత్వాత్వకంబగు ప్రకృతికంటఁ బరమైన జీవప్రకృతి గలదు. వానిచే నీ జగంబు సచైతన్యకృతంబై ప్రవర్తిల్లు. 6

తే. గీ. ఇట్టి ప్రకృతులు రెండును హేతువులుగ
ప్రభవమొదెను భూతవర్గంబు వెలియు
మెలమి బుట్టించుటకు దాని మెలపుటకును
కారణము నేనె సందేహకలను వలదు. 7

తే. గీ. నేనె కర్తను నాకంటె నేత యొక్కఁడు
పార్థ యీ విశ్వస్మష్టికిఁ బరగలేడు
గుచ్ఛివిశ్వంబు నాయంకఁ గూడియుండు
మణులు సూత్రంబునందును మలసినట్లు. 8

ప. మఱియు జలంబులయందలి రసంబును, సూర్య చంద్రులందలి ప్రభయును, వేదంబులందలి ప్రణవంబును, ఆకాశమందలి శబ్దంబును, పురుషులయందలి పౌరుష్యంబును గ్రీమంబున నేనెకా నెఱుంగుము.

తే. గీ. భూమియందలి సాగంధ్యభూతి యేనె
అగ్నియందలి కాంతియు నలరనేనె
దేహధారుల జీవనస్థితియు నేనె
తపసులందలి యుత్కృష్టతపము నేనె. 10

తే. గీ. బుద్ధిమంతుల యందలి బుద్ధి నేనె
తీవ్రజేజులయందలి తేజ మేనె
నిఖిలభూతంబులకు నెల్ల నిత్యమైన
బీజమును నేనె తెలియుము పృథులశౌర్య. 11

తే. గీ. కామరాగాదివర్జనకలిత మైన
సత్యసంపన్నునందలి సత్య మేను
ధర్మహానికిఁ దలఁకెడు ధర్మ మైన
కామ మనఃకాంత నేనె కాఁగనుము మదిని. 12

వ. మఱియును సాత్వికంబును, రాజసంబును, తామసంబును వాచేత
నుత్పన్నంబయ్యె, నట్టి సత్త్వరజస్తమోగుణంబులు నా యధీనంబై
వర్తించుఁ గాని నేను జీవనింబలె వాని కధీనుండ గాను. 13

తే. గీ. మూడుగుణములచేతను మొఁసి విశ్వ
మఖిలమును మోహితంబునై యలరుచుండు
నవ్యయుం డనుగుణముల కన్యతముండ
నై ననుఁ గానలేరు మోహమునఁజేసి. 14

తే. గీ. దేవకృతమై జగంబులోఁ దేజదిల్లు
మాయత్రిగుణాత్మకం బది మామకంబు
దాఁటుటకు దుస్తరము దాని దాఁటువాఁడు
నాకుభక్తుఁడె జలనిధి నాన వోలె. 15

తే. గీ. దోషకారులు, మూఢులు, దుష్టజనులు
దైత్యభావసమాశ్రితుల్ దర్పయుతులు
నాపద్రవృత్తికి లోనుగా నడువ రనఘ
మాయనవహృతవిజ్ఞానమతులు గాన. 16

తే. గీ. కొంద తార్తత నన్నును గొలుచువారు
కొంద ఆధ్యాత్మవిద్యకై గొలుచువారు
కొంద ఆధార్థిచిత్తులై కొల్తు రనఘ
జ్ఞానులై ననుఁ గొల్తురు నాల్గుగతుల. 17

తే. గీ. వీరిలోపల సుజ్ఞాని మెయ ఘనుఁడు
భక్తియోగంబు మదిగల్గు భద్రీమూర్తి
వాని కేను ప్రియుండను వాఁడు నాకు
ప్రియుఁడు మిక్కిలి భక్తిచేఁ బెంపుగాను. 18

5. మఱియు నార్దుండై నన్ను భజించువాఁడును, జిజ్ఞాసుండై భజించు
వాఁడును, అర్థార్థియై భజించువాఁడును, మోక్షార్థియై విశేషించి

యు, సనపేక్షుం డైన జ్ఞాని మదీయ శరీరముమాడ్కి మత్స్యి
యుండై, యుత్తమగతుండై నన్ను బొందు. 19

తే. గీ. పెక్కు జన్మబులందును బేచిపేచ్చి
భక్తియోగంబు మదిపంట బంప జేసి
అఖిలజగములు హరిశయందుఁ గాంచు
నానుహత్కృడు దుర్లభుం డనఘచరిత. 20

తే. గీ. కామములచేత జ్ఞానభంగంబు నొంది
యన్యదేవానురక్తలై యులరుచుండు
రాదిజన్మంబు నందువా రట్టివారే
కాన తద్దేవభక్తియె గలిగియుండు. 21

తే. గీ. ఎవ్వరెవ్వ రేదేవు నెలమిగొల్తు
రధికతరమైన శ్రద్ధచే నట్టివారి
శ్రద్ధ తద్దేవతలయందె జరగ జేయు
తలచ దేవతులెల్ల నాకళలు గాన. 22

తే. గీ. శ్రద్ధచేతను లెస్సగా జరపినట్టి
దేవతారాధనముచేతఁ దృప్తి నొంది
వారలకు చాలఘా మిచ్చుచాడ నేనె
దనరదైవతములు నాడు తనువు గాన. 23

తే. గీ. అంత తద్దేవజాలంబు నధిగమించి
యల్పమేధస్సు లగు వార లుఘుచరిత
దేవతులఁ బొందుదురు సుష్టే దేవయాజి
లనఘ ముద్భక్తిపరుఁడు నన్నధిగమించు. 24

ప. మఱియు బుద్ధిహీనుం డగుదురాత్ముండు తన భావంబునను పరబ్ర
హ్మంబనియును, నవ్యయుండనియును, అత్యంతోత్తమోత్తముండని
యున్న నటుగఁజాలక రామకృష్ణాద్యవతారంబుల దేహధార్య

తంత్రంబగు దేవతాంతరం బానిసగా దలంచు

25

తే. గీ. అజుడ నవ్యయమూర్తిని యలరు నేను

యోగమామూకృతుండనై యొరులచేతఁ

జూడఁబడకుండు మూఢుండు శూన్యహృదయుఁ

డనఘ మిక్కిలి నన్ను లో నరయలేడు.

26

తే. గీ. తొల్లి చనిపోయినట్టి జంతువులకెల్ల

పర్తమానంబు లగువాని వచ్చువాని

నేనెఱుంగుదు గాని నన్నెట్టి జంతు

వైన నెఱుంగంగలేదు మాయాబలమున.

27

తే. గీ. కాంతచే ద్వేషబుద్ధియు గలుగునట్టి

ద్వంద్వమోహంబుచే గాదె తఱుచుగాఁగ

జన్మమరణాదిసుఖదుఃఖ సంకులంపు

స్వర్గమును బొడ బొచ్చునుజంతుచయము.

28

తే. గీ. పుణ్యకర్మము పాపంబు బొలయుఁజేసి

ద్వంద్వమోహంబు తనలోనఁ దగులనీక

దృఢతరమౌతయుక్తులై దినదినంబు

భజన మొనరింపుదురు నన్ను భక్తపరులు.

29

వ. మఱియు జరామరణంబులగుటకై నన్నాశ్రయించిన నియతచిత్తులఁ

జ్ఞానయోగులను, కర్మయోగులనుగా నెఱుఁగుము.

30

తే. గీ. ఆదిభూతాదిదైవంబు నాదియజ్ఞ

మనుచు నన్ను నెఱుంగు నయ్యార్థతముఁడు

మరణకాలంబునను నన్ను మఱువకుండు

యోగయుక్తుండె భక్తియోగోత్తముండు.

31

గద్య. ఇది

...

...

...

...

...

సప్తమాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.
భగవద్గీత.

అష్టమాధ్యాయము.

—♦ అక్షర పరబ్రహ్మయోగము ♦—

- వ. అనిన విని యద్భుతం డిట్లనియె. 1
- తే. గీ. బ్రహ్మ మెయ్యది యధ్యాత్మభావ మెది
కర్మ మెయ్యది పలుకుమా కమలనయన
కృష్ణ యధిభూత మెయ్యది కేవలముగ
దేవ యధిదైవ మననెది తలుపవలయు. 2
- వ. మఱియు శరీరమునందు ఆది యజ్ఞంబన నెయ్యదియై పోవఁ దిల్లుఁ బ్ర
యాణకాలంబున నియతచిత్తులైన మహాత్ములచేత నెట్లు తెలియం
బడుదువు, తెలుపవే యని యడిగిన శ్రీ భగవంతుం డిట్లనియె. 3
- తే. గీ. అక్షరంబు పరబ్రహ్మ మనఘ పురుష
జీవుఁ డత్యాత్మమనుపేరఁ జెప్పఁబడును
భూతములు సేయుచున్నములో పుణ్యచరిత
కర్మనామంబుచేఁ బలుకంగఁబడును. 4
- తే. గీ. దేహ మధిభూతమనుపేరఁ దేజదిల్లు
పురుషు డధిదైవతంబునఁ బాలుపుమిగులు
ననఘ యధియజ్ఞమనుపేర నలరువాఁడ
నేనె దేహంబులందును నిజము సుముగ్ధ. 5
- తే. గీ. అనఘ యంత్యంబునందు నన్ననుసరించి
దేహమును బాసిపోయెడి దేహ యెపుడు

బ్రహ్మ మగు నాదు భావంబు పరగఁజెందు
సందియము లేదు దీక్షికి నవ్యసాచి.

6

తే. గీ. వెలయు దేహంబు వీడు నవ్వేళ ననఘ
భావితంబై తలంపున బారు నెద్ది
యాశరీరంబె సంప్రాప్తమగును దాన
తొలుత మద్యావకుం డైన తోచినను.

7

వ. మఱియు సర్వకాలంబులందును, యద్ధంబునందును నన్నే తలపోయు
చుండుము, యన్యముడిగి, నాయందు మనోబుద్ధులు దగులంబుజేసి
యోగయుక్తియండితేని నన్నుఁ జెందెదవు సంశయంబు లేదు.

8

తే. గీ. అనఘ యభ్యాసయోగంబు నధిగమించి
చిత్తమన్యంబు మీఁదను జెందనీక
పరమపురుషుని దలపోయు పావనుండు
బ్రహ్మమును జెంది యెన్నఁడుఁ బాయకుండు.

9

వ. మఱియు సర్వజ్ఞుండను, పురాణపురుషుండను, శాసించువాడను
అణుపుకంటె అణువును, సర్వంబునకుఁ బోషకుండ, సచింత్యరూ
పుండ, నాదిత్యవర్ణుండ, తమోదూరుండను నైననన్ను స్మరించువాడు.

తే. గీ. మరణదశయందు నామీఁద మనసు నిల్పి
విమలతరభక్తియక్తుడై బామలననుమ
ప్రాణమును జేర్చి మృత్యువు బారిఁ బొంది
బ్రహ్మమగు దివ్యపురుషుని బడయు నన్ను.

11

తే. గీ. వేదవిదు లక్షరం బన వెలయునెద్ది
యతిజనంబులు వసియింప నలరునెద్ది
యెద్ది గాఁక్షింతు రభ్యాత్మ నెఱుంగువారు
తత్పదంబును జెప్పెదఁ దనర వినుము.

12

తే. గీ. సర్వదేహస్తరంధ్రముల్ సంయమించి
మనము హృదయస్తమంకును మరగజేసి
ప్రాణమును బ్రహ్మరంధ్రము బరగజేర్చి
యోగభారణ మొందుచు యోగి యగుచు. 13

తే. గీ. బహ్మ మేకాతరంబైన ప్రాణనమత్రీ
ముచ్చరించుచు నామూర్తి నెనరజూచు
అంత దేహంబు విడిచి యనంతరంబ
పరమసద్గతి జెందును పాండవేయ. 14

తే. గీ. చిత్త మన్యంబునందును జెందకుండ
నిత్యమును నన్ను దలపోయు నిర్మలునకు
యోగభావన బాయని యుత్తమునకు
నేను మిక్కిలి సులభుండ నిజము పార్థ. 15

వ. మఱియు మత్సంబుధమైన పరమగతి నొందినచుహాత్ములు దుఃఖా
శ్రేయంబును, నశాశ్వతంబును నగు పునర్జన్మంబు నొంద. 16

తే. గీ. బ్రహ్మలోకాదిలోక సంపాప్తు లయ్యు
మరలుమరు గాదె పుణ్యముల్ మాసినపుడె
విష్ణులోకనివాసులై వెలయువారు
మగిడి జన్మంబునకు రారు మాన్యచరిత. 17

వ. మఱియు గృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగంబులు నాలుగు యుగం
బులు నొక్క మహాయుగం బయ్యె, నట్టి మహాయుగంబులు వేయు
సన బ్రహ్మదేవునకు దివసం బయ్యె, నింతియె కాలంబు రాత్రీయై
వర్తిల్లు, యిట్లుతని దివారాత్రుల కాలంబు మహాత్ము లెఱుంగుదురు.

తే. గీ. జంతువులు బ్రహ్మదివమున సంభవించు
రాత్రీ వచ్చినయప్పుడు ప్రశయమందు
పరగ నవ్యక్తమనియెడు ప్రకృతీయందు
బుట్టుటయ్య గృహ్మరను వాని బొలయుటను. 19

తే. గీ. భూతములు బ్రహ్మాదివమునఁ బుట్టి పుట్టి
పురుషవర రాత్రీయందును బాలసేపాలసి
కర్మపరతంత్రవృత్తిచే గ్రమ్మరంగ
పుట్టుచుండును నిరతంబుఁ బుడమియందు.

20

వ. మఱియుఁ బరచుపురుషు డగు వాసుదేవుండు పశ్చాత్తికంఠుఁ బరుం
డును, తద్వ్యతిరేక్తుండును, చక్షురాజ్యగోచరుండును, సనాతనం
బును, చరాచరప్రళయంబునందును, తా లయంబు నొందనివాడై
ప్రవర్తిల్లుచుండును.

21

తే. గీ. అక్షరంబును నవ్యక్త మనఁగ నొప్పి
పరమగతి సంజ్ఞతోడనే పరగునదియు
పొంది మరలంగరాని యప్యన్యోపదము
ననఘ నాయదిగాఁ జూడు మాదరమున.

22

తే. గీ. ఏమహాత్మునిలో నుండు యీప్రపంచ
మేమహాత్ములిచే వ్యాప్త మీప్రపంచ
వాటిపురుషుని బొందట కనఘచరిత
పరమ మగు సాధనములేదు భక్తికంఠు.

23

క. ఏకాలంబున యోగులు

ప్రాకటముగ మరణమొంది రా రవ్వేళన్
వ్యాకులతఁ జచ్చి నత్తురు
నీ కాకాలంబుఁ దెలియ నే నెఱిగింతున్.

24

వ. మఱియు మకరసంకాంతి మొదలుకొని మిథువాంతరంబుగా నుత్త
రాయణ మనఁబడు, నయ్యయనంబు దైవతంబు, తదయనంబున శుక్ల
పతుంబున దివంబున న్మృతుం దైనయోగీశ్వరుండు సగుబ్రహ్మ
వేత్త బరప్రహ్మస్థానంబునకుఁ జనియెడి మార్గంబున నన్ని కిరణంబు
లుగల సూర్యుండును, దివాధిదేవతయు, శుక్ల పక్షాభిమాన దేవత

యః, పృథాశానూనంబులై యుండు రిట్లుచని, బ్రహ్మస్థానంబు నొంది
పునరావృత్తిరహితుడై శాశ్వతుండై యుండు. 25

ఆ. వె చంద్రదైవతంబు సముదితధూమంబు

సశితపక్షశియు సమగమించి

దక్షిణాయనమున ధన్వాత్ముడగుయోగి

చచ్చి మగిడివచ్చు జన్మమునకు. 26

వ. విను మీశుక్లకృష్ణమార్గంబులు రెండును జగంబునకు శాశ్వతం
బులు. వీనియందు శుక్లమార్గంబుచేత ననావృత్తియుఁ గృష్ణమా
ర్గంబుచేత నావృత్తియుం గలిగి వర్తిల్లు. 27

ఆ. వె. ఇట్టిరెండుగతుల నెఱిగిన యోగింద్రుఁ

డాశపడడు సర్వ మధిగమించ

నట్లుగాన నీవు నఖిల కాలములందు

యోగవృత్తిచేత నుండు పార్థ. 28

ఉ. వేదములన్ మఖంబులను విశ్వతదానతపంబులన్ సము

త్పాదిత మైనపుణ్యము నధఃకరణం బొనరించుయోగి య

య్యాదిమపూరుషోత్తము నిజార్థము నెమ్మది సంగ్రహించి ని

ర్వేదన లేక నాద్య మగువిష్ణుపదంబును జెందు నర్జునా. 29

ఇది సకలముకవిజన సేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ

మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు

పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య

గురుకులతీలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు

వరేణ్య శ్రీపాదపద్మరాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప

స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం

జాత నాగోజీవండితపుత్ర దత్తోజీవండిత ప్రణీతం

జైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు

అష్టమాధ్యాయము.

శ్రీ రస్తు. భగవద్గీత.

స వ మా ధ్యా య ము.

—♦రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగము.♦—

ప. శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. 1

తే. గీ. గుహ్యతమ మిడి మిక్కిలి గోరి తెలియ
జ్ఞానవిజ్ఞానకిలితమై జరగు నీకుఁ
దెలియఁజెప్పెద నే దానిఁ దెలిసి తేని
యశుభములఁ బామఁగల దసూయావిదూర. 2

ప. మఱియు విద్యలకు శేష్ఠాబును, గుహ్యంబులకు రాజును, పవిత్రం
బులకు నుత్తమమును, బ్రత్యక్షఫలంబును, సుకరంబుగాఁ జేయ
వచ్చినదియును నై పోవ డిల్లు. 3

తే. గీ. ఇమ్మహాధర్మగతియందు నెవ్వరేని
శోధతోడుతఁ బాసిన జాడ్యపరులు
వాఁడు ననుఁ బొందఁజాలరు వసటచేత
మృత్యుసంసారపథమున మెలఁగుచుండు. 4

తే. గీ. బ్రహ్మ మైనట్టి నాచేత బ్రహ్మసృష్టి
రక్షితంబయి వ్యాప్తమై రమణబొందు
భూతముల కెల్లఁ గారణభూత మేను
కార్యమగుభూతములయందుఁ గలుగ నెపుడు. 5

ప. మఱియు నాయందు భూతము లున్నయవి గావున మదీయం బగు
భూతవ్యాపకత్వంబున నున్నవాఁడను. భూతముల రక్షించువాఁడ.

నయ్యను, అహంకారయుక్తుం దగుజీవునిబోలి నిరహంకారుండగు
నేను భూతములయందు నుండును గాన. 6

తే. గీ. అన్నిటందును నాజైన యొట్టచేతే
— విపులవాయువు పూర్ణమై వెలయునట్లు
సకలభూతచయంబును సంతతంబు
నాదు నిర్గుణతేజాబునను వసించు. 7

తే. గీ. ప్రాణజాలంబునందె ౪ ప్రకృతియందు
సంగతంబగు కల్పాంత సమయమునను
తిరుగ కల్పాదియందు నుద్దీపితముగఁ
జేయుచుండును నీభూతసృష్టి పార్థ. 8

౪. వినుము నేను మదీయంబగు ప్రకృతి నధిష్ఠించి కల్పాంతంబునందు
నాయందు లీనమైన చతుర్విధసృష్టి దదీయపూర్వకర్మానుసారం
బున సృజియిపుచుండును. 9

తే. గీ. విశ్వసృష్ట్యాకర్షయిల్ వెలయ నన్ను
బద్ధుగాఁ జేయనోపపు పార్థ లీల
దానియందును నే నుదాసీను వోలి
యుండుదును జాన్వేయాశక్తి నుజ్జగించి. 10

తే. గీ. ప్రకృతినా దగు నధ్యక్షభావమునను
విశ్వసృష్టి యొనర్పుచు వెలసె గాదె
అనఘ యిదికారణంబుగా నఖిలజగము
నురుతరముగాఁ బ్రసరింపుచుండు నపుడు. 11

తే. గీ. మూఢు లైనమనుష్యులు మోహమంది
నన్నెఱుంగరు పరుడైన నాథునంచు
భక్తజనరక్షణమునకై పాడవేయ
మానుషాకారమును బొంది మలయుకతన. 12

వ. వినుము నాకంటె సస్యదేవతలు శీఘ్రఫలప్రిదులని, మోక్షాశు
లును, మద్విముఖత్వంబు సమోఘకర్ములును, కుతకర్మంబులచేత
మోక్షుజ్ఞానులును, చపలచిత్తులు నైన మూఢాత్ములు రాక్షసం
బును నాస్మరంబు నైన మోహకరపశ్చితి నాశ్రయించినవారై
నోన్నేతిరంగతేరు.

13

తే. గీ. దేవియైనట్టి పశ్చితిచే భన్యులగుచు
బెలయుచుండు మహాత్ములు విశ్రాంతముగ
అవ్యయండును భూతాది నైననన్ను
భజనసేయుచు రెపు డన్యభజన ముడిగి.

14

ఉ కొందఱు కీర్తనప్రియతః గొల్తురు నన్ను దృఢవ్రతాఘ్యై
కొందఱు సేవజేయుదురు కొందఱు వందనకర్మతత్పురుల్
కొందఱు యోగయక్తులయి కోరి భజింతురు యుక్తిభక్తి న
న్నంద సమస్కృతుల్ సుకృతి నాప్తతముల్ విను పాండవోత్తమా.

వ. మఱియొక కొందఱు జ్ఞానయజ్ఞంబుచేత నన్ను నేకత్వంబున సహ
స్రశీర్షు డగు విరాట్పురుషుడనియును, పృథక్త్వంబుచే లక్ష్మీ
నారాయణాత్మకం బనియును, బహుధాత్వంబుచేత మత్స్యాదిచే
చతుర్వింశత్యవతారాత్మక మనియును, విశ్వతోముఖంబుచేతబ్రహ్మ
రుచ్యాదిదేవతాసమూహాత్మకంబనియు నుపాస్తిచేయుచుండురు. 16

చ. కృతువును విష్ణురూపమును, కాలనియక్తము పైత్యకంబులక
వితమమహాషధంబులును విశ్రాంతమంత్రము లాజ్యముఖ్యముల్
హుతవహుడున్ హుతంబులును నొప్పుగఁ దత్ప్రవిడుండు బుద్ధిచే
సతతము నేనె కాఁదలచు సజ్జనవర్ములు మెచ్చు ఫల్గునా. 17

తే. గీ. తల్లి దండ్రీయు ధాత పితామహుండు
నేద్యమును ప్రాణంబు సవిత్రి మనఘ

• ఋగ్వజ్ఞాసామములు జగత్ప్రతయ మనఘ

నేనె కాఁ దలపోయు మనీషవరుఁడు.

18

వ. మఱియు ఫలంబును, పోషకర్తయు, నియామకుండును, శుభాశుభద్రష్టయు, భోగస్థానంబును, రక్షికుండును, హితకర్తయు, స్రష్టయు, సంహర్తయు, నాధారంబున, లయస్థానంబును, అవ్యయం బగు బీజంబును నేనెకా మహాత్ముం డెఱుఁగు.

19

తే. గీ. తపనశీలుండు వర్షప్రదాత నేనె

యేనె యమృతంబు మృత్యువు నెన్న దగిన

సత్స్వరూపంబు మఱియు నసత్స్వరూప

మేనెకాఁ జూచు ననుఁ గొల్చు నిధితముఁడు.

20

సీ. వేదవిద్యలచేత వెలయుమహాత్ములు,

సోమపానమున సొంపుమీఱి

పాపసంఘంబుల భస్మముల్ గావించు

యజ్ఞకర్మంబుల నలరఁజేసి

స్వర్గలోకమునకుఁ జయ్యననేగి త

నృహసీయసంపత్సూర్యమమున

దివ్యభోగంబుల దేవతాసానుతా

రంభాదిసంసర్గరతులఁ దగిలి

తే. గీ. యెంతకాలంబు తత్పుణ్య మెచ్చియుండు

సంతకాలంబు స్వర్గంబు నధివసించి

క్రీడ సలుపుచు రేపొద్దుఁ గేవలముగ

నమరలోకంబుఁ గోరియు ననఘవర్య.

21

తే. గీ. ఆమహాత్ములు స్వర్గంబు ననుభవించి

పుణ్యమెల్లను క్షీణమై పోయెనేని

మగిడివత్తురు భుక్తికి యిమ్మాడ్కి స్వర్గ
కాముకులు పొందుదురు గతాగతము లనఘ.

22

తే. గీ. అన్యచింతలు మనమున నడరసక
యోగయుక్తిని ననుఁ గొల్చు యుక్తతముల
విమలయోగంబు సేమంబు వెలయుదాల్చి
పోషణము సేతు నిత్యవిభూతిననఘ.

23

తే. గీ. అన్యదేవతాపూజల ననఘచరిత
భక్తియుతులై చరించు తద్భక్తవరుల
పూజలన్నియు నను వచ్చి పొందుఁ గాన
మోక్ష మియ్యరు పరభోగములను దక్క.

24

తే. గీ. యజ్ఞములకెల్ల భోక్తనై యలరువాడ
యజ్ఞములకెల్ల పభోక్షణనై యమరువాడ
నేనె కావున నన్నిట్లు యెఱుంగనట్టి
మూఢచిత్తులు పొందు మోక్షపదము.

25

ప. వినుము దేవతాయజులు దేవతలను పితృయజ్ఞులు, పితృదేవతలను,
భూతయాదులు గణాధిపమాతృకాదిభూతంబులను బొందుదురు,
నన్ను యజించువారు పరమానందస్వరూపుడనగునన్నీ పొందుదురు.

క. ఫలమైన పుష్పమైనను

జలమైనక బత్రిమైనఁ జక్కని భక్తికే

వెలయుచు నర్పించిన నది

చెలఁగి గ్రహింపుదును బీతిచేతస్కుడనై.

27

ప. కావున నీవుచేయు కర్మంబులను నీవు భక్షించు భక్షణంబులును, నీవు
వేల్పు హోమంబులను నీవు సత్పాత్రులకిచ్చు దానంబులను నీవొన
రించు తపంబులును, మదర్పణంబు సేయుము.

28

తే. గీ. కర్తృచయ నిర్మితంబులై కడవచ్చు
 నురుగు భాసుభము లెల్లరు నుజ్జగించి
 మహిత సన్యాసయోగంబు మహిమదాల్చి
 నన్ను బొందుగగలవు ధన్యత్వమునను.

29

తే. గీ. సర్వభూతము లందును సముండ నేను
 నాకు ప్రియుడును విద్వేషి నరుండ లేడు
 భక్తితోడుత ననుగొల్చి పరగునట్టి
 వారు నావారు నేనును వారివాడ.

30

తే. గీ. అతిదురాచారపరుడైన నన్యదేవ
 భజనమొల్లక ననుగొల్చి పరగెనేని
 సాధుచరితుడనుచు వాని జర్పసేయు
 మధికతరభక్తి శిష్యుండనితలంపు.

31

ప. వినుము దురాచారుడైన మధ్యక్తుడైన పురుషుడు శీఘ్రకాలం
 బున ధర్మాత్ముండగు పరమశాంతి బొందు. దీనసంశయంబులేదు.
 దీనికి కుతర్కవాదులు సంబోధించెదరని తలచితేని నీవు నిశ్చయకు
 డవై భేరిమృదంగకాహళాది వాద్యఘోషపూర్వకంబుగా తద్వివాద
 పరుల సభకుం జని యూర్ధ్వబాహుండవై, అత్యంత దురాచారుండ
 వైనవేమి విష్ణుభక్తుండు చెడదని ప్రతిజ్ఞసేయుము. తత్ప్రతిజ్ఞవలన
 తత్తత్కుతర్కవాదులు కుతర్కంబులు మాని నిన్ను గురునిగా
 నాశ్రయించి నన్ను బొందుదురు.

32

తే. గీ. పాపయోనులు సద్గతిపరులు గాని
 స్త్రీలు వైశ్యులు శూద్రులు తేజమెసగ
 దీపితావ్యభిచారభక్తిని గ్రహించి
 పరమగతి బొందెదరు నువ్వె పాండవేయ.

33

వ. కావున బ్రాహ్మణులును, రాజపురుషులునైన పుణ్యాత్ములగు మన్మథులు మోక్షంబునొందు తేమియాశ్చర్యంబు నీవును అనిత్యంబును, అల్పసుఖంబును, మర్త్యలోకంబును బొంది యీ తుచ్ఛసుఖంబుల నాశింపక యాలస్యరహితుండవై నన్ను సేవింపుము.

నీ అఖిలలోకేశుండ యైనట్టి నాయందు

హృదయము నిలపుమా ముందోతనయ

భక్తపరాధీనభావంబు గలనాకు

భక్తిండ వగుము భీభత్స యెపుడు

బహిరంతరంబుల బాచుకుండెడి నన్ను

బూజసేయుము సాంక్షభూషతనయ

బ్రహ్మాదిపండితపదద్ము డగునన్ను

బీణుతిగావింపుము పార్థ నీవు

తే. గీ. మత్పరాయణభావంబు మఱువకుండు

చిత్తమున యోగ మెప్పుడు చెదరనికు

యివ్వీధంబున వర్తించితేని వేగ

చిరతిరానందమయి నన్ను జెందగలవు.

35

గ ద్య .

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సూప్రదా ము ప్రతిష్ఠాపనాచార్య గురుకులతీలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేసుగంటిపురనివాస ఆప స్తంబసూత్ర వాణిజసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం జాత నాగోజీహండితపుత్ర డత్తోజీహండిత ప్రణీతం బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు సవిమాధ్యాయము

శ్రీరస్తు.

భగవద్గీత.

దశమోధ్యాయము.

—♦ విభూతియోగము. ♦—

స. శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. 1

తే. గీ. నీకుఁ బ్రియమును హితమును నెఱయఁగోరి
మరలి మరలియు గోళ్ళంపు మాటలెల్లఁ
జెప్పెదను విను నిశ్చలస్నేహ మలర
ప్రభవజయశీల రణరంగభయవిదూర. 2

శే. గీ. దేవతావళి ఋషులైన తేటపడఁగ
నాదుజన్మంబు నెఱుంగు నయవిధిజ్ఞ
దేవతలకును ఋషులకుఁ దెలసిమాడ
కారణము నేనె కనుఁగొను కలుషదూర. 3

తే. గీ. అలర నాద్యంతరహితుండు నజుఁ డటంచు
సకలబోకములకు నెల్ల స్వామి యనుచు
యెవ్వఁడేరియు మది నన్ను నెఱుఁగువాఁడు
మోహ మందక పాపనిర్మక్తి గాంచు. 4

ప. మఱియు బుద్ధియా, జ్ఞానమును, మోహరాహిత్యంబును, క్షమయు
సత్త్వంబును, బాహ్యేంద్రియనిగ్రహంబును, శాంతియు, సుఖం
బును, దుఃఖంబును, జన్మంబును, జన్మభావంబును, భయంబును,
భయరాహిత్యంబును, నావలన నైనదిగా నెఱుంగుము. 5

క. తపమును దానముయశమును

సవయశమును హింసతుష్టియగు సమితపరం

తపభూతకోటికెల్లను

విపులంబైన నాదువల్ల వెలసెం జుమ్మి.

వ. మఱియు భృగ్వాదిమహర్షి సప్తగంబును, సనకాదిచతుష్టయగంబును,
స్వాయంభువాదిచతుర్దశమనువులును, బ్రహ్మాత్మకం బగు నావల్ల నె
మాననబాతులై కలిగిరి. వారివల్ల నీ చరాచరసృష్టి యుత్పన్నం
బయ్యె.

తే. గీ. అధికతర నిశ్చయమున నాయని యటంచు

నీవిభూతియోగంబును నెవ్వఁడెఱుంగు

నతడు నిశ్చలయోగంబు నధివసించి

యోగి యగు సందియము లేదు రాగదూర.

తే. గీ. సర్వసృష్టికి నుద్భవస్థాన మేను

సర్వమును నాదు మహిమచే జరుగుచుండు

ననుచుఁ దెలిసి భజితురు యాత్మవిమలు

బుధులు భావంబులొ బొరపొచ్చెముడిగి.

వ. మఱియు నాయందు చిత్తాబు గలవారును, మద్గతజీవులును, మదీ
యధర్మంబులు తా మెఱిగి పరులకు బోధించువారును, మత్కథా
మృతంబువలన సంతృప్తిబొంది, రోమోద్గమానందబాష్పగర్జనస్వ
రంబులచేత రమించువారు నై మదీయులు నైననుహాత్ములు పవన
ర్తిపుచు నుందురు.

తే. గీ. ఇట్టియుక్తమనస్కులై యెంచి నన్నుఁ

బ్రీతితోఁబూజసేయు మత్ప్రియుల కేను

ననుఁ బ్రేమేంపు హేతునై యొకరునట్టి

బుద్ధియోగంబు నిత్తుచు బురుషవర్య.

తే. గీ. వారియం దుండునెత్తెచా వై భవమున
వారియజ్ఞానతిమిరంబు వత్సరము
బాఁయజేయును జ్ఞానదీపంబుచేత
వారిహృదయంబులకు వశపర్తి నగును.

12

ప. అనిన విని నుర్జనుం డిట్లఁ మె దేవోత్తమా, పరబ్రహ్మబ్రవును,
పరంధామబ్రవును, పవిత్రంబును, పరమపురుషుండవును నీవ, నిన్ను
సహస్రశీర్షుండనియును, శాశ్వతుండనియును, దివ్యమూర్తి వని
యును, నజుండ వనియు విభుండ వనియును

13

తే. గీ. పలుకుదురు సువ్వె ఋషులు యో పద్మనయన
ఆశ్రతుఁడు దేవలుండును వ్యాసమాని
దేవఋషి నారదుఁడు నట్ల తెలిసి యందు
రెండుత్రోడుత బలికితి వీవు నట్ల.

14

తే. గీ. ఎద్ది నాతోడఁ బలికితి విధవరిత
యది యశేషంబె శక్యంబె యరసిచూడ
నీమహాదివ్యమూర్తిని నిర్ణయించి
దేవదానవు లైనను దెలియలేకు

15

తే. గీ. భూతభావన భూశేష పుణ్యపురుష
దేవదేవ జగత్పతి దివ్యమూర్తి
నీమహత్వంబు దెలియంగ నీకెకాక
యన్యజనులకు శక్యంబె యరసి తెలియ.

16

తే. గీ. ఏవిభూతుంచేత నీ వీపరీక్షించ
మనఘ వ్యాపించునున్నాడ వావిభూతు
తెన్ని గల వన్నియును నాకు నేర్పరించి
హక్కుగా శక్తుండవు నీవె పలుకు కృష్ణ.

17

తే. గీ. ఇహ్విధంబున నిన్ను నే నెల్ల వేళఁ
జింత సేయునుఁ దెలివితోఁ జెలఁగియుందు
నెందు నెందున నీమూర్తి నెసఁగఁజూచి
సన్నతంపును చేప్పఁ జె సాధువర్య.

18

తే. గీ. నీవిభూతియు యోగంబు నెందు నాకు
విస్తరించి వచింపనె విమలచరిత
మరల మరలంగఁ జెప్పిన మామకీన
హృదయపద్మంబునందు సంతృప్తి గనను.

19

భ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

20

తే. గీ. అన్న యర్జున మశ్వనూయతవిభూతి
విస్తరంబున కంతంబు వెలయ లేను
గాన పార్థిభావ్యులఁ గొన్ని గణనసేసి
నీకు నెఱిగి యి డెవఁడ్యు నిశ్చలతను.

21

తే. గీ. సకలభూతాంతరంగసంస్థాయి నగుచుఁ
దేజరిల్లెడు రాఁ డని తెలియుచుయ్య
విను గుడాకేశమద్భుతవితతి కెల్ల
నాదిమధ్యాంతములు నేనె యరిసిచూడ.

22

ప. విను మదితిపుత్రుండగు దేవతలలోపల విష్ణుండను, ప్రకాశమానం
బులలోపల సూర్యుండను, మరుత్తులలోపల మంచీయు, నక్షత్రంబు
లలోపల చంద్రుండను నేనెకా నెఱుంగుము.

24

తే. గీ. వేదములలోపల సామవేద మేను
దేవగణములలో నింద్రదేవుఁ డేను
యింద్రియంబులలో చిత్త మేనె సుర్ము
భూతకోటులలోని విస్త్వర్తి నేను.

24

తే. గీ. రుద్రతతిలోపలను శంకరుండ నేను
యక్షరాక్షసయతిలోన సర్థమణిని
అష్టవసువులలోపల యగ్ని నేను
మిగుల పొడ వైనగిరులలో మేరు వేను. 25

ప. మఱియుఁ బురోహితులలోపల దేవపురోహితుండును, ముఖ్యుండు
నైనబృహస్పతి యేను. సేనాధిపతులలోపల దేవసేనాధిపతి యగు
కుమానుండ నేను. స్థిరజలాశయాంబుల లోపల సముద్రుండ యేను
సుమ్ము. 26

తే. గీ. మహర్షులలోన భృగుచరిమాని నేనె
వాక్సమూహంబులను ప్రణవంబు నేనె
యజ్ఞములలోన జప మనుయజ్ఞ మేను
స్థావరములలో హిమాచలము నేను. 27

తే. గీ. సకలతరువులలోన సశ్వత్థ మేను
వీరవరదేవఋషులలో నారదుండఁ
జెలఁగు గంధర్వవరులలోఁ జిత్రరథుండఁ
గపిలుండనువాడ నే సిద్ధగణములోన. 28

ప. మఱియు సశ్వంబులలోపల నుచ్చైశ్రవాంబును, గజేంద్రులలోపల
నహ్మతసహితోద్భవం బగునైరావతంబును, మరుష్యులలోపల
మనుష్యాధిపతి యగురాజును నేనె సుమ్ము 29

తే. గీ. ఆయుధంబులలో వజ్ర మనఁగ నేను
ధేనువులలోపలను కామధేను వేరు
ప్రజనికారణ మైనదర్పకుండ నేను
వాసుకుని యేను మూర్ధాహివరులలోన. 30

తే. గీ. నాగములలో ననంత్రుండ నరుండ నేను
వరుణుండను నేను జలనాథవరులలోన
ఆర్యముండ నేను పితృసమూహములలోన
సియమకర్తలలోపల నేనె యనుండ. 31

తే. గీ. అనఘ దైత్యులలోన ప'హ్లామః డేను
గణనబైట్టెడిచ రిలోఁ గాల మేను
సింహ మేఁ జమ్ము వరమృగశ్రేణిలోన
గరుడుఁ డనువాడ నేఁ బక్షిగణములోన. 32

తే. గీ. పవనుడను నేనె ఘనవేగపరులలోన
రాఘవుడ నేను శత్రుభృదాఁజిలోన
మత్స్యసంతతిలోన మోర మేను
జాహ్నుని నేనె సుమీ సరిచ్ఛయములోన. 33

ప. మఱియు నాకాశాదిసర్గంబుల నాదిమధ్యావసానంబులును, విద్య
లలోపల నధ్యాత్మవిద్యయు, శాస్త్రవాదులైన వాదజల్పవితండుల
లోపల వాదము నేనె సుమ్మి. 34

తే. గీ. వర్ణములలోన కార మావస్తు వేను
విమలగుణద్వంద మే సమాసములలోన
అక్షరం బగుకాలంబు ననఘ నేను
ఃశ్వముఖుఁ డగుధాతను వెలయ నేను. 35

తే. గీ. ఈజగములు సమయించు మృత్యు వేను
భాగ్యమొదను గలవారి భద్ర మేను
స్త్రీలలోపలఁ గీర్తిలక్ష్మియును వాక్కు
స్మృతియు మేధయు క్షమయును ధృతియు నేను. 36

ప. సామంబులలో బృహత్సాములును, వేదమంత్రములలోపల గాయ
త్రీమంత్రంబును, మాసంబులలో మార్గశీర్షంబును, ఋతువుల
లోపల వసంతఁబను ఋతువును నేనె సుమ్ము. 37

తే. గీ. దనర సన్యోగపంచక తత్వ మేను
జనులముద్యోగజయములు యనఘ నేను
సాక్షికావళియు జ్వలసత్త్వ మేను
వాసుదేవుండ నే వృష్ణివరులలోన. 38

తే. గీ. నిపుణవర పాండవులతోన నీవె నేను
మునులలోపలఁ దద్వ్యాసమునిని నేనె
కవులలోపల నెల్ల భార్గవుడ నేనె
దమనకరు లైనరాజుల దండ మేరు.

39

తే. గీ. నాతి జయూజేక్షజనముల నీతి నేను
గోప్య గోపనకర మా సగుణము నేను
జ్ఞానిజనముల నిర్మలజ్ఞాన మేను
సకలభూతులకును బీజులు నేను.

40

ప. మఱియు నీప్రపంచంబు మద్వ్యతిరెక్తం బు కలుగదు గావున.

తే. గీ. నాదుదివ్యవిభూతి కంతులు లేదు
గాన యంతయుఁ జెప్ప శక్యంబు గాదు
చెప్పితిని నీకుఁ గొంత సంక్షేపముగను
వింటివా యద్భుత విభూతి విస్తరంబు.

42

తే. గీ. పూజితము శ్రీకరాబునై పోలు నెద్ది
విశ్వైశ్వర్యమహిమచే వెలయు నెద్ది
యట్టివస్తువులను మది సరయుమయ్య
పరఁగ మామక తేజాంశ భవము లనుచు.

43

తే. గీ. వేఱు వేఱ విభూతులు విస్తరింప
నేల వేర్వేఱఁ దెలియంగ నేల నీకు
అఖిల మైనప్రపంచంబు నావరించి
యనఘ నిలిపినవాడ నేకాంశమునను.

44

ఇది సకలసుకవిజన సేవాపరాయణ త్యాగి దత్తోజ్జిత పండిత
ప్రణీతం బైన శ్రీభగవద్గీతాశాస్త్రార్థంబు నందు
దశమ ధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.

భగవద్గీత.

ఏ కా ద శా ధ్యా య ము.

—విశ్వరూప సందర్శన యోగము—

స. అనిన విని యర్జునుం డిట్లువియె. 1

తే. దీ. స్వామి నన్ను ననుగ్రహింపఁగను గోరి
యతులమైనట్టి కరుణఁ బల్కిలివి గాదె
యధికతరగుహ్య మైనయాధ్యాత్మవిద్య
దానిచే నాదుమోహంబు దలఁగిపోవు. 2

స. కృష్ణ, కమలపత్యాక్ష ! భూతజాలంబులు, సృష్టిప్రళయంబులు,
విస్తరించి నీవు చెప్పుగా నీచేత నైనవిగా వి టిని. ఆదికారణ మైన
నీవైషమ్య, నైఘృణ్య రహితలక్షణం బగు నీమహాత్మ్యంబును
వింటిని. 3

తే. గీ. నీవు పల్కినయంతయు నిజము గాఁగ
విశ్వసించినవాడ నో విముచరిత
భూరివైధవయత మైనపుణ్యమూర్తిఁ
జూడ వాంఛిపుచున్నాడఁ జూపుమహ్య. 4

తే. గీ. ఆమహామూర్తిఁ జూడంగ నప్రమేయ
చాత్రభూతుడనేని నీ పరమకరుణఁ
జూపఁగదవయ్య నీమహాశుభదహూప
మవ్యయైశ్వర్య తేజోబలాత్మకంబు. 5

స. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లువియె. 6

తే. గీ. చూప నారూపములః భార్య శోభితముగ

శతసహస్రాదికంబుల సంఖ్య లడర

నఖిలవిధములు గల్గి దివ్యంబు లగుచు

బెక్కువర్ణావృతబుద్ధుడ బెరయు వాని.

7

తే. గీ. రుద్రులను, వసువులను, మరుద్గణముల

నశ్వముల, నాదితేయుఁ, నడర జూప

పెక్కు లాశ్చర్యములు చూప వేటువేటు

మునుపు జూడనియవి నాడు తనవునందు.

8

ప. మఱియు నాదివ్యదేహంబున సచరాచరం బైనసమస్తజగత్ప్రపంచమును నవ్యయం బగుజగత్ప్రపంచంబును జగదవస్థాదివిశేషంబు

లను, జయపదాజయంబులను జూపము.

9

తే. గీ. పాక్షికతాములచేత నోసాండవేయ

చూడఁగనులేవు నామూర్తి శుద్ధముగను

దివ్యనేత్రంబు లిచ్చెద తెలివిమీఁదఁ

జూప నాయోగసంపద శోభనముగ.

10

ప. అనుచు శ్రీకృష్ణుం డర్జునునితోఁ బలికె నని సంజయుఁడు ధృతరా

ష్ట్రునితో మఱియు నిట్లరియె

11

తే. గీ. ఇట్లు వారుణ్యవిస్ఫూర్తి నెసగఁబల్కి

యోగివల్లభుఁ డగుపురుషోత్తములను

పార్థసకుఁ జూపె తరతరభవ్యమూర్తి

రాజతైశ్వర్య ధృతరాష్ట్రరాజవర్య.

12

తే. గీ. పెక్కు చుఖిలోచనంబులు పెక్కు లైన

దివ్యభూషణచనుమలు తేజరిల్లఁ

బెక్కుదివ్యాయుధంబులఁ బరియునట్టి

యగ్భతోకారు నర్జునుఁ డంతఁ గాంచె.

13

తే. గీ. దివ్యమాల్యాంబరములచేఁ దేజఁల్లి
దివ్యగంధానులేపనదీప్తమూర్తి
అవ్యతాకారమయఁ డైనయయ్యనంతు
విశ్వతోముఖుఁ జూచె నప్పరపరుఁడు.

14

తే. గీ. దివిని సూర్యసహస్రముల్ దేజఁల్లి
యొక్కపెట్టునఁ బ్రభవమై మొప్పిరేని
యట్టిసూర్యులు నెకమూఁడు యవరచేని
యతనికాఁజికె నమ మని యనఁగవచ్చు.

15

తే. గీ. అప్పు డేకస్థమైనట్టి యఖిలస్కప్తి
నఖిలవిధముల సువిభక్త మైపదాని
యనఁగు వీక్షించె నర్జునుం డవ్యతముగ
దేవదేవుని నిర్మలదేహమునను.

16

తే. గీ. అప్పు డావిశ్వమూర్తిఁ దా నలరఁజూచి
విస్మయంబొంది పార్థుండు వెఱచి మేనఁ
గంపమును రోమహర్షంబు గలుగ మొక్కి
కేలు ముకుళించి పలికె నాకృష్ణుతోడ.

17

సీ. చూచుచున్నాఁడ నీ శోభనతనువున
సర్వలోకంబుల సర్వమైన
భూతజాలములఁ బుణానపుంఖ మై
దీపించుచుండెడి దేవతలును
గమలాసనస్థుండై కమనీయకాంతులు
ప్రకటింపుచుండెడు వద్మథవుని
నీలకంఠుని నిత్యనిర్మలచరితులఁ
బరమయోగీంద్రులఁ బరమపురుషు

అ. వె. మఱియు దివ్య లైనమహాసీయ ఋషులను
 నురగగణముఁ జూచుచున్న వాడ
 దేవదేవ సకల దేవతావందిత
 జగదధీశ దివిజసార్వభౌమ.

18

సీ. విశ్వేశ నీదగు విమలస్వరూపఁబు
 కడ పల యెక్కడఁ గానఁబడదు
 బాహుసంఘఁబులు పరఁగ లెక్కకుమీఱి
 సర్వత్ర దృశ్యమై చదలు నిండె
 ఉదరంబు లెన్నియో యోష లెక్కింపను
 వక్త్రంబు లెన్నో యీవరుసఁ దెలియ
 నేత్రంబు లెన్నియో నీలకంఠున కైన
 వశము గాకున్నవి వెసగణింప

తే. గీ. అంత మెయ్యదియో చూడ నలవిడదను
 మధ్య మెయ్యదో నిర్ణయింపంగరాదు
 తెలియరాకున్న దాదియో దేవదేవ
 యెట్లు నిర్ణయింతు నీమూర్తి నెట్లు జూతు.

19

తరల. గద కిరీటము చక్రమున్ దగుకాంతులం బిక్కిరింపఁగా
 విదితతేజము చాలఁ జూడ్కికి విస్మయం బొనరింపుమీ
 సదమలాంగము వహిన్ సూర్యుల చామృత విలసిల్లెనో
 సదయ సీదగుదివ్యరూపము చాల నిన్ను నుతింపఁగా.

20

వ. దేవదేవా నీ వక్షిరం బగువరబ్రహ్మాంబువు, ముముక్షు వేద్యుండవు,
 సకలవిశ్వంబునకు పరమనిధానం బైనప్రియుండవు, శాశ్వతరక్ష
 కుండవు, సనాతనుండవు, సహస్రశీర్షుండ వగుట నిజ మయ్యె,
 నాకు సంతసం బయ్యె.

21

మ త్రకోక్తిః.

ఆదిమధ్యతయంతశూన్య సనంతవీర్యసమృద్ధిః
 మోదకృత్ససి సూర్య కేతుః సమద్ధతానలవక్త్రునిః
 వేదవేద్య సనంతబాహుని విశ్వతాపక తేజనిః
 యాదిపూరుష సర్వతోముఖు నప్రమేయుని జూచితిః. 22

తే. గీ. అన్నిదిక్కుల నీమూర్తి యాక్రమించె
 నింక రోధోంతరాళంబు నిర్మలాత్మ
 యద్భుతం బగునీరూప మలరజూచి
 సకలలోకంబు సాందోషచాంద్ర మయ్యె. 23

తే. గీ. సురలు గొందఱు శరణంబు జొచ్చువారు
 భీతులై కొందఱు అంజలిఁ బెనుచువారు
 నైరి సిద్ధర్షి తతి స్వస్తి యనుచు భీతి
 సన్నతింపఁగఁ జొచ్చె నోచకోహస్త. 24

సీ. దుద్రసంఘాతంబు రూఢిగా నినుఁ జూచి
 విస్మయం బందె నో వృష్టివర్య
 తదిత్యగణము నీయద్భుతాకృతిఁ జూచి
 విస్మయం బందె నో విమలతేజ
 వస్తుసమూహజావరవైభవము చూచి
 విస్మయం బందె నో వేదవేద్య
 సాధులు నీమూర్తి సరథసంబుగఁ జూచి
 విస్మయం బంది రో విశ్వరక్ష

తే. గీ. విశ్వదేవతలను మఱి యశ్వినులును
 పితరు లాయక్షగంధర్వకేతులు ననుర
 సిద్ధసంఘంబు నన్ను ఏయీంచి మిగుల
 విస్మయం బంది రేమని వినుతిసేతు.

సీ. అసమాత్మ సీమాప మత్యంత మైయున్న
 దళలప్రళంబు నాకృమించి
 పెక్కువక్త్రములతోఁ జేపు నహించియుఁ
 బెక్కునేత్రములతోఁ బృథుల మగుచు
 బాహుసంఘంబుచేఁ బంజ శేష్తత నొంది
 యూరుసఁచయముచే నొప్పుమీఱి
 ఉదరపాదాలిచే నజ్వలస్ఫూర్తియై
 యగ్నిదంష్ట్రోవలి నుల్లసిల్ల

తే. గీ. యిట్టి భవదీ మరూపంబు నెనగఁజూచి
 లోకమెల్లను నతిభీతితోల మయ్యె
 నాదుహృదయంబు భయ మొందె నలిననేత్ర
 పూర్వచారిత్ర దేవకీపుత్ర కృష్ణ.

26

మఱియుఁ బరమపురుషా, నభోవ్యాపకంబును, నత్యంత విక్రమంబు
 ను, ననేకవర్ణంబును, సమృద్ధాసనంబును, దీప్తివిశాలనేత్రంబును
 నగు మీదివ్యమూర్తిఁ గాంచి నాదుచిత్తంబు భయము నొందె.
 అధైర్యం బయ్యె శాంతి బొందదు. కృష్ణా!

27

కాలానలాధదంష్ట్రో
 జ్వాలలను గరాళ మైన స్వామిగుఱులు
 బాఁగఁ గని దిగ్భీనుచే
 దూలితి సుఖ మాత్మగోనఁ దొడరకు కృష్ణా

28

తే. గీ. పోరిగోవలి ధృవరాష్ట్రపుత్రశశిము
 సూతసూతియు దోణ భీష్ములును రెండు
 కక్షములయందుఁ గల రాజపటల్మోడ
 వీముఖంబుల వేర్వేల నిబిచినారు.

29

తే. గీ. పరువులెత్తుచు మీముఖపటలిలోనఁ
జొచ్చుచున్నారు వీరలు చోద్యముగను
ననఘు కొండలు మీదశనాంతరముల
నరయఁ బడిరిదె భగ్నోత్తమాంగములను.

30

తే. గీ. నదులు బహుళప్రవాహంబు లుదధిలోనఁ
జోద్యమందఁగ నురువడిఁ జొచ్చునట్లు
జూచుచున్నారు నరలోకశూరు లెల్ల
తావకీనవదీప్తనక్రములలోన.

31

తే. గీ. అగ్నియందుఁ బరంగము లధివసించి
హాసఁ బొందెడిచాడ్పున నఖిలజనులు
నీమహాజ్వలముఖముల నెఱివసించి
నాశ మొందుచుచున్నారు నలిననేత్ర.

31

ప. దేవ, విశ్వవ్యాఘ్ర. అశ్రుతప్రకాశమానము లైననరవదనంబుల
చేత నమస్తవీరుల నిశ్చేష బుగా భక్షింపుచున్నవాడవు, నీవృక
ర్తన మేమియు నే నెఱుంగ.

33

ప. అనిన విని శ్రీభగవాంతుఁ డిట్లనియె

34

మత్తకోకిల.

లోకసంహృతి చేయుకాలుడ లోకసంఘము దృఢపఁగాఁ
బ్రాకటంబుగఁ బుట్టివాడఁ బ్రభావసంపద నిమ్మహిఁ
బాకజిత్సుతయోధవీరుల భండనంబునఁ జంపఁగా
నేకవీరుడ వీవు నేఁ బరు నేల చెప్పఁగ వీనికిఁ.

35

సీ. అది కారణమ్మున నర్జున! లేలెమ్ము

యద్దంబు సేయంగ నుత్సహింప

యశమును రాజ్యంబు నరయంగఁ గైకొమ్ము

శత్రులఁ గెల్చి వానవతనూజ

సీ. సీపు చంపకమున్నె నిగిడిన దుర్జయు
 తైన వీరుల నేనె యణచినాడ
 యిది నిశ్చయమ్ముగా నెఱిగి నెమ్మది దీని
 కొనర నిమిత్తమై యుండరాదె

తే. గీ. కదనరంగంబులోన నుత్కటబలంబు
 నడరి నేతొచినట్టి మత్తొదిన్నపుల
 మర్మభిద్దివ్యశరపరంపరలచేత
 నెడమకుడినేను నేర్చిన యద్ధశౌర్య.

36

సీ. దోణుడు సంగరదోర్బలోగుండును
 భీష్ముడు శాత్రువభీకరుండు
 వినుము జయప్రదుఁ డనువాఁడు మిక్కిలి
 బలియులలోపల బలియుఁ డనఘ
 కర్ణుండు కురురాజకర్ణభూషణవృత్తి
 విలసిల్లుచుండును విజయశాలి
 యితరయోధావళు లీజగంబాతయు
 మ్మింకంగ శక్తులై మెలగువారు

తే. గీ. నిఖిలధీరులు నాచేత నిహతులైరి
 జయము గైకొమ్ము లేలెమ్ము సంగరమున
 కించకయుభీతి మదిలోన నెనగనీకు
 భేద మొదకు వైరుల గెలువంగలవు.

37

వ. అని కృష్ణుఁ డర్జునునితోఁ బలికెనని సంజయుఁడు ధృతరాష్ట్రునితోఁ
 బలికె. అర్జునుండు మఱియు వారిని స్తుతించి యిట్లని విన్నవించె.

సీ. దేవశ వైకుంఠ దివ్యప్రభాపూర్ణ
 నీమహాకీర్తిచే నిఖిలజగము

హర్షింపుచున్నది యనురాగమహిమచే

విలసిల్లుచున్నది విపులమంగను

భీతులై రాక్షసుల్ పెక్కుదిక్కులకును

బరువెత్తుచున్నారు బలిమి దొరగి

సిద్ధసంగమెల్ల చేతులు ముకుళించి

మొక్కుచు నున్నారు మోదమలర

తే. గీ. తగును భవదీయ మగుసహధర్మ మనఘ

చోద్య మేమనవచ్చు పస్త్రుతచరిత్ర

దేవదేవేశ లక్ష్మీశ దివ్యపురుష

సర్వతోముఖ దేవతాసార్వభౌమ.

39

వ. దేవా నీవు మహాత్ముండవు, బ్రహ్మదేవునికంటె శ్రేష్ఠుండవు, ఆది
కర్త, వనంతుండవు, దేవేశుండవు, జగన్నివాసుండవు, సదసత్తులగు
జీవశరీరంబులకు మూలం బైనయత్తురబ్రహ్మవు, నీకు బ్రహ్మరుద్రా
దులందు యెవ్వరు సముల, సమానాధికరహితుండవు, బ్రహ్మరు
ద్రాదిసర్వసేవ్యుండవు.

40

సీ. అఖిలదేవతలకు నాదిదేవుడ వీవు

రమణీయమూర్తి పురాణపురుష

సకలసృష్టికి లయస్థానంబునకు నీవ

విశ్వవేత్తవు నీవ విమలతేజ

దివ్యమానులకును దెలియుఁగా రానట్టి

దైత్యవధాతు సుస్వామి పీవ

నీచేత వ్యాప్తంబు నిఖిలప్రపంచంబు

సంతోషోదార యనంతరూప

తే. గీ. సర్వదేవనమస్కార చరణాదృ

భక్తలోకగృహంగణపారిజాత

మహానిమఃన సనీరజసు త్తద్భంగ

దేవకీపుత్ర రిపుజైత్ర దివ్యగాత్ర.

41

మఱియు పానుదేవా, యకుండును, నగ్నియు, వరుణుడును, శశాంకుండును, ప్రశాపతియు నీవ. భృగ్యాదిముచులును సృష్టికర్తలగుటఁజేసి వ్రపంచమునకు జనకులైరి. తజ్జనకుం డగుటఁజేసి చతుర్ముఖుండు లోకంబునకుఁ బితామహుం డయ్యె తదీయజనకుండ వగుటఁజేసి లోకమునకుఁబితామహుండవును, ఆదికారణంబు, వదిగావున నీకు సహస్రనమస్కారంబు లొనర్చెద. మఱియు సహస్రనమస్కారంబు లొనర్చెద. వెండియు సహస్రనమస్కారంబులొనర్చెద.

ఉ. మౌక్తేద నీకు నోయనఘ ముంగల వెన్క సమస్తదిక్కులక
మిక్కిలి భక్తితోడుత నమే మపరాక్రమ నీవె యిజ్జగం
బొక్కటి లోన వెల్పుల సముజ్వలదీప్తు నిండినట్టిస
మృక్కమనీయమూర్తి దురితాళివిమోచన పద్మలోచనా. 43
సీ. ప్రాకృతసఖుండ వన్ పామరబుద్ధిచే

గమలాక్ష నిన్నెటుంగంగలేక

హే కృష్ణ హే సఖే హే యాదవ యుటంచు

బలికితి ధిక్కగ భాషణముల

నఖలప్రేమచంబు నావరించి వెలంగు

మీవిశ్వరూపంబు మీసమగ్ర

మహిమంబుఁ బెలియక మందబుద్ధికుండ నై

చపలచిత్తుండ నైతి జనుండ నైతి

జే. గీ. ప్రాణవశ్యంబుచే నేమి పలికినానె

కడుఁ బ్రేమాదంబుచే నేమి నుడివినానె

యిట్టి యపరాధజాలంబు లెల్ల నన్ను

గదలుఁ జూచి సహింతువె కంసహరణ.

వ. మఱియు సచ్యత నిన్ను నే నప్రమేయుండని తెలియలేక బాపమును
తలంపున నేకాంతమున సఖిజనసమక్షంబున బరిహాసార్థంబు విహ-
రశయ్యాసనభోజనములయందుఁ దిరస్కార వాగపరాధంబుల తుమిం-
పుము.

45

సీ జనకుండ మీర యీనచ రాచరిం బైన

త్రైలోక్యమునకును దైత్యమదన

గురుఁడవు నీవెకా గురుతరం బైనట్టి

విశ్వసృష్టికి నల్ల వేదవేద్య

తిభిభవనపూజ్య మై తేజఃల్లగ యిష్ట

చారితుఁడవు నీవె జలజనయన

లోకత్రయమునందు నీకు సమానుఁడు

గలుగఁడు చచ్చింపఁ గమలనాభ

తే. గీ. అధికుఁ డెవ్వఁడు నీకంటె నరసిచూడ

మంజులారావయప్రతిమాప్రభావ

భక్తవత్సల దేవేశ పరమపురుష

వాసుదేవ జనార్దన వరద కృష్ణ.

46

వ. కావునఁ బరమేశ్వర, జగద్విశ్వచరిత్ర, నీకు దండప్రణామంబు
లాచరించెదఁ నాయందుఁ బ్రసన్నచిత్తుండవై పుత్రు సపరాధంబులు
తండ్రితుమించునట్లు చెలికాని యపరాధంబులు చెలికాఁడు తుమిం-
చునట్లు ప్రియురాలి యపరాధంబులు ప్రియుఁడు తుమించునట్లు
నాయపరాధంబులు తుమించి నన్ను రక్షింపవే నమో శ్రీ
వాసుదేవా.

47

మత్తకోకిల.

తొల్లి జూడనిమూర్తి గావున తొంగలించుమేచునా

యల్లముం గడు భీతి నొందెడి నుజ్జగింపఁగదయ్య యీ

బల్లిదం బగువిశ్వరూపము పద్మలోచన నీమనం
పుల్లపంకజలోచనం బగు పూర్వరూపము జూచెదన్. 48

తరల. గద కిరీటము చక్రము ఘంకాంతిచే విలసిల్ల గా
వినిత మైనచతుర్భుజంబుల విన్మృత్యుతి మీట నీ
సజమటాకృతి కూపు మిప్పుడు సర్వతోముఖ యాత్మలో
ముదము వాంఛయు సంతకంతకు ముమ్మరం బై యొప్పెడిన్.

వ. అనిన విచి శ్రీభగవంతుం డిట్లుయె. అర్జునా, మదీయయోగసామ
ర్థ్యంబున నీకుఁ జూపఁబడిన యీ తేజోమయంబును విశ్వోత్తమం
బును అనంతంబును ఆద్యంబు నైనరూపంబు భవద్వదవశ్యులగు
భక్తులకుం దక్క తక్కినవారలకుఁ జూపఁబడదు. 50

సీ. నేదపాతముచేత విలసిల్లుపుణ్యులు

శౌతవిద్యాపజ్ఞానవరులు

తపములచే జాల తపియించుమానులు

ద సతత్పరు లైనధన్యమతులు

దేవపూజలచేతఁ జేజరిల్లెడినీరు

తాపాసనంబుల నలరువారు

రాజసూయాధ్వర రాజయాజకులశ్రీ

మేధాదుల భజించి మెలఁగువారు

తే. గీ. నిట్టిమహనీయరూపంబు నెఱుమిలోడఁ

జూడ శక్యులుగాను విశ్రుతచరిత్ర

మనుజులోకంబునందును మత్స్య సాద

నిర్మలాత్మృడ వైనట్టి నీవు దక్క.

51

తే. గీ. అతుల మగువిశ్వరూపంబు నలరఁజూచి

మదిని మాధ్యంబు వ్యధయును చూచు వార్ధ

భీతి భోదోద్ధి మిక్కిలి ప్రీతి బొంది

కృష్ణరూపంబు జూడుమా కేవలముగ.

52

వ. అని శ్రీకృష్ణుడు డర్జునునితోడఁ బలికె నని ధృతరాష్ట్రునితోఁ జెప్పి

సంజయుఁడు మఱియుఁ జిట్లనియె.

53

తే. గీ. షరమపురుషుండు నరునితోఁ బలికి పలికి

తనను శ్రీకృష్ణరూపంబు దాల్చె నపుడు

సౌమ్యతరమూర్తి దాల్చి యాసర్వగుతుఁడు

ధారుణీశ్వర యర్జును నూరడించె.

54

వ. అప్పు డర్జునుఁడనుననితో నర్జునుం డిట్లనియె.

55

తే. గీ. నీది మానుషరూపమే నిర్మలాత్మ

ఫౌమ్యమగుదానిఁ జూచిన సంభ్రమమున

పరవశం బై నిత్తంబు పాదుకొనియెఁ

బ్రహ్మకృతిభావంబు నొందితిఁ బ్రస్తుతముగ.

56

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

57

తే. గీ. అధికతర మైనచుర్దగ్ధమైనయట్టి

నీవుచూచినరూపంబు నిర్మలాత్మ

చూడ వాంఛింపుదురు సువ్వె శుద్ధహృదయు

లైనదేవతు లెల్లను యహరహంబు.

58

తే. గీ. వేదముల నైన యజ్ఞాదివిధుల నైన

దానముల నైన ఘనతపోధనుల కైనఁ

జూడశక్యంబు గాసుండుఁ జువ్వె పార్థ

నీవు జూచినరూపంబు సక్కముగను.

59

తే. గీ. ఇట్టిరూపంబుతోడుత నెనఁగునట్టి

నన్ను నెఱుంగంగ ననుఁ జూడ నన్నుఁ బొంద

భక్తియోగంబె తలపోయ పరమమైన
సాధనము గాని మతి లేదు సాధనంబు.

60

క. మదధీనకర్మకర్తయు

మదధీనాశ్రితుడు నట్ల మత్పరముడు భూ

తదయాభుడు నిస్సంగుడు

పదిలుడు నగువాడు నన్ను బాపించు నరా.

61

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ

మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు

పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంపదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య

గురుకులతీలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు

పరేణ్య శ్రీపాదపద్మరాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప

స్తంబసూత్ర వారితనోత్తర గాయత్రీబాగర్భసం

జాత నాగోటిపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం

బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు

నేకాదశాధ్యాయము.

శ్రీ రస్తు.
బ గ వ ద్దీ త.

ద్వా ద శా ధ్యాయము.

—❖ ధర్మయోగము. ❖—

వ. అని యిట్లు శ్రీభగవంతుం డానతిచ్చిన నర్జునుం డిట్లనియె 1

తే. గీ. యోగయుక్తిని ధర్మచే నొప్పుగాను
పూజ లొనరించునాతఁడు పుణ్యపరుఁడు
నక్షరం బగునవ్యక్త మాశ్రయించు
వారిలోపల నెవ్వఁడు వరతపముఁడు. 2

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. 3

తే. గీ. మనము నామూర్తియుండున మరగఁజేసి
యోగి యై శ్రద్ధతోఁ బూజ లొనరఁజేయు
నాఁడు యుక్తతముండునై వాసికెక్కు
సర్వవిధముల మన్నినస్సమ్మతుండు. 4

వ. విను మర్జున, అక్షరంబును, అనిర్దేశంబును, అవ్యక్తాబును, అవిం
త్యంబును, కూటస్థంబును, ధృవంబు నగుపరబ్రహ్మయు నుపాస్తి
చేయుదు. 5

తే. గీ. చిత్తమును యింద్రియాబులఁ జిక్కఁజట్టి
సర్వగతముగ బ్రహ్మంబు సమతఃజూచి
భూతహితవర్తనంబునఁ బాదలువారు
నన్నుఁ బొందెడివారె నూ నయవిధిజ్ఞ. 6

తే. గీ. నిర్గుణమునందు నిష్ఠచే నిలుచువారి
 కధికతరమైన క్లేశంబు లావహిల్లు
 పార్థ విసవయ్య నిర్గుణబ్రహ్మనిష్ఠ
 భూరిదుఃఖంబుచే గాని పొందుపడదు.

7

ప. కావున సర్వకర్మంబులు నాయందు నర్పించి మత్సరుడై యస్యదేవ
 తానక్తంబు గానిచిత్తంబుచే నన్నుఁ గరచరణాద్యవయవసంయుక్త
 మూర్తిగాఁ దలపోయుచు పడక్షర్యష్టాక్షరీద్వాదశాక్షరీప్రభృతి
 వైష్ణవమంత్రోపాస్తి సేయుచునే మహాత్ము లుండురు.

8

తే. గీ. అట్టి మదధీనచిత్తుల సహరహంబు
 నుద్ధరింపుడు వేగంబె నురుబలాఢ్య
 ఘోరతర మైనమృత్యుసంసారవార్ధి
 యందు మగ్నులు గాకుండ నరసి యేను.

9

తే. గీ. మనము నాయందు నిలుపంగ మట్టుపఱపు
 బుద్ధియును మద్గతము గాఁగఁ బొందుపఱపు
 మిట్టులైన సందియం బింతలలప
 దనఘ పొందెద నన్ను దేహాంతమునను.

10

తే. గీ. చిత్త మనఘాత్మై నాయందె స్థిరముగాఁగఁ
 జేర్చలేవేని మదిలోనఁ జింత నలను
 వెగలింపక నభ్యాసయోగమునను
 నన్నుఁ బొందంగఁ దలపు మభ్యున్నతముగ.

11

ప. మఱియు యోగాభ్యాసంబున సమర్థుడవైతి వేసి మదర్థకర్మంబు లగు
 నేకాదిశీప్రభృత్యుపవాసవ్రతంబులును, మన్మార్గి యైన సాల
 గ్రామపూజాదిపరివర్తలును, మన్వామసంకీర్తనమాలను జేయుము.
 నానివలన మోక్షంబు నొందగలవు.

12

తే. గీ. దీనికిని శక్తుఁడవు గాక మానితేని
యనఁడు నన్ శరణంబుగా నాశ్రయించు
నియత హాచితకర్మముల్ నీవొనర్చి
ఫలము గోరక నాయందు భార మిడుము.

13

ప. వినుము యోగాభ్యాసంబుకంటె జ్ఞానంబు శ్రేష్ఠము, జ్ఞానంబుకంటె
ధ్యానంబు విశిష్టంబు, ధ్యానంబువలన కర్మఫలత్యాగం బగు, కర్మఫల
త్యాగంబున మోక్షంబు సిద్ధించు.

14

తే. గీ. ఉత్తములయందు సములందు న్యూనులందు
నలుగమియు మైత్రీయును గృహ నడరనిల్చి
నిర్నయత్వ మహంకారనిరసనంబు
క్షమయు సుఖదుఃఖసమతయు నలుపవలయు.

15

తే. గీ. ఎంతగలెనో యంతకె సంతసిల్లి
యపమత్తత నియతాత్ముఁ డైకడంగి
బుద్ధి మనమును నాయందుఁ బొందుపఱచు
దృఢుఁడు మద్భక్తుఁ డాతఁడు ప్రియుఁడు జువ్వె.

16

ప. మఱియు నెవ్వనివలన లోకంబు భయంబుచేత సంతోభంబు నొంద
కుండు, నెవ్వఁడు లోకంబువలనిభయముచేత సంతోభంబు నొంద
కుండు, నట్టిమద్భక్తుఁడు నాకుఁ బ్రియుండు.

17

క. అనపేక్షుఁ డుదాసీనుఁ

డనలసుఁ డగతవ్యప్రభనుఁ డఖిలేహావ

ర్జనపరుఁడు శుచియు నగుమ

ద్భనతరభక్తుఁడు నాకుఁ గడుఁ బ్రియుఁడు సుమీ.

18

ప. వఱియుఁ బ్రియపాప్రియందు హర్షంబు, సప్రియపాప్రియందు
ద్వేషంబు, యష్టార్థనాశంబున శోకంబు నొందకుండు, సహార్థంబగు
నెడు కెవ్వఁడు దుఃఖంబున, స్వోయ శుభపాప్రికి హర్షింపకుండు,

నెవ్వఁడు పరశుభప్రాప్తికి వీర్వపడకుండు, నెవ్వఁడు భయంబు
నొందకుండు, నెవ్వఁడు భయాధినిమిత్రులగు చిత్తశోభంబు నొంద
కుండు, నెవ్వఁడు అర్థంబునందు కాంక్షయు, బుద్ధ్యాపాపములయందు
నానక్తియు లేని మద్భక్తుడు నాకుఁ బ్రియుడు. 19

తే. గీ. శత్రుమిత్రులు శీతోష్ణసౌఖ్యదుఃఖ

ములను మానావమానముల్ నెఱయఁ దనకు

సమము గావించి సంగవర్జన మొనర్చి

తనకు మద్భక్తవరుఁడు నాకుఁ బ్రియుడు. 20

ప. మఱియు నిందాస్తుతులందు సముండును, మానవృతపరాయణుడు
ను, యెంతమాత్ర మర్థంబు దైవనియుక్తిని ప్రాప్తం బగునంతన
సంతుష్టుండును, నాయందు స్థిరబుద్ధియు నగు మద్భక్తుండు నాకుఁ
ప్రియుడు. 21

తే. గీ. అనఘులెవ్వార లిట్టిధర్మామృతంబు

మది నుపాసించుశోధాసమగ్రిచిత్తు

లట్టివారలు మత్సరు లనఘ వినుము

నాదుభక్తులు మిక్కిలి నాకుఁ బ్రియులు. 22

గ ద్య .

ఇది సకలసుఖవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాత్మకీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్వానిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరానాప్త శ్రీవిష్ణుస్వారు సూప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోదీపండితపుత్ర దత్తోదీపండిత ప్రణేత
జైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు
ద్వాదశాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు భగవద్గీత.

త్రయోదశాధ్యాయము.

—◆క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము◆—

వ. మఱియు శ్రీభగవంతుం డిట్లునియె.

వ. ఈ దేహము కుంతీసుత

యాదరమతితోడ క్షేత్ర మనుచు నెఱుంగుమీ

యీదేహవిదుని జీవుని

నాదట క్షేత్రజ్ఞుడనుచు నరయుము మదిలో.

2

క. క్షేత్రంబులందు నర్జున

క్షేత్రజ్ఞుడ యెపుడు నను భజింపుము మదిలో

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞత్వము

వృత్తహనుత న న్నెఱుగు విధ మగుఁజుమ్మి.

3

వ. మఱియు నాచేతఁ జెప్పఁబడిన క్షేత్రంబె జడస్వభావంబు గలది.

ఎటువంటి యాశ్చర్యధర్మం బైనది యన యింద్రియ వికారంబుల

తోడఁ గూడిన యదియే పృథ్వి పురుషులనఁదగునదియె స్థావరజంగ

మాదులచేత భిన్నంబైనది మదీయోక్తం బునుక్షేత్రజ్ఞుఁ డెవ్వఁ

డతండు నా పృథావంబుచేతఁ బ్రసన్నుఁ డదియంతయు సంక్షేపింది

నీకుఁ జెప్పెద వినుము.

4

శ్రీ. గీ. బ్రహ్మసూత్రపదాగమపటలిచేత

ఋషులచే హితమద్వచఃశ్రేణిచేత

నిశ్చలంబులచేతను నిర్ణయింపఁ

బడినయర్థంబుఁ జెప్పెద పార్థ నీకు.

5

ప. ఘటియుఁ బృథివ్యాదిపంచసుహాభూతంబులును, అహంకారమును
బుద్ధియు, నవ్యక్తంబును, యింద్రియనశకంబును, మనంబును, నింద్రి
యగోచరం బగుశబ్దాదివిషయపంచకంబును నన నతుర్వింశతి
తత్వము లయ్యె.

6

తే. గీ. సుఖము దుఃఖంబు ద్వేషంబు సోరిది నిచ్చు
దేహము నచేతనాబు నస్థిరము నయ్యు
దనరు నీచతుర్వింశతీతత్వములను
నఁ ఘ సవికారమై ష్టేత్ర మనఁగఁబడును.

7

ప. వినుము జ్ఞానసంపన్నునకు తన్నుఁ దాఁ బొగడుకొనమియు, డంబవర్జ
సంబును, అహింసయు, క్షమయు, నవకృత్సంబును, మాతాపితృ
చార్యాతిధిపూజయు, బాహ్యభ్యంతరకౌచంబును, నారాయణా
రాధనమునందు స్త్రైశ్యంబును, యింద్రియమనోబుద్ధ్యాత్మకం బగు
దేహంబున నధర్మగతి జాతకుండుటయుఁ గలుగవలయు. అజ్ఞాననిరో
ధసంబును గలుగవలయు.

8

ఉ. ఇంద్రియసౌఖ్యసంపదల నేమియుఁ గోరక వీతరాగుడై
సాంద్ర యశుం డహంకియలచక్కటిఁ బోవక దూరవృత్తియై
యింద్రిజ! మేషిక్ జరయు మృత్యువు జన్మము వ్యాధులక విని
స్తంధిత దుఃఖదోషములు చాలఁగఁగల్గు తెఱుంగఁగాఁ దగున్.

9

తే. గీ. పుత్రదారాగృహంబులపొందు విడచి
నారి సుఖదుఃఖములకును వశుఁడు గాక
యిష్టసాహృత్తియందు నోష్టలభి
యందు నేహృద్దు సమతచే నలరవలయు.

10.

ఉ. పూని యవస్థయోగమునఁ బుట్టిన యవ్యభిచారధక్తిను
ధ్యానకురాయణు డగును తత్పరత న్ననుఁ బూజసేయుచున్

జానందో సంపూర్ణుడై యుష్మి, శ్రేయోమహాస్ఫూర్తియైనట్టి శ్రీలక్ష్మీ
 గావించె, నాత్మీయమాహాత్మ్య సాపత్తి! విశ్వంబు పాదంబు మోక్షంబు
 పాదత్రయంబై పవర్తిల్లగాఁజేసి విశ్వంబు గావించ నారంభియై యంత
 శీఘ్రంబునన్, జేసె నాపుణ్యచారితుఁడీ విశ్వసంధానియైనట్టి, జీవాభి
 మానంబుతో నెఱుఘ, రాజద్విరాజ్మూర్తిఁ గల్పించి, యామూర్తి
 విశ్వంబుతోఁ గూర్చి, భూమిం బురశ్రేణి గల్పించి, వోడ్తో హవిస్సృష్టి
 గావించి, యాయజ్ఞకర్మములే దేహమైయున్న గీర్వాణులన్ జేసి, పార్థా
 వసంతంబునం గొంతకామంబు గల్పించి, యాజ్యంబుగావించి గ్రీష్మంబు
 గల్పించి ధర్మంబు గావించి, పార్థా, శరస్సృష్టి గావించి, యా యజ్ఞ
 కర్మములే వోడ్తో హవిర్జాలమున్ జేసి, నాసత్వసంఖ్యాక భాస్వత్వ
 విద్యాభి గావించి, తిస్సప్త దివ్యత్వమిత్యల్పంబున జేసి, యాదేవ
 దేవుం డనేకామరశ్రేణి గల్పించి, యూపంబు గల్పించి పుం
 స్త్వంబుతో నొఱుఘ నుద్యత్వశుశ్రూతమున్ జేసి యయ్యజ్ఞబహిష్క
 రణ బోక్షణశ్రేణి యజ్వం సృజించన్, మహాదేవుఁ డాకర్తచే దేవ
 గోసాధ్యజాలంబులన్ దృష్టి నెందించె నాజ్యంబు గల్పించె నావాయు
 ర్గంబు గావించి గ్రామ్యంబులన్ జేసి యారణ్యస్థగంబు గావించి పార్థా
 శుశ్రూతమున్ జేసి యాయజ్ఞకర్మంబునన్ స్వసంతృప్తి గావించి
 సగ్వేదము న్నాననం బెద్ది బాహుద్వయం బెద్ది యూపద్వయం బెద్ది,
 తద్వయం బెద్ది, యాదేవునాస్యంబునన్ బ్రాహ్మణుల్, బాహు
 క్షత్రియుల్, వైశ్య లూరుపదేశంబులక, శూద్రులు మేటిపా
 నులన్ బుట్టి, రాదేవు చిత్తంబులో లోకశాలంబు నేకంబుగాఁ బుట్టె
 రాదేవు సామర్థ్య మిట్లేపవర్తిలై, నీసృష్టి నిర్మాతయైనట్టి దేవుండు సూ
 ప్తభాభాశియై, యాధికారంబు సంధిల్లకుండక బ్రవర్తిలై, నీసృష్టికి
 ముక్తరాదులన్ జేసి, ధాతన్ బురస్కృత్యుగాఁజేసి, యీసృష్టిగా
 చు నడచే ప్రవిద్వాంసునిన్ నిండునిన్ ధిక్స్వరూపున్ మహావీరు నా

మానవవర్గముం గదియు మచ్చిక మాని విశుద్ధదేశసే

వానిరతిక బ్రవర్తిలుట వానవనందన నీకు నె పుగుక. 11

వ. మఱియు నధ్యాత్మికజ్ఞాననిత్యత్వాబుచు తత్వజ్ఞానంబునకుఁ బోయో

జనం బైనమోక్షంబు సర్వోత్కృష్టం బనియోగించింపుటయుఁ

గల్గిన మతఁడు జ్ఞాని, యాగుణంబు లేనివాఁ డజ్ఞానియనంబును 12

తే. గీ. ఎద్ది తెలిసినచో మోక్ష మెసఁగఁగల్గు

నట్టిబ్రహ్మంబుఁ జెప్పెద నలర నీకు

నదియు వారాయణాఖ్యమై యతిశయిల్లు

హక్యతి పురుషులకంటెను పరతరంబు.

13

దండకము.

పాశ్వా, మహావైరిసంహర్తగోత్రాదిపుత్రా, జగజ్జేత్ర, సుజ్ఞాన
పాత్రా, సుధాగోత్ర విశ్వసంభరాధర్త కీవిశ్వ మెంతేనియుక బాణి
పాదంబులై నేత్రీవద్మంబులై ముత్తమాంగంబులై, యాననాబ్జంబులై
శోత్రజాలంబులై యొప్పు నాయున్నతస్ఫూర్తిచే, లోకమానృత్తమై వర్తి
లున్, విశ్వసృష్ట్యాది వాభి, స్వభాసంబునక విశ్వమధ్యంబునన్
నాకస్పృష్టంబునన్ దోచి యాద్యంతశూన్యప్రభాసంబు సంధిల్లు
వర్తిల్లు నీపూర్ణరూపంబు సామ్యంబు బ్రహ్మమలం దెన్నఁగా లేన,
తద్వేనతాపిశుఁ జూడంగ నీనేత్రీముల్ పాత్రీముల్ గాత్రత న్నామదన్నా
మధేయంబు దాబ్రహ్మరుద్రామరశ్రేణికిన్ లేదు, తత్స్ఫూర్తి సత్యంబు
జ్ఞానం బనంతంబునా నెప్పు నాదేవుఁ డీసృష్టి సాక్షాత్ పరత్వంబు
నన్ వేయి మూర్ధంబులన్, వేయి నేత్రంబులన్, వేయిపాదంబులన్,
దాల్చి భవ్యస్వరాట్ రూపమై యుద్భవం బయ్యు విశ్వ తుమాబాద
నంబైపవర్తిల్లి, శశ్వత్తరగ బైన యాత్మాభిదానంబునన్ బొంది దళాం
గుళాకారతంబాల్చి, భూతాళి భవ్యంబుగావించి, తా నింతకున్ మృత్యు
భావంబుచేతం బ్రవర్తిల్లు నాదేవుచే సృష్టి శోభిల్లు నాపుండరీకాక్షుఁ

ధౌప సీకర్మమేకాని యస్యంబు లేదింత తద్దేవతాధీశునిక గూర్చి య
జ్ఞంబు గావించి దివ్యాళి సాద్యాళి స్వర్గస్తు లైరిట్లు భూదేవతుల్ య
జ్ఞకర్మంబు గావించి యాదేవలోకంబునున్ జెంది, సౌఖ్యంబును బొంది
రావేళ నాదేవుఁ డీభూమి విశ్వంభరాకారముదాల్చి కూర్మాకృతైభార
ముం దాల్చె, నేదేవుగర్భంబునకొ బ్రహ్మవర్తిలై, నేస్వామికొ జన్మ
ముల్లొక జన్మంబు సంధిలై, నాదేవు జన్మంబు లాకర్మకర్మంబు లాధ్యా
త్మవేత్తల్ పరీక్షింతు రేదేవుఁ డీదేవజాలంబు సంవృత్త మొదంగ తద్దు
ష్టలకొ గూర్పుఁ దా జన్మముల్ దాల్చె సౌఖ్యంబు దుఃఖంబులందించు
నేస్వామి యాస్వామికొ, లక్ష్మీయుకొ భూమి ధర్మార్థకామాదులన్
లోనుగానుండు, నేదేవు సుశ్లోకముల్ బ్రహ్మయద్రాదిదేవాళి కీర్తింపు
నేదేవుఁ గీర్తించి భక్తాళి తేజోమయంబై న లోకంబునండును, నాదేవు
నికొ నిత్యునికొ సత్యసంకల్పునికొ నిత్యకల్యాణునికొ దుఃఖసంహార
కుకొ సౌఖ్యసంధాయినికొ సన్నుతితున్ మఱికొ మఱిన్ సన్నుతితున్,
మఱికొ స్వామికొ బార్ధింతు, చూదేవుఁ గీర్తింతు. శరణు, శరణు,
శరణు.

14

తే. గీ. విషయగుణముల నన్నిటి వెలయఁజేయు

విషయగుణవర్జితక్రియా విలసితుండు

శక్తిలేకే ప్రపంచసంసక్తుఁ డగుచు

గుణియు నిర్గుణియుఁ గాక గణుతి కెక్కు.

15

వ. మఱియు భూతంబుల యంతరంగబహిరంగములు నతఁడ, చరాచర
సృష్టియు నతఁడ, యత్యంతసూక్ష్మండు గావున నవిజ్ఞేయుండును
నతఁడ, యజ్ఞానులకు దూరస్థితుండును నతఁడై.

16

తే. గీ. ఇట్లు విజ్ఞానులకు సన్నిహితుండు నతఁడ

ప్రాణులందును భిన్నమై పరఁగుచుండు

సర్గ మొనరించు బోషించు సంహరించు

ననుచు నమ్మార్తి మనిఁ దెలియంగవలయు.

17

వ. మఱియు నూర్వాగ్ని చంద్రోతేజంబులఁ బ్రకాశింపజేయువాఁడును, తమోదూహండును, శాస్త్రజన్యం బగుజ్ఞానంబు తానయైనవాఁడును, సగుణత్వంబున జ్ఞేయుడైన వారాయణుడును, అమాని త్వావదంభత్వప్రభృతిలక్షణజ్ఞానంబుచేతఁ బొందఁదగినవాఁడును, సర్వభూతహృదయస్థుడును నగువాఁడతండై.

18

తే. గీ. ప్రకృతిపురుషులు నాయవి పార్థ నాదు

శక్తియును మఱివాదుయశంబె కాన

గుణవికారంబులను మఱి గురుకులీన

ప్రకృతిచే నైనవానిఁ గాఁ బరఁగ నెఱుఁగు.

19

వ. వినము కార్యం బగుదేహంబునకు కారణంబులగు సుఖదుఃఖసాధ నేంద్రియములఁ బ్రకృతికర్తృత్వంబులందు హేతు వని చెప్పంబడు జీవుండు ప్రకృతిజనితంబులగు సుఖదుఃఖములకు నభోక్తయైయుండి యు ప్రకృతిసన్నిధానంబు గలుగుటఁ జేసిఁ భోక్తృత్వంబునకు హేతు వని చెప్పంబడును.

20

సీ. పురుషుండు ప్రకృతితోఁ బొందుసేయుటఁజేసి

ప్రకృతివశంబునఁ బ్రభవ మొందు

సుఖమును దుఃఖంబు సొలవక యేహోద్దు

ననుభవింపుచు నుండు ననఘచరిత

యత్తమయోనుల నుద్భవించుటయును

సీచయోనులఁ బుట్టి నెగడుటయును

సుకృతమష్కృతముల సొరిదిగావించు న

య్యింద్రియసంగంబె హేతు వరయఁ

తే. గీ. గాన జీవుడు ప్రకృతితోఁ గలకనుండి
చిత్ర మగుదండధరు బాధఁ జెందునపుడు
నినుముతోడుతఁ గూడిన యనలుమాడ్కి-
తనుజదుఃఖంబు నొందెడి జననిపోల్కి.

21

వ. విను సమీపంబున సాక్షిగూర్చుండై ప్రవర్తించువాడును, సన్నిధి
మాత్రంబుచేతనే గ్రాహకుండును, భర్తయు, భోక్తయు మహేశ్వ
రుండును, పరమాత్మయు నని చెప్పంబడు పురుషుండు దేహస్థుడై
యుండియు ప్రకృతిగుణంబులతోడ యక్తుండు గాఁడు.

22

తే. గీ. ఇవిధంబునఁ బురుషుని నెవ్వఁ డెఱుఁగు
ప్రకృతి నెవ్వఁడు సుఖదుఃఖభరిత గాఁగ
నజీయి యెవ్వఁడు వర్తించు నిల్లు పార్థ
మగుడఁ బుట్టక వాడు సమృద్ధము నొందు.

23

వ. కొందఱు విశిష్టమతులు పరుఁ డగువానుదేవునిగా భ్యానంబువలన
తమ దేహంబునందు శుద్ధంబగు మనంబుచేతం జూతురు. కొందఱు
సాంఖ్యంబున నఖండదర్శనకరులై బాహ్యస్మృతపిశాచచిహ్నంబుల
వర్తించురు. కొందఱు అష్టాంగయోగంబుచేత నారాధింతురు కొందఱు
హృదయస్థుండైన పరమపురుషుండని నిరంతరావలోకనంబు సే
యుచు వేదోక్తకర్మంబు లాచరించి యతనికి సమర్పణంబుఁ
జేయుదురు.

24

తే. గీ. ధరను సామర్థ్యభక్తులు గురుముఖోక్తిఁ
దసరి హరిపూజఁ గావించు రనఘచరిత
దాన సంసారనీరధి బాటువారు
మెల్ల నె సులభత ముక్తి కొల్లగొందు.

25

తే. గీ. స్థావరము జాగరము నన్తసంజ్ఞ లొదవ
ప్రభవ మొందెడివేళల పొండవేయ

జ్ఞానసంయోగలిప్తుడు నాశ మొదవఁ

డనుచుఁ దెలివితోఁ జూచిన యతఁడు ఘరుడు.

26

వ. మఱియు సకలభూతుంబులందును వాసుదేవుండు సమత్వంబున
నుండునని యెవ్వఁడు జూచు నతఁడు యోగంబుచేత జీవుని నవిద్యా
సంకుచితుని జేయక ముక్తునిం జేయును.

27

తే. గీ. కర్మముల కెల్లఁ బ్రకృతియె కర్త యనుచు

శోభితంబుగ నెవ్వఁడు జూచుచుండు

కర్త గాఁడని జీవుని ఘరుడు జూచు

నన్మృహతుండు జూచిన యదియె చూపు.

28

వ. మఱియుఁ బ్రకృతి ప్రళయంబునందుఁ జరాచరసృష్టి తనయందుఁ
బొందినదానిగాఁ జేయునని యెవ్వఁడు జూచు ప్రకృతివలన సృష్టి
కాలంబునందు భూతుంబులు విస్తరిల్లునని యెవ్వఁడు చూచు నతఁడు
బ్రహ్మంబు నొందును.

29

తే. గీ. ఆదికూయ్యండు పరమేశ్వరాంశజుడు

నవ్యయుండును నిర్గుణు డైనజీవుఁ

డనఘ దేహంబునందు దా నధివసించి

సేయకుండును లిప్తతఁ జెందకుండు.

30

తే. గీ. ఒక్కనూయ్యండు ఏకాంశ ముపగమించి
సకలలోకంబు వెలుగిండు సామ్యముగను

దేహి దేహంబునందెల్లఁ దేజరిల్లఁ

జేయు దేహగతుండునై సిద్ధ మనఘ.

31

తే. గీ. అరయ గాదేహ జీవుల యత్తరంబు
 ప్రకృతిచే ముక్తి జీవుడు పడము తెరగు
 జ్ఞానదృష్టిని జూచు నమ్మానవుండు
 భూరికై వల్యసౌఖ్యంబు బొందు పార్థ.

32

గద్య.

ఇది సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
 మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
 పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
 గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
 వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
 స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
 జాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం
 బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందు
 ద్వియోదశాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు
భ గ వ ద్గీ తః

—❖—
చతుర్థ శా ధ్యాయము.

—❖ గుణత్రయ విభాగయోగము. ❖—

వ. శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

1

తే. గీ. చెప్పెదను జ్ఞానరాజంబు శ్రేష్ఠతరము
పరమసుజ్ఞాన మిప్పుడు పార్థ నీకు
దీని నెఱిగిన మునులెల్లఁ దేజరిల్లి
ముక్తిఁ బొందిరి సంసారమోహ మెడలి.

2

తే. గీ. ఇట్టి సుజ్ఞానసంపత్తి నెడలి జనులు
మఱియు మమకారయక్తులై మాన్యచరిత
జనన మొందు మరల బ్రహ్మ స్వర్గమునను
ప్రళయదుఃఖంబుఁ గనియు మల్ప్రభవమున.

3

తే. గీ. ప్రకృతిపత్ని స్వరూపమై పరగు నాకు
దానియందు మదాశంబు దగులుపరుప
బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతాప్రముఖ మైన
సకలభూతప్రపంచంబు సంధవించు.

4

తే. గీ. సకలయోనుల వివిధమై సుధవించు
భూతజాలంబునకు నెల్ల పురుషవర్య
ప్రకృతి జవస్వరూపమై పరగుచుండు
తలఁప బీజప్రదుఁడనైన తండ్రి నేను.

5

వ. మఱియుఁ బ్రకృతిసంధనంబు లగు సత్వరజ స్తమోగుణంబులు

జేహంబునందుండ యవ్యయుండగు జీవుని స్వకార్యంబు లగునుఖ
దుఃఖమోహంబులచేత బద్ధుని జేయును. 6

తే. గీ. రజము రాగాత్మకం బది ప్రబలత్వ
వలన సంగంబువలన భవంబు నొంది
కర్మసంగంబుచేత నుత్కటముగాఁగ
బద్ధుఁ జేయును జీవుని పాండుతనయ. 7

తే. గీ. తమము జనియించు నజ్ఞానదార్థ్యమునను
మోహనంబంది ప్రాణుల మోసపుచ్చు
తగ ప్రమాదాలసత్వదిద్రలను జీవు
బద్ధుఁగాఁజేయు వినవయ్య పాండుతనయ. 8

వ. మఱియును సత్వగుణంబు శోకాది కారణంబులు గలిగినను వాని
వెంబడి జననియ్యక జీవుని సుఖయుక్తుని జేయును. రజోగుణంబు
సుఖాదికారణంబులు గలిగి ప్రమాదంబునందె జీవుని బ్రవర్తిం
పఁజేయు. మఱియు నత్తమోగుణం బాలశ్యామలంబు బ్రవర్తిం
పఁజేయును. 9

తే. గీ. తమమును రజమును దోచి సత్వంబు వొడము
సత్వతమములు దోచి రజంబు వొడము
సత్వరజములఁ దోచి వాసవతనూజ
తమము వొడమును వినుము దృష్టమును జేసి. 10

వ. జ్ఞానం బిందియపథమున
మానుగ దీపించెనేని మహితయశోర్ధి
వానిం బ్రవృద్ధసత్త్వా
నూనగుణోదారు గాఁగ నూహించు మహిన్. 11

వ. మఱియు రజోగుణప్రవృద్ధియందుండ గువాఁడు లోభప్రవృత్తియు
మహాగృహరామక్షేత్రనిర్మాణోద్యోగంబును సంకల్పవికల్పశక్తి

యు' దృష్టమాత్రింబులగు సకలవస్తువులయందును సంగ్రహజేచ్ఛ
యుం గలిగి వ డిల్లును.

12

సీ. అవివేకయుక్తుడై యలరి యొక్కొక వేళ

సద్వివేకంబులు సలుప కుండు

ఉద్యోగహీనుడై యుండి యొక్కొక వేళ

కర్తవ్య మేమియుఁ గానకుండు

వివిధమిధ్యాజ్ఞానవికృతి నొక్కొక వేళ

మోహవిభ్రాంతిచే మునుఁగుచుండు

దృష్టసంగత్యంబు దొడరి యొక్కొక వేళ

సజ్జనసంగంబు చాలదోయు

తే. గీ. యిట్లు నరుండు తమోగుణం బెత్తి యదియు

వృద్ధిబొందిన నాగమవిధినియుక్తి

కర్మదూరత దుష్కర్మకలితుఁ డగుచు

సంచరించును గురువేద్యజలధిచంద్ర.

13

తే. గీ. సత్వగుణవృద్ధి గలిగిన సజ్జనుండు

మరణకాలంబునను గాని మహిమచేత

వెలయ ననుఁ దల్పి యుత్తమవిదూల లోక

మున వసియించును కల్మషంబులను దోచి.

14

క. రాజసుండు మరణమునకును

భాజన మై పిదప మనుజభావము నొందున్

యీజగతి తామసుండు సవి

భ్రాజితభుజకౌర్య పొందుపడు భావమునన్.

15

తే. గీ. ఘనతరసుఖంబు సాక్షింకకరామునకు

క తినదుఃఖంబు రా

కారవోత్తమ తామసకర్మమునకు

సరయ సజ్జానమే ఫలంబు నయ్యెఁ జామ్మి.

16

తే. గీ. సత్వగుణమున జ్ఞానంబె సంభవించు

లోభ మొదవు రజోగుణలాభమునను

మోహ మజ్ఞానమును దుఃఖము జనించు

పాండుతనయ తమోగుణపాప్తివలన.

17

తే. గీ. ఊర్ధ్వలోకంబున వసియించు నురుతరంపు

సత్వగుణమున పర్తిల్లు సజ్జనుండు

రాజసుండు మర్త్యలోకసంప్రాప్తి నొందు

తామసుండు పాండు సరకంబు తధ్యమిదియె.

18

వ. మఱియు వివేకియైన మద్భక్తుండు సత్వరజోస్తమోగుణంబులే

కాని, కర్మంబుల కొండుకర్తలేడని తలంచు నెప్పుడు యపుడు

గుణంబులకంటె జీవుని యన్యనిగా నెఱుంగు నపుడె మద్భావంబు

నొందును.

19

తే. గీ. ప్రాకృతములగు గుణముల బాయదోచి

విష్ణు నవ్యయు నాత్మలో వెలయఁజూచు

నతఁడు మోక్షంబునొందు నో యనఘచరిత

జన్మమృత్యుజరాదుఃఖజలధి గడచి.

20

వ. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె.

21

క. ఏచినహంబుల గుణముల

మోచి పరీక్షిల్లు దేహి ముదమునవాడే

యాచారంబున నడచు గ

భాచరణము యెట్లు గుణములను జేయదగున్.

22

వ. అనినవిని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. గుణాతీతుం డగుయోగీశ్వ

రుండు సత్వాదిగుణకార్యంబు లగుప్రకాశకప్రవృత్తి మోహంబులు

వొందినప్పుడు ద్వేషంబునొందడు, తద్గుణకార్యంబులు నివృత్తంబై
నప్పుడు సంతసింపడు. 23

• గుణకృతసుఖదుఃఖంబుల
కణమాత్రము చలన మొంద కవియెల్లన్ ద
ద్గుణకార్యంబులె యనుచును
ప్రణతుండౌ దేహి సాక్షి భావముచేతన్. 24

తే. గీ. సౌఖ్యదుఃఖములందును సదృశబుద్ధి
గలిగి సమలోష్ఠ పాషాణకాంచనుండు
నభినుతియు నింద ప్రియము నప్రియంబు
సమముగాఁ జూచువాఁడువో యమరయోగి. 25

౪. మఱియు మానావమానంబులందును, మిత్రామిత్రపక్షంబులందును,
సముండును, సకలోద్యోగపరిత్యాగియు నగువాఁడు గుణాతీతుండని
చెప్పఁబడును. 26

తే. గీ. అన్యదేవత భక్తిపై నాశవిడిచి
నన్నె పూజింపుచుండు మానవుఁడు పార్థ
ప్రకృతిగుణసంగవర్జనపరత నొంది
బ్రహ్మభావంబు నొందును పాత్రుఁ డగుచు. 27

తే. గీ. ముఖ్యమును నవ్యయంబైన మోక్షమునకు
ధన్యవర శాశ్వతంబైన ధర్మమునకు
సంతతైకాంతికంబైన సౌఖ్యమునకు
తీవ్రమగు బ్రహ్మమైన పదీప్తి నేనె. 28

గద్య. ఇది సకలసుకవిజన సేవాపరాయణత్యాది డత్తోజీ కంపిత
ప్రణీతం బైన శ్రీభగవద్గీతాశాస్త్రార్థంబు నందుఁ
జతుర్థ శా ధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.
భ గ వ ద్గీ త .

పంచదశాధ్యాయము.

—పురాణపురుషోత్తమపాఠ్యమోగము.—

ప. శ్రీమహాభగవంతుం డిట్లనియె. 1

గీ. ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాకమొనర నగుచు
యెప్పటికిఁ బోనివేదముల్ యొప్పుఁ బర్ణ
ప్రాధీనెనగు నశ్వత్థవృక్షంబు నెవ్వఁడెఱుఁగు
నతఁడు వేదార్థసంవేది యనఁగబరఁగు. 2

ప. మఱియు నాసంసారవృక్షమునకు సాత్వాదిగుణప్రవృద్ధంబులును
విషయప్రవాళం బనంబరగు శబ్దస్పర్శరూపాదులైన సుకృతదుష్కృ
తజీవులు శాఖలై యూర్ధ్వలోకంబును, సధోలోకంబును వ్యాపించె,
దానికి నధఃప్రవృత్తులు నూర్ధ్వప్రవృత్తులు నగు మూలంబులైన
భూతంబులు కర్మానబద్ధులై మనవ్యలోకంబునఁ బ్రవర్తించును.

ఉ. దీనికి నాది సంతము ప్రతిష్ఠయు రూపము మృత్యు వెవ్వరుఁ
గానరు రూఢమూల మిది కౌరవవంశజ విస్మరత్తరం
బైన యనంగశత్రుమున నార్యవరేణ్యుఁడు నిశ్చలాత్ముఁడై
దీని దృఢంబుగా దునిమిఁ దీపితమోదము నందు నిచ్చుట. 4

• ఆమోద దానికి నాశ్చర్య భూతమై
వర్తింపుచుండెడి వనజనాభు
తనుజుండు భక్త సంతతిపునర్జన్మ
పరిహార మొనరించు పరమపురుషు

వెదకంగవలయు నేవిశ్వరక్షకుచేత

నరయఁ బురాతన మైనయట్టి

సంసారవృక్షంబు సంభవంబై చాల

విస్తారమును బొందె విశ్వతముగ

తే. గీ. నట్టివేదాంతవేద్యుని నాది పురుషు

సర్వలోకైకవంశ్యుని సర్వసాక్షిఁ

బద్ధులొచను దేవేశుఁ బరమపుణ్య

శరణువాందెద ననుచును నజ్ఞుండు.

5

సీ. మానంబు చేతను మసలక యేప్పొద్దు

మోహంబుచేతను మొక్కవోక

పుత్రాదిసంసర్గ భూరివోష మడచి

యాధ్యాత్మవిద్యచే నతిశయిల్లి

కామంబు లన్నియుఁ గడవల గావించి

సుఖదుఃఖనామస్ఫురణ గల్గు

ద్వంద్వంబు లేమియుఁ దనయందుఁ జొరనీక

విజ్ఞానసంపత్తి వెలయ నెంచి

తే. గీ. సంచరించుమహాత్ములు చచ్చి చచ్చి

పుట్టి పుట్టి విపన్నతఁ బొందకుండు

నట్టిసుస్థానమైన యవ్యయపదంబు

చేరి భూలోకమునకును రాదు పార్థ.

6

తే. గీ. ఎచట సూర్యప్రకాశంబు లెసఁగకుండు

నెందు ననలేందుకాంతులు చెందకుండు

తిరిగిరా రంకువర్తించు నరులు భువికి

నదియె మామకనిర్వాణ మని యెఱుంగు.

7

వ. మఱియు నాయంశంబున సనాతనుం డగుజీవుఁడు సుఖప్రళయంబులం
దుఁ బ్రకృతియందు లీసం బగుచందంబునఁ బరివేష్టించిన మనంబును,
దశేంద్రియాబులను, ప్రాణంబులను, తీసుకొనివచ్చి జీవలోకంబు
నందు సృష్టికారణసంసారియై పర్యవర్తించును. 8

తే. గీ. దేహముననుండి జీవుఁ డద్దేహమునకు
సరుగుతఱి నిందియాదుల నన్నిగొనుచుఁ
బోవు వాయువు పుష్పంబుతావి గొనుచుఁ
బోవుచాడ్పున నో పాండుభూపతనయ. 9

ఉ. శోత్రీయు శోభనదీప్తివిస్ఫుర
న్నేత్రీయు మానసంబు గడునేర్పున జీవుఁడు వొంది శబ్దముఁ
బాత్రీరసంబుతావియును స్పర్శయు రూపము నాశ్రయించి త
చ్చిత్ర విచిత్ర సౌఖ్యములఁ జెందుచునుండును పాండనోత్తమా. 10

వ. మఱియు గుణాన్వితం డగుజీవుఁడు దేహంబందుండి వేఱొక్క దేహం
బు నధిగమించు, నప్పుడైనను దేహగతుం డైనతఱినైనను, విషయం
బుల ననుభవించువేళనైనను యుక్తిం గనలేరు. జ్ఞానచక్షుష్టులగు
మహాత్ములు చూచుచుండురు. 11

తే. గీ. యత్నపగు లైనయోగీంద్రు లాత్మయందు
సుస్థిరుం డగుజీవునిఁ జూతు రసఖు
యత్నపరులయ్య నవిశుద్ధమైనమనము
గలుగువారలు జీవుని గానలేరు. 12

తే. గీ. ఎద్ది యాదిత్యగతమయి యిద్దతేజ
మెద్ది చంద్రునిలోపల నెసగుదీప్తి
యెద్ది వై శ్యామరుండు వహించుకాంతి
యసఖు యదియెల్ల నాయది యనుచు నెఱుంగు. 13

తే. గీ. భూతధాత్రి నధిష్ఠించి భూతసమితి
బరగ ధరియింపుచుండు చా బలమువలన
సమృతముఁడైనయట్టిచంద్రిముడనగుచు
నోషధుల కే నొనర్పరు బోషణంబు. 14

తే. గీ. నేనె వైశ్వానరుండనై నిఖిలమైన
భూతసంఘంబు మేనుల పానగజొచ్చి
శౌర్యనిరతప్రాణోపానసహితవృత్తి
భక్ష్యభోజ్యంబు నొనర్తు. 15

ప. మఱియు సకలప్రాణిహృదయములయందు సంతర్వామిత్యంబున
వర్తించువాడ నేనె. నావలనఁ బ్రాణులకు స్మృతియు, జ్ఞానంబును
సంభవిల్లు. నావలననే యాస్మృతిజ్ఞానంబులకు హాని సంభవింపదు.
సర్వవేదంబులచేతను వేద్యుండ నేను, సర్వవేదాంతకుండను నేను,
సమస్త సంప్రదాయంబులకు జ్ఞానంబు నుపదేశించు గురుండ నేనె,
సర్వవేదార్థవేత్తను నేనె నున్నా. 16

తే. గీ. తురుండు నతురుండు ననుసంజ్ఞ లొదవు
పురుషు లిరువురు జగమున భూరితేజ
తురుండు దేహంబుగా మదిఁ జర్చసేయు
మతురుండు జీవుడని చూడు మాత్మలోన. 17

తే. గీ. వీరలిరువురకంటెను వేరయగుచుఁ
బుగు పరమాత్మ యనుపేరఁ బురుషుఁడొకఁడు
మూషులోకంబులును బిండి ముఖ్యవృత్తి
నాతయును బాలనముసేయు నతఁడె నేను. 18

తే. గీ. తురు నతిక్రిమ మొనరింపఁ జాలువాడ
నతురునికంటె నుత్తముఁడైనవాడ

గడగి లోకంబులందు నాగమములందు
సలరుచుండుదుఁ బురుషోత్తమాఖ్య నేను.

19

తే. గీ. ఎవ్వఁడేనియు మూఢత్వ మెల్లమాని
నన్నుఁ బురుషోత్తమునిగా మనంబులొన
నెఱుగునాతఁడు సర్వజ్ఞుఁ డిద్ధచరిత
సర్వకాలము నాసేవ సలుపు నతఁడు.

20

తే. గీ. శ్రీకరంబుగ నాచేతఁ జెప్పఁబడిన,
యిమ్ముహుగోప్యశాస్త్రంబు నెవ్వఁడేని
యెఱుగు నాతఁడు కృతకృత్యుఁ డెన్నఁదగిన
బుద్ధిమంతుఁడు జూ పాండుభూపతనయ.

21

గ ద్య .

ఇది సకలసుకవిజనసేవాప గ్రామము : శ్రీమ ద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతీలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోజీవండితపుత్ర దత్తోజీవండిత ప్రణీతం
జైన భగవద్గీతా శాస్త్రంబునందలి
పంచదశాధ్యాయము.

శ్రీ రస్తు. భగవద్గీత.

షోడశాధ్యాయము.

—♦ దేవాసురసంపద్విభాగయోగము. ♦—

భగవంతుం డిట్లనియె.

దేవసంపదచేతఁ దేజరిల్లెడు యోగి

భయ మించుకయు లేక శరగుచుండు

చిత్తంబు సుప్రదాయ త్తమై వర్తిల్లు

జ్ఞానయోగంబున భూనుతుండు

దానకర్మమునందుఁ దాత్పర్యశీలుండు

నిశ్చంకుఁ డింద్రియనిగ్రహమున

యజనక్రియలయందు నతులప్రమోదుండు

స్వాధ్యాయపదనభాస్వత్తనుండు

1. తపము నమమును మిక్కిలి ధన్యతరుండు

వక్రభావంబు నొందక వన్నె కెక్కు

సకలజనములు తనుజూచి సన్నుతింశఁ

జారుషశ్రీసమాశ్రయ పొండవేయ.

2

మఱియు నమ్మహానుభావునకుఁ బరపీడావర్జనంబును, సత్త్వంబును, క్రోధరహితత్వంబును, ఉపాదానత్వంబును, శాంతియు, పుణ్య రక్షత్వంబును, పరులదోషంబు నిందించకుండుటయు, సల్లోలత్వంబును గలిగియుండును.

3

తేజము తమ ధృతి శౌచం

బాజముఖోదగ్రశౌర్య మడరుట గర్వ

త్యాజ్యము సత్సంపద

తేజము గలమనుజునందుఁ దిరమగు సుమ్మి.

4

క. అతిక్రూరము దర్పముదం

బిలయను గోధంబు పరుషభీకర వాచా

లతలును నజ్ఞానంబును

జతురతఁ బ్రాపించు నసురసంపత్తియుతున్.

5

తే. గీ. దేవసంపద మోక్షంబు తెరువు సూపు

నసురసంపద నరకంబు నందఁజేయు

దేవసంపదవాడవు నీవు పార్థ

సంశయింపఁగ వలదు విషాదమునను.

6

క. దైవాసురగుణయక్తుల

శ్రీవల్లభు డాదిసృష్టిచేసెం జమ్మి

దైవగుణవంతుఁ జెప్పితి

భావజ్ఞా దైత్యగుణుని బరగఁగ వినుమి.

7

వ. మఱియ. నసురసంపద గలవారికి ధర్మమునందుఁ బ్రవృత్తియు నధర్మమునందు నివృత్తియు, కౌచంబును నాచారంబును, సత్యంబును గలుగకుండును.

8

సీ. సకలప్రపంచ మసత్యముగాఁ జూచు

వేదశాస్త్రంబుల విశ్వసంప

దక్షులజగంబు ధర్మాధర్మసంహతి

ప్రాశూన్య మదియని చర్చనేయు

నీలోకమున కెల్ల నీశ్వరుఁ డనఁగలే

దెది యనీశ్వరమని మదిఁదలంచు

స్త్రీ పుంసమిధునమే సృష్టికెల్లను కార

ణంబని మిగుల వాదంబునలుపు

కాంతలకుఁ బురుషులకు మఱి కలుగునట్టి
కామవిభవంబె దీసికె కారణంబు
గాని మఱి కారణం బేమి గలుగదనును
దనుజసంపద గలిగిన మనుజుఁ డనఘు.

9

తే గీ. ఇట్టియజ్ఞానదర్శన మొసగ నెందు
నల్పమతి మైనయట్టి దుష్టాత్ముఁ డుగి
కర్మపారీణుడై జగత్తయముకొఱకు
ననఘు జన్మంబు నెందు దా నహితుఁ డగుచు.

10

వ. మఱియు నద్దురాత్ముండు శక్యంబుగాని కోరికల నాసించి డంభమాన
మదాన్వితుడై మోహంబున తుదద్రవేపతలనా రాధించి విక్షేపాదు
లంగోరుచు మద్యమాంశవిషయంబులగు నపవిత్రవ్రతంబుల నిరంత
రంబు నడపుచుఁ బ్రసరిల్లు.

తే. గీ. అపరిమిత మైన దుఃచ్ఛింత నాశ్రయించి
మరణమొదెడునందాక మసలుచుండు
కామభోగంబె పరమార్థగతి యటంచు
నిశ్చయం బొనరించి యాసీచనరుఁడు.

12

క. మిక్కిలి యాశారజ్ఞులఁ
జిక్కి మిశ్రత్కామరోషచేతన్ముందై
యెక్కుడుధనములు గోరుచుఁ
దక్కును యన్యాయమునకె తనకోర్కులకై.

13

క. ఇదినాకు లబ్ధమైనది
యదినాకు ప్రియంబు చాల యిదిగలుగుచునుకొ
నది యిది గాగలయది యని
గొదవక యేప్రొద్దు సొమ్ము గూర్పగడంగుకొ.

14

వ. మఱియు నతండు యిప్పు డొక శత్రుని వధియించితి నింకఁ గొందఱు
శత్రువుల వధింపవలయు, పృథుండ నేనె, భోగిని నేనె కృతకృ
త్యుండనేన నుఖనేన యనితలంచును. 15

తే. గీ. ఆధ్యుడును నేనె కులపంతుడైనవాఁడ

నేనె నాకును లేరు సమాను లెచట

యజ్ఞ మొనరించు నర్చుకర్థ మిత్తు

సంతసముగాఁతు ననుచు యజ్ఞానుడగుచు. 16

తే. గీ. బహుశవిషయా ర్చిత్రవిభాంతః డగుచు

మోహజాల సమాదృష్టి మూఢుడగుచు

కామభోగ సమాసక్తి లితుఁడగుచు

నెనగువా డగ్గినరకింబు లెపుడు జెంచు. 17

వ. మఱియు నాదుష్టాత్మనకు తన్నుదానె పొగడుకొనుటయు ననిత్యం
బగుధనంబుచేత నగుట గర్వాంధంబులు కలిగియుండుటయు సోమ
యాజి యనిపించుకొనుటయు డాంబికత్వంబుచేత నతిధిపూర్వకంబు
గా యజ్ఞంబుచేయుటయుఁ గలిగియుండు. 18

తే. గీ. జలము కోధంబు దర్పంబు ప్పబలకామ

మును నహంకారమును గల్గి యనుదినంబు

తనకు నెరులకు నాత్మయై తనరు నాకు

ద్వేషియు నసూయతాసముద్వృష్టి నతండు. 19

తే. గీ. నాకు విద్వేషులైనట్టి నరులు పార్థ

వ్యాఘ్రసర్పాదియోనుల యందుఁ బుట్టఁ

జేయుదును సతతంబును శృతివశిద్ధి

సశుభకర్మలు కూర్చులు నగుటఁ జేసి. 20

తే. గీ. అసుకము లగు యోనుల నమరబుట్టు

జనులు మూఢాత్ములై జన్మజన్మములను

సన్నుబొందగ లేక యాపన్నులగుచు
నధమగతిఁ బొందుచుండును రనఘచరిత.

21

తే. గీ. కామమును కోధభోధముల్ గట్టిగాను
సరకద్వారము నాత్మకు నాశకంబు
గాన యీమూఁడుగుణములు గట్టువడక
సంచరింపఁగవలయును సజ్జనుండు.

22

ప. సరకద్వారంబు లగు యీ కామకోధభోధంబులు విడిచిన నరుండు
మోక్షకరము లైన తపోమోగాదికర్మంబు లాచరించి పరమగతిఁ
బొందును.

23

తే. గీ. ఎవ్వఁడేనియు శాస్త్రంబు నెడలఁ దోచి
కాముక భాంతి వర్తించు కష్టనరుండు
జ్ఞానసుఖ మగుమోక్షంబు గానలేక
మహితసంసారజు రాశిమగ్నుఁ డగును.

24

తే. గీ. కాన శాస్త్రంబు పాఠ్యానికిముగ నెఱిగి
చేయవచ్చిన యవియును చేయరాని
యవియుఁ దెలియుచు శాస్త్రోక్త మైనయట్టి
కర్మములు జేయుచుండుము నిర్మలాత్మ.

25

ఇది సకలసుకవిజన సేవాపరాయణత్వాది శ్రీరత్నోజ్జ్వల పండిత
ప్రణీతంబయిన శ్రీభగవద్గీతా శాస్త్రార్థంబునందు
పోడ శా ధ్యాయము.

శ్రీరస్తు భగవద్గీత

సప్తవశాధ్యాయము.

—శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగము—

వ. అనిన విని అర్జునుం డిట్లనియె.

తే. గీ. శాస్త్రవిధిలంపటుడు గాక శ్రద్ధతోడ
నెవ్వఁ డేనియు యాజనంబు లెసగజేయు
నలనికయ్యదిగతి తదీయంపుశ్రద్ధ
సాత్వికి యోరాజశియోతామ నాశ్రీతంబు.

2

వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె.

3

తే. గీ. శ్రద్ధ యనఘాత్మ త్రివిధమై జెలగుచుండు
పూర్వకర్మపునస్కారభూత మగుచు
ప్రధితమైనట్టి సాత్విక రాజసియును
తామసియు నన వివరింతు దాని నీకు.

4

వ. వినుము శ్రద్ధసత్వాదిగుణియై వివేకులకు నవివేకులకును గలిగి
యుండు పురుషుండు శ్రద్ధామయుడై పూర్వజన్మంబున నెవ్వఁడేని
శ్రద్ధగలిగి వర్తిల్లువాఁ డుత్తరజన్మంబునంద నట్టి శ్రద్ధగలవాఁడై
ప్రవర్తిల్లును.

5

ఉ. దేవచయంబు సాత్వికుఁడు దీపితభక్తి నుపాస్తిసేయు నో
ధీనర యక్ష రాక్షసతతిం దగఁ గొల్చును రాజసుతుండు లోఁ
గావర మొంది తామసుడు కష్టతరం బగుప్రేతభూతసం
సేవలు సర్వకాలమును జేయుచుండును కోర్కెతోడుతన్.

6

ఉ కామము రాగమున్ జలము గల్గి యశుకృతిదంభయుక్తుడై
యేమనుజుండు శాస్త్రవిధి సంతయుఁ దుచ్చుముగాఁ దలంపుచుగా
భూమికి భీకరంబైన భూరితపం బొనరింపుచుండు నా
పామరు నా సురకియలఁ బెప్పిన వానిగ నిశ్చయింపుమా. 7

తే. గీ. వాఁడు దుర్బలుడయి దేహవాసినైన
నను పృథివ్యాదిభూతములను గృశంబు
గాఁగ లంపట మొదించుఁ గాన వాని
ననఘ యసురుడని నిశ్చయముగ నెఱుగు. 8

క. ఆహార యజ్ఞతపములు
మోహిత్వవిదూర దానములు వివిధములై
దేహితతియందు వర్తిలు
నూహింపఁగ గుణవిభేద మొందినకతనన్. 9

వ. విను మాయుస్సత్వ బలారోగ్యసుఖప్రీతివివర్ధనంబులును రసవం
తంబులును స్థిరంబులును హృద్యంబులు నగు చతుర్విధాహారములు
సాక్షింబులుగా నెఱుంగుము. 10

సీ. మిగుల చేరునకును మెచ్చుచు నుండును
భూరిత్తోషమునెంచు పులుసునకును

లవణంబు హెచ్చిన చవులు వేమకజాల
సత్యుష్ణభోజనం బాదరించు
మిరియంబు మించిన మిక్కిలి ప్రియమందు
కోద్రవాన్నాదులు గోరుచుండు
బారి నాసికాపుటంబులఁ బొగల్పెడలించు
నావపచ్చళ్ళకు నలరు నెపుడు

తే. గీ. మఱియు దుఃఖంబు శోకంబు మహితమైన
యామయంబును గల్పించునట్టి భక్ష

భోజ్య లేహ్యచోష్యంబు లింపుగ భుజించు.

పాండవేయ రజోగుణభాజుండు.

11

ఉ. వడిన వెన్న ఝాము చన వర్ధితైత్త్యకమైన యన్నమున్
ఖండిత సారమైన యది గర్హిత గంధములైన భక్ష్యముల్
మోడగు చల్లియెంగిలియు మిక్కిలిదూష్యము లైనవస్తువుల్
పాండవ తామసావళికి పాత్రములై చనుచుండు భుక్తికి.

12

తే. గీ. యజ్ఞకర్మంబు దనకుఁ గావ్యంబటంచు
ఫలములేమియుఁ గోరని పాజ్ఞతముఁడు
విధియుతంబుగఁ జేయు నవ్విధుల యజ్ఞ
మనఘ సాత్విక మనుపేర నలరుచుండు.

13

తే. గీ. ఫలము గాంక్షించు మిక్కిలి పరులచేత
నధికుఁ డనిపించుకొనఁ జాల నాస బొడమి
పురుషుఁ డొందెంచు జ్ఞంబు కురుకులీన
రాజసం బనుపేరిటఁ దేజరిల్లు.

14

తే. గీ. మంత్రములు దక్షిణములు సమగ్రియుగను
విపులకు నన్నమిడుటయు వెలయు లేక
జరుఁడు బుద్ధిహీనుడై సలుపునట్టి
యజ్ఞ మనఘాత్మ తామసం బనఁగ బరఁగు.

15

వ. వినుము దేవద్విజగురువాజ్ఞ పూజనంబును శౌచంబును నార్జవంబును
బ్రహ్మచర్యంబును నహింసయు కాయకత్వం బని చెప్పఁబడును.

16

తే. గీ. ఆభయదంబును సత్యంబు నభిహితంబు
నయమునను వాక్య మొగి వేదచయపఠనము
వాచకం బరుతపనున పఠలుచుండు
పాండవోత్తమ తెలియుము పృజ్ఞచేత.

17

తే. గీ. భావశుద్ధియు సకూరి భావమును మ
నఃప్రసాదంబు వినుతమానవృతంబు
విషయములవల్ల నిందియవితతి మగుడఁ
బట్టుటయు మానసంబునఁ బరగుతపము. 18

తే. గీ. ఫలమొకింతయుఁ గోరక పరమమైన
శృద్ధిఁగోడను యోగులు సలుపునట్టి
తివిధ మైనతపంబును దివిజరాజ
తనరు సాత్త్విక మనుపేరఁ దనరుచుండు. 19

తే. గీ. అన్యు లొనరించుపూజల కానపడుచు
దంభమునఁజేయు తపము వృత్తిహతనూజ
రాజసం బనుపేరిటఁ దేజరిల్లు
సద్భవంబును చలనంబు నగుచు మిగుల. 20

వ. మఱియు దుర్జనుండు దురాగ్రహమునఁ దనకు దుఃఖసంపాదన నా
కరంబును నొరులకు హింసాకరంబును గాఁగఁజేయు నభిచారరూప
తపంబు తామసం బనఁ బరగుచుండు. 21

క. కాలము దేశము పాత్రము
జాలఁగఁ బరికించి విగతసంశయఁ డగుచుక
మే లెంచియు నుపకారికి
తాలిమి నిడ సాత్త్వికాఖ్య దానం బయ్యెన్. 22

తే. గీ. అమరలోకసుఖంబుపై యాశ నైన
కోర్కి ప్రత్యుపకారంబు గోరియైన
క్లేశమున నిచ్చుదానంబు కీర్తిధుర్య
రాజసం బనుపేర విభ్రాజితంబు. 23

తే. గీ. దుష్టకాలంబునందును దుష్టదేశ
మున న పాత్రైకిచ్చుట వినుతదేశ

కాల పాత్రంబు లొదవిన కడునవజ్ఞ
లడర నిచ్చుట తామస మనగఁ బరగు.

24

వ. వినుము గాయిత్రీమంత్రంబునందుఁ బ్రణవాది నొక భాగంబు పఠి
త్యజించి మంత్రాత్మకమైన చతుర్వింశత్యక్షరంబునందుఁ బ్రణవాది
వర్ణత్రయంబు పఠబ్రహ్మనామనిర్దేశం బయ్యె నవియె బ్రాహ్మణు
లును యజనంబులును వేదంబులునై పూర్వంబునందె చేయఁబడెను 25

క. ప్రణవోచ్చరణపరులై

గణుతింపక యజ్ఞదానఘనతపములయం

దణుమాత్రీముగ వికలత

గుణవంతా పొందనీదు ట్కోటిధవులఁ.

26

వ మఱియు నా ప్రణవంబుతరువాత రెండవవర్ణంబు నుచ్చరించి మోక్ష
కాంక్షులును ఫలత్యాగులు నైన మహాత్ములచేత వివిధాబులునైన
యజ్ఞదానతపఃకీయలు చేయఁబడుచుండును.

27

తే. గీ. దాని డాసిన వర్ణంబు ధన్యచరిత

సాధుభావంబు నందును సత్యమువను

మాంగళికకర్మములయందు మహితముగను

సంప్రయోగింపఁబడు సూరి జనముచేత.

28

వ. మఱియు యజ్ఞతపోదానంబులందును ఆ వర్ణంబు చెప్పఁబడును. ఏత
ద్వర్ణత్రయినామకుం డగు శ్రీనాసుదేవుండె ఫలముగాఁ గలిగిన
పూజోపహారములును, గృహంగణపరిచారానోపరేపనరంగవల్లి
కాదులును, తత్పిత్తికొఱకైన యుద్యానశాలిక్షేత్ర ధనార్జనాది తద్వి
షయ కర్మంబులును నాత్మతీయవర్ణంబై యని చెప్పఁబడును. తద్వ
ర్ణత్రయాత్మకంబైన పఠబ్రహ్మంబు గీర్తింప బ్రాహ్మణుండు
సేయు సర్వకర్మంబులకు సాద్గుణ్యంబులు సంపాదిల్లును 29

తే. గీ. శృద్ధఃజేయసి హోమంబు జపము తపము
దానమును మఱి యన్యసత్కర్మచయము
నిహపరంబులసౌఖ్యంబు లియ్యలేవు
శృద్ధతో గాక యనఘాత్మ సత్క్రియలురు.

30

గ డ్య .

ఇది సకలముకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయత్రాంబాగర్భసం
జ్ఞాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం
బైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునందలి
సప్తవశాధ్యాయము.

శ్రీరస్తు.
భగవద్గీత.

—ఓం—
అష్టవశాధ్యాయము.

—మోక్షసన్న్యాసయోగము—

- వ. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె 1
- క. సన్న్యాసత్యాగంబుల
ధన్యం బగుతత్వ మాత్మతగ నెఱిగియుం ద
ద్వివ్యస్తబుద్ధినైతిని
మాన్యస్థితి నాకుఁ జెప్పుచుఁ వేత్వోఱ్ఱ. 2
- వ. అనిన విని శ్రీభగవంతుం డిట్లనియె. వినుము శ్రీపుత్రదేహాది వస్తు
పులను బ్రహ్మచారి గృహవాసవృన్ధంబులకు నియమించిన వేదోక్త
కర్మంబులను శిఖాయజ్ఞోపవీతంబులతోడఁ బరిత్యజించి పరివ్రాజ
కుండగుట సన్న్యాసం బని జ్ఞాను లెఱుంగు, దురాశ్రమత్వంబు వసి
యించి వేదోక్తకర్మంబులు గావించి ఫలంబుగోరక వాసుదేవా
ర్పణంబు సేయుట త్యాగం బని విచక్షుణు లెఱుంగుదురు. 3
- క. హింసాదికంబు లనుచుఁ బ్ర
శంసింపరు కర్మములను సాంఖ్యులు భువిగో
హింసాదికరములైనఁ బ్ర
శంసింతురు బుధులు చాన సవనతపంబుల్. 4
- ఆ. వె. త్యాగవిషయమున యథార్థంబుగా మధ్య
ఘోషసక్తి వినుమ సంశయతను
మూఁడువిధములగుచు మొనసివర్తిల్ దద
త్యాగమహిమ వీతరాగహృదయ. 5

వ. మణియు విజ్ఞానులు యజ్ఞదానతపఃకర్మంబులు పవిత్రంబులు గాన
యవశ్యం బాచరింతురు. 6

క. కావున వేదోక్తంబులు

గావించుచు ఫలములగుడు గతసంగుండై

పావనుడై వర్తిలుట

ధీవర నా మతముగాఁగ తెలియుము మదిలోన్. 7

తే. గీ. అరయ గృహమేధి మోహంబు నధిగమించి

నిత్యకర్మంబు సేయక నిలిపెనేని

యట్టిత్యాగంబు తామసాహ్వయము నొంది

భూమి బ్రహ్మతమగు సముదూభరి చరిత. 8

క. కాయక్లేశధయంబున

నాయాసము నొందనోప నని కర్మంబుల్

సేయకవిడచిన త్యాగం

బాయతముగ రాజసాఖ్య మది ఫలమిడునే. 9

తే. గీ. నిత్యకర్మంబులెల్లను నిర్వహించి

ఫలము సంగంబు గోరని భద్రమైన

త్యాగ మనఘాత్య సాత్వికం బని ధరిత్రిఁ

బెంపును వహింపు శాత్రువభీమశౌర్య. 10

వ. వినుము సాత్వికత్యాగసంపన్నుఁ డగువాఁడు సుఖదుఃఖకరంబులైన

నిత్యకర్మములందు స్నేహద్వేషంబులు వర్జించి స్థిరబుద్ధియు వైష్ణవ

ధర్మపరుడైన నతఁడు భగ్విత్వంబు బొందఁడని విచ్చిన్న సంశయఁ

డునై వర్తిలును. 11

తే. గీ. దేహధారులు కర్మసందేహమెల్ల

సన్యసింప సమర్థులై చనరు పార్థ

కర్మముల్ చేసి ఫలసంగకాంక్ష వాసి
హరికి నర్పించుటయె త్యాగ మనుచుబుధులు.

12

తే. గీ. కర్మములుచేసి త్యాగంబు గానలేక
కడగు సత్వరజస్తమఃకర్మపరులు
నాకమును మర్త్యలోకంబు నారకంబుఁ
జెందుదురు గాని సన్యాసి జెందఁ డనఘ

13

తే. గీ. కర్మసంసిద్ధులకు నెల్లఁ గారణంబు
సంఘ బౌధాన్యసంపద సతిశయిల్లు
సాంఖ్యవేదాంతముల సవిస్తరముగాఁగఁ
జెప్పఁబడినది చెప్పెద చెలగి వినుమి.

14

వ. అధిష్ఠానం బన దగు శరీరమును, కర్త యన దగు నహంకారమును,
కరదంబనదఁగు చక్షుశ్రోత్రాదికంబును, వివిధంబగు చేష్ట యనందగు
ప్రాణోపానాదివ్యాపారంబును, దైవకృతబనదగు సూర్యాదికంబును.

తే. గీ. వాఙ్మనోదేహములచేత పరతరంబు
కర్మములు సేయు నద్యోగకలితులకును
న్యాయమైనను వికరీతమైనఁ జేయఁ
గలుగఁగాఁ దగు నీయైదు కారణములు.

16

వ. కర్మకారణము లైదును గాదలంచు కర్తజీవుఁడు కార్యంబున హింస
లుజేసియు, నాత్మదృష్టిచేయనివాఁడును, హింసాఫలబద్ధుఁడును,
దేహంబుగాకుండు ఆత్మను శరీరవ్యతిరిక్తంబు గాచుకతనను.

17

తే. గీ. తెలియఁదగినవి తెలియుట తెలివిగాను
కర్మసంతతి కుపదేశపరులు పార్థ
కరణమును కర్మమును గర్త కర్మసంగి
హములకును నివే హేతువు లగుచునుండు.

18

తే. గీ. జ్ఞానమును కర్మమును గర్త సత్వముఖ్య
గుణవిభేదవశమున గణుతికెక్కు
సాంఖ్యశాస్త్రంబునందును సమ్మతముగ
జెప్పబడినవి చెప్పెద చెలగి వినుము.

19

ప. మఱియు విభక్తంబులగు బ్రహ్మాది పిపీలికాది జంతువుల యందును,

తే. గీ. ప్రమదవిద్వేషమునఁ జాల రతుఁడుగాక
ఫలము సంగంబు నొల్లక పాఱఁదోచి
సరసుఁ డగువాని కర్మంబు సాత్వికంబు
గాఁ దలంపుము విజయ తత్కృమముతోడ.

21

తే. గీ. కామకాంక్షలచేత నగాధమగుచుఁ
దగు నహంకారమున నైన దనువు చాల
దుఃఖమందఁగఁజేయు నాతుచ్ఛకర్మ
మనఘ రాజస మనుపేర నమరుచుండు.

22

ప. మఱియు నాగామి శుభాశుభంబులను, ద్రవ్యక్షయంబును, పరపీ
డయు, స్వసామర్థ్యంబున నహంకారముచేత విచారింపక చేయునది
తామసకర్మంబు.

23

తే. గీ. ముక్తసంగుఁ డహంకారమోచనండు
శృతిమఘోత్సాహములయందు తెలివికాఁడు
కర్మసిద్ధి యసిద్ధుల కలకపడడు
సత్వసంయుక్తుఁ డగుకర్త సజ్జనుడు.

24

ప. ఎందు సమత్వంబున నేమిట బ్రహ్మభావంబు నెట్లుజూడఁబడునట్టి
జ్ఞానంబు సాత్వికం బననెఱుఁపును.

25

తే. గీ. సౌఖ్యదుఃఖములందు నాసక్తు లనుచు
జీవజాలంబు దలపోయు భావమందు

రాజసజ్ఞాన మనుచును భూజనంబు

గణుతిసేయును సుజ్ఞాన జనవరేణ్య.

26

వ. పరబ్రహ్మంబు సమచ్ఛయంబు లైన దేహంబులందును ప్రతిమాదు
లందు నంచ లేదని తలపోయుటయుఁ బరమార్థపరిత్యాగంబును;
సర్వఫలకాంక్షిత్యంబును, గలుగుట తామసజ్ఞానంబు; నియతమగు
వానిని విక్కిలి నెసగనీక తామసుండు.

27

తే. గీ. కర్మఫలకాంక్షియై రాగకలితుఁ డగుచు

నశుచి లుబ్ధత హింసయు నడకనుండు

హర్ష శోకాన్వితం డైన యట్టికర్త

రాజసుం డనుపేరఁ దాఁ దేజరిల్లు.

28

వ. మఱియు నానావిధ జ్ఞానండును, వివేకశూన్యండును, సవివేకం
డును, సత్యంతకుటిలుండును, పరావమానండును, యలసుండును.
మందకర్ముండును, దూఱశీలుండును, నగు కర్త తామసుం డనఁగఁ
బరగుచుండు.

29

తే. గీ. బుద్ధియును ధైర్యమును గుణంబులవలనను

మూడుతెరగుల వర్తిల్లు మోహదూర

వేటు వేటు ప్రపంచించి వెలయ నీకుఁ

జెప్పెడను విను చిత్తంబు చెదరనీక.

30

వ. మఱియు ధర్మంబునందు ప్రవృత్తి, యధర్మంబునందు నివృత్తి నిది
సేయఁదగు, నిది సేయఁదగనిది యది, యిది భయం బిది యభ
యంబు, బంధం బిది, మోక్షం బిది, యని యెఱుంగుబుద్ధి సాత్విక
యనం బరగును.

31

క. ధర్మాధర్మ విచారము

నిర్మలకార్యం బకార్యనిచయము నెఱుగన్

చేర్చివహించని బుద్ధిని

ధర్మజ్ఞా రాజసి యని తలఁతురు పెద్దల్.

32

తే. గీ. చుష్టధర్మము కేవలసిద్ధ మును

సర్వకర్మము విపరీతసరణి జేయు

నట్టిగుప్తాత్మకుని బుద్ధి యచాకహము

తామసి యనఁగ భువిలోనఁ దనరుచుండు.

33

తే. గీ. ఎర్వఁడేనియు ధృతిచేత నింకి సులుల

మానసప్రాణములఁ జాలమట్టుపఱచు

యోగమవ్యభిచారత నొనగు నెపుడు

నతినిధైర్యంబు సాత్త్వికం బనఁగ బరఁగు.

34

తే. గీ. ధర్మకామార్థములు ఫలతత్పరతను

ధరణిఁగావించు నాతని ధైర్య మనఘ

రాజసం బరుపేరిటఁ జేసిల్లు

జగతిలో నియ్యదదియును సద్గతులను.

35

తే. గీ. ధర్మకామచయంబుల నన్యవృత్తి

చేయు కాలస్య నిద్రాదిచింతఁ బొరలు

నట్టిపురుషుని ధైర్య మో యనఘచరిత

తామసం బరుపేరిటఁ దనరుచుండు.

36

వ. మఱియు సుఖంబులి విధులై వర్తిల్లు, నందు సాత్త్వికసుఖం

బభ్యాసవశంబున దుఃఖావహులై వెలయు, వెడియు, సంశోషక

రం జూచు.

37

తే. గీ. విషయవలె నుండు నభ్యాసవేళలందు

నభ్యసించిన వెరుకను యమృత మాను

ఆత్మ బుద్ధి ప్రసాద జన్యంబు వినుము

సాత్త్వికాహ్వయసౌఖ్యంబు సాధువర్య.

38

తే. గీ. మహితవిషయోద్దియపు సంగములు వలన

సమృతసదృశత వర్తిల్లు నాదియును

విషమువలె నుండు పరిణామ వేశలండు

నట్టి సౌఖ్యము రాజసం బనగబడును.

39

వ. మఱియు మొదల తుదను బుద్ధుల ముఖము, ఆత్మకు మోహకరం

బుద్ధులు, నిద్రాస్థిమహాదజన్యబుద్ధులు, బరగు సుఖము

తామసతామసం బన బడుచుండును.

40

తే. గీ. ప్రకృతిజులైన గుణముల పార్థ విషవ

సమరులకు మానవావళి కలవిగాను

తీగణముల బాసినట్టియు దీవనత్వ

మనఘటర లేదు దివియును నవనియందు.

41

తే. గీ. విపులకు క్షుతియునకు వైశ్యులకును

శూన్యాలకు కర్మములు వేతె చూపబడియె

ననఘ స్వాభావజన్యము లైనయట్టి

విపులగుణములచేత నీ విశ్వమునను.

42

వ. శమనంబును, బాహ్యోద్దియనిగ్రహంబును వైష్ణవవీర్యముల

చేత శరీరాదు కృతంబు చేయుటయు, బాహ్యభృతర శౌచంబును

క్షమయు, నవకృత్యంబును, శాస్త్రజ్ఞానంబును నారాయణావలో

కనంబును, నిస్సౌశయముగ విష్ణుగోకంబు గలదరుబుద్ధియు నివి

బ్రాహ్మణునకు స్వాభావిక కర్మంబులు.

43

తే. గీ. శౌర్యతేజః కుశలతల ధైర్యగుణము

యధమున నోడి పాతక యుండుటయును

దాన మిచ్చుట నియమన ధర్మపరత

క్షుతియునకు స్వాభావజ కర్మచయము.

44

తే. గీ. కృషియు గోరక్ష సద్ధర్మవిషయమైన
కృయము వికృయమును నను కర్మవితతి
వైశ్యునకు సహజంబునై సనుభవ ననరు
శూద్రకర్మంబు త్రైవర్ణ భద్రసేవ.

45

క. తమతమ కర్మంబులయెడ
భయముక వర్తించి సిద్ధిబడమురుగు నరుల్
విమలతరసిద్ధి బొందెడి
కృమమును దెలిపెదను నీకుఁ గౌరవముఖ్యా.

46

తే. గీ. ఏపురుషువల్ల భూతప్రవృత్తి దనరు
నెవ్వఁ డింతయు వ్యాపించి యెసఁగుచుండు
నతనిఁ దమతమ సత్కర్మవితతిచేతఁ
బూజచేసి నరుల్ సిద్ధి బొందుచుండు.

47

వ. విను మర్జన భిక్షున్న ప్రాశనకరంబును, సహింసాపరంబును నగు
బ్రాహ్మణకర్మంబులంబు బధువధావకంబైన నీగుణా బగుత్తరీయ
కర్మంబు నీకు శ్రేయస్కరంబు. అది యెట్లన్నను వర్ణాశ్రమపరులు
వేదోక్తకర్మంబులు చేసి, కిల్బిషంబు మోదరు గావున.

48

తే. గీ. సహజకర్మంబు లనఘాశ్మ సజ్జనులకు
విషవఁగారాదు దోషంబు దొడరియున్న
కర్మమెల్లను దోషసంకలిత మెపుడు
నన్ని ధూమూవృత్తస్థితి నలరునట్లు.

49

తే. గీ. సకలకర్మంబులందు నాసక్తిలేక
నిష్పృహుం డహంకారనిర్గుతుండు
నైన పురుషుం డకర్మసన్యాసపరత
నెలయు నైష్కర్మసిద్ధిచే విమలుడగుచు.

50

తే. గీ. అనఘ సన్యాససిద్ధిచే నలరుచుండు
బ్రహ్మ మొందెనుమార్గంబు వరగ నీకు
నెఱుంగఁజెప్పెద సుతేప మెసఁగఁబార్థ
జ్ఞానవిష్టాపరత్వంబు మానుగాను.

51

తే. గీ. శుద్ధబుద్ధి యోగసంసిద్ధి నొంది
ధైర్యమున దేహసంచారశౌర్య ముడిపి
యింద్రియంబుల కాంక్షల నెడలఁద్రోచి
రాగవిద్వేషముల ననురాగి గాక.

52

తే. గీ. విమలతరదేశములయందు వెలయ నిల్చి
నియతవాక్కాయచిత్తత నిర్వహించి
ధ్యానయోగంబు నభ్యాసతయును గల్గి
అధికవైరాగ్యమహిమ నుపాశ్రియించి.

53

ప. మఱియుఁ దా విరక్తుఁ డగుయోగి అహంకారంబును, దురాగ్రహం
బును కామంబును, కోధాబును, గృహదిపరిగ్రహంబును, క్రూర
త్వంబును, మమకారంబును, విసర్జించి బ్రహ్మపదంబును బొందును.

తే. గీ. బ్రహ్మభూయంబు నొందు పరమచిత్తుఁ
డనఘ శోకంబు కాంక్షయు నందకుండు
సకలభూతంబులందును సమతదాల్చు
నాదు మహానీయభక్తిచే నలరియుండు.

55

ప. మఱియు సర్వవ్యాపకుండును, సచ్చిదానందవిగ్రహునిగా నన్నుఁ
బరమభక్తిచేత నెఱింగి తదజ్ఞానపరిసమాప్తికాలంబున నతఁడు వచ్చి
నన్నె పొందును.

56

కీ. గీ. నన్నె యాశ్రయనీయుగా నమ్మి మదివి
నిత్యనైమిత్తికంబులు నిర్వహించి
తనరువాతఁడు ముత్పసాదంబువలన
శాశ్వతం బగుపదమును సరగఁ జెందు.

57

తే. గీ. పార్థ కర్మఫలంబులఁ బరగ మదిని
నాకు నర్పణగావింపు యేకనిష్ఠఁ
బరగుచుండు నతండు మత్స్రమచింత
బుద్ధియోగంబునను లెస్స పొందుపఱచు. 58

తే. గీ. నీడుచిత్తంబు నాయందుఁ బాదుకొనిన
పానగు మత్స్రప సంసృతిం బొలసిపోవు
మది నహంకారమును చెడి మామకోక్తి
వినకయుండిన భోష్టత్వ మనుగమించు. 59

తే. గీ. మన మహంకారమునఁ జాల మగ్నమయ్యు
యద్ధమొనరింప ననుబుద్ధి నుండితేని
అన్యతంత్రుడ వగునిన్ను నడరిపకృతి
యద్ధ మొనరింపఁగాఁ జేయకుండు నెట్లు. 60

తే. గీ. క్షులకర్మనిబద్ధత చాల గలిగి
యద్ధమొనరింప నను దుష్టబుద్ధినుండి
యయిన నిజకర్మ కరతంత్రుఁ డైననిన్ను
కర్మములు తోడుకొనివచ్చు కయ్యమునకు. 61

వ. విను మర్జన శ్రీవాసుదేవబ్రహ్మంబు సకలభూతహృదయస్థాన
ముల నిలచి తనమాయచే నటకుండు బొమ్మలనాడించుచందంబున
జగంబును నటించఁజేయుచుండును. 6

తే. గీ. సర్వభావన సతనినే శరణువొందు
తత్ప్రసాదంబువలననే ధర్మచరిత
శాశ్వతంబయ్యుఁ బరమమహా శాంతి గలుగు
వైష్ణవస్థానమందెద విక్రమముగ. 63

వ. వినుము పార్థ యశేషజ్ఞానసంపన్నంబయ్యును, సకలశాస్త్రరాజం
బయ్యును, గోఢ్యంబునకు గోఢ్యంబయ్యును బరగు నింకొకటి గలదు.

గీతాశాస్త్రంబునే నీకుఁజెప్పితి; సంతయు విమర్శించి యథోచితం
బాచరింపు మంతకోపవేని. 64

క. ఇదిగాక గోప్య మొక్కటి

సదయా కడమాట వినుము సంశయపడకన్

పదిలముగ వినుము చెప్పెద

సదమలమతి నాకు నిష్టసఖుఁడవు యగుటకన్.

65

తే. గీ. మన్మథసన్ముఁడ వగుము మద్భక్తి గలిగి

నన్నె పూజించు మఱిమఱి నాకె మౌక్కు

మస్మదీయపదమునందు నలరుచుండు

పరమసఖుఁడవు ప్రీతి నాపలుకు వినుము.

66

ప. సావదానుండవై నమ్మి విను మర్జున భవదీయకులాశ్రమోచితసక
లధర్మంబులు పరిత్యజించి, నిర్భరుండవై యన్యదేవతాభజనంబు
మాని నన్నొక్కనినే శరణువొందు; మే నిన్ను సర్వపాపంబుల
వలన విముక్తినిం జేసెద, శోకింపకు, విష్ణుభక్తుడై హృదయము
నందు, ధ్యానయుక్తి నఖండదర్శనం బనునారాయణావలోకనంబుగ
చేయు యోగీశ్వరునకు, జ్ఞానంబువలన జ్ఞానంబువలననైన కర్మపతి
త్యాగంబుచేసిన దోషంబులేదు, లేదు, రక్షింతు, రక్షింతు, నిదియె
నాపరమప్రతిజ్ఞ, యింతకంటె మీఁద యింక లేదు, వినుమని యిమ్మ
హాశాస్త్ర ముపదేశ మియ్యగలను, భక్తరహితులయిన కర్మవిపా
కులకును, నన్ను దూషించువానికి నాకు గర్వమునను, శుశ్రూష
చేయని మూఢునకును. 67

తే. గీ. ఇమ్మహాశాస్త్రగోప్యత యెఱిగి భువిని

తెలిసి మద్భక్తునకు నుపదేశ మిచ్చు

వానికంటె ప్రేయుండు నాకు వర్తమాన

భావికాలంబులందును పరగ లేడు.

68

- తే. గీ. మనలసంవాదమైన యీమహితశాస్త్రం
మనుదినంబును పఠించు సనఘతముఁడు
మానసంబున భక్తిని బూని కొల్చి
మత్ప్రసాదంబు గాంచి సమృద్ధము నొందు. 69
- తే. గీ. మఱియు శ్రీధా నసూయల మహితుఁడగుచు
దీని వినినను వ్రాసిన మానితుఁడును
విష్ణుభక్తులు జెందెడి విమలపదము
ప్రకృతివలన విముక్తుఁడై పరగు పార్థ. 70
- తే. గీ. ఇమ్మహాగోప్య మగుశాస్త్ర మింతవఱకు
అనఘ యేకాగ్రచిత్తుఁడ వగుచువింటి
దీనసజ్జాన జన్మమై తేజఁలు
మోహ మెడలిన చెవును సందేహపడక. 71
- ప. అనిన విని యర్జునుం డిట్లనియె. 72
- తే. గీ. నీప్రసాదంబువలన నో నీరజాత్మ
మస్మనోవీధి సందేహ మంత దొలఁగె
మోహ మెడలెను సుజ్ఞానపూర్తిఁజెందె
శిరమునను బాల్తు మీయాజ్ఞ సిద్ధముగను. 73
- ప. అనుచుఁ బలికిన శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదంబు, సంజయుఁడు ధృతరా
ష్ట్రుని కెఱింగించి యిట్లనియె. 74
- తే. గీ. అఖిలలోకములందు పూజార్హులైన
వాసుదేవార్జునల సంవాద మేను
వినఁగఁ గంటిని ధృతరాష్ట్రవిభవతంస
అద్భుతము లోమహర్షంబు నావహిల్ల. 75
- ప. పరమేశ్వరుం డగుశ్రీకృష్ణదేవుండు క్రత్యక్షసాక్షాత్కారంబునంది
చెప్పిన యిప్పరమయోగశాస్త్రరాజరహస్యంబున నున్న పరమ
రహస్యంబు శ్రీవేదవ్యాసకృపాప్రసాదంబువలన. 76

తే. గీ. వెలయు కృష్ణార్జునులచేత విడితమగుచు
పుణ్యమును నదృశ్యమునను భూరిశాస్త్రు
మనఘ తలపోసి తలపోసి యాత్మలోన
నున్నతామోదభర మొందుచున్నవాడ.

77

తే. గీ. అర్జునుం డనిలోన యాయజ్ఞవాభు
విశ్వరూపంబు తలపోసి విస్మయమున
రోమహర్షంబు నుండెను బేమతోడ
రాజితైశ్వర్యధృత రాష్ట్రరాజవర్య.

78

ఉ ఎక్కడనుండు యోగివిభుఁ డీశ్వరుఁ డాకమలాసనుండు యిం
కెక్కడ ధన్వయై చెలగు నిద్ధచరితుఁడు పార్థుఁడెన్నఁగా
నక్కడ లక్ష్మీయున్ జయము నదృశ్యసంపదకీర్తియున్ గడు
న్వెక్కసమై వసించు పృథివీవర నిశ్చయ మెంతయేనియున్.

79

గ ద్య .

ఇది. సకలసుకవిజనసేవాపరాయణ శ్రీమ ద్వాసుదేవ ద్వాదశాక్షరీ
మంత్రరాజప్రసాదసిద్ధ యోగవిద్యావిశారద శ్రీనారదాది గురు
పరంపరావాప్త శ్రీవిష్ణుస్వామి సంప్రదాయ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య
గురుకులతిలక యోగీంద్ర చూడామణి శ్రీనరసింహదేవ గురు
వరేణ్య శ్రీపాదపద్మారాధక వేముగంటిపురనివాస ఆప
స్తంబసూత్ర హరితసగోత్ర గాయమాంబాగర్భసం
జాత నాగోజీపండితపుత్ర దత్తోజీపండిత ప్రణీతం
జైన భగవద్గీతాశాస్త్రంబునం
దక్షదశాధ్యాయము.

సంపూర్ణము.

నాటకములు

కూపాఖ్యానం చి॥ ల॥	0 8	శ్రీరామఅశ్వమేధం	0 8
సన్నయాదవము	0 8	శ్రీరామవిజయం	0 8
రెజాతాపహరణం	0 8	ఆంధ్రీపతాకం	1 0
కృత్తిపరిణయం	0 6	ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణం	0 12
ప్రవాసవదత్త	0 6	ద్రౌపదీపరిణయం	0 12
-అనసూయ అ॥ సో॥	0 12	శ్రీకృష్ణతులాభారం	0 12
తామసి	1 0	లంకాదహనం	0 10
క్రూర	1 0	పాండవాజ్ఞాతవాసం	0 10
త్రాచిత్రమాల	0 12	వేశ్యాసితబోధిని	1 0
మదామనోహరం	0 12	వేశ్యామధురం 1 వ భాగం	1 0
నంద కో॥ స॥ రా॥	0 12	వేశ్యామధురం 2 వ భాగం	1 0
దావిజయము	0 12	వేశ్యామధురం 3 వ భాగం	0 8
పూర్ణరామాయణం	1 4	సంగీతశశిరేఖ	0 12
కభీరు	1 0	సారంగధర	0 12
నీదాసు	1 0	ఉషాపరిణయం	0 8
పూర్ణఆంజనేయం	1 0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	0 12
వైమరందము పె॥ వె॥	0 4	పీష్వానారాయణరావు	0 10
పూర్ణభారతము స॥ శి॥	1 4	లోకాభిరామాయణం	0 6
ప్రీతి సాంగ్మగలవు	1 0	రామాయణసారం	0 12
పూర్ణోత్తరరామాయణం	1 4	శ్రీనివాసకళ్యాణం	0 8
డవజనము రా॥ నా॥ క॥	0 12	భారవిలాపం	0 12
డవోద్యోగం	0 12	చతురచంద్రహాస	0 8
డవప్రవాసం	0 12	విచిత్రబిల్వణీయం ఉ॥ ఆ॥	0 8
డవఅశ్వమేధం	0 12	మణిమాల	0 12
కృపాత్ర	1 0	దుర్గావతి దం॥ కి॥ స్వా॥	1 0
డవవిజయం	1 0	దానవీరకర్ణ సో॥ రా॥	1 0
మనీ	1 0	శ్రీరామపట్టాభిషేకం జ॥ ల॥	1 0
ల్యాశాపవిమోచనం	0 12	సత్యాబాయి	0 12
వపట్టాభిషేకం	0 12	సురసుద్దాల	0 8
కారిచ్చంద్ర	0 12	విజయభాస్కరనాటకం	1 0
మజననం దో॥ నీ॥ రా॥	0 8	హనుమద్రామసంగ్రామం బ॥ కో॥	0 12
మవుద్యోగం	0 8	సుమతీదేవి	0 12
మప్రవాసం	0 8	సంపూర్ణభాగవతము	0 12

సూరి సుబ్బారావు, బుక్ సెల్లరు, భీమడోలు, పశ్చిమగోదావరిజి॥

మౌత్యదాస్యవిమోచనం ఆను		రుక్మిణీకళ్యాణం జి॥ జా॥	1 0
గరుత్మాంతునిచరిత్ర బి॥ స॥	0 12	శ్రీకృష్ణవిలాసం అ॥ స॥	0 12
రామరాజు శ॥ రా॥ శా॥		పసన్ బ కావళి	0 12
ఫాలాఫ్ విజయనగర్	0 12	కనకతార వి॥ చ॥ శీ॥	0 12
సత్యహరిశ్చంద్రీయం బి॥ ల॥	1 4	రసపుత్రవిజయం అ॥ శే॥ రా॥	0 10
సాత్రాజితీయము	1 0	మోహినీరుక్మాంగద	0 12
బుద్ధిమతివిలాసం	1 0	భీష్మపృతిజ్ఞ	0 12
ఉత్తరరాఘవం	1 4	మహేంద్రవిజయం	0 12
ప్రతాపరుద్రీయం వే॥ వె॥	1 4	సీతావిజయం ప॥ వె॥	0 12
కన్యాశుల్కం గు॥ అ॥	1 0	లవకుశ నా॥ స॥	1 0
రోషనార వి॥ సు॥	1 0	చిత్రనీలీయం చ॥ మా॥	1 4
పాండవపృతిజ్ఞ అ॥ సు॥	0 12	భూలోకరంభ	1 0
యాదవులపృతిజ్ఞ	0 12	కనకార చ॥ శే॥	1 4
ఊర్వశీకాపవిమోచనం	1 0	శ్రీరామనిర్వాణం బా॥ శి॥	0 8
జయచంద్రచంద్రరేఖావిజయం	0 12	బుద్ధనాటకం	0 8
గర్వభంగం	0 10	కీచకవధ ని॥ కృ॥	0 10
భ కతుకారము శ్యా॥ వె॥	1 0	సంగీతజగన్మోహిని పా॥ బు॥	1 0
వరవిక్రయము నా॥ స॥	1 0	సంగీతపద్మిని	0 10
శ్రీరామవిజయ శ్లో॥ మా॥	0 1	విలువిద్య య॥ కృ॥	0 3
సీతామనోహరం కా॥ వీ॥	0 8	చాటుపద్యశ్రీరణానందం	0 3
బాబ్బలియద్దం శ్రీ॥ కృ॥	1 0	నేణీసంహారం వ॥ సు॥	1 0
సంగీతసావిత్రి గ॥ కా॥	0 12	అభిజ్ఞానశాకుంతల	1 0
జయంతజయపాలీయం	0 12	విక్రమోర్వశీయం	0 8
విష్ణులీలలు చ॥ మా॥	0 12	చండకాళిక	0 10
పద్మప్రసాదము	1 0	భక్తచింతామణి	0 5
శ్రీకృష్ణరాయబారము	0 12	సతీస్మృతి	0 4
శ్రీకృష్ణరాయవిజయం	1 0	కంఠాధరణం పా॥ ల॥ న॥	1 0
సంగీతచంద్రకాంత	0 10	రాధాకృష్ణ	0 10
మహారాష్ట్రవిజయం	0 10	పాదుకాపట్టాభిషేకం	1 4
సంగీతశ్రీసాహసం	0 12	సుగుణమణి వ॥ బా॥	0 10
సంగీత గులాబకావళి	1 0	కన్యకాపరమేశ్వరివిలాసం	1 0
కరరామదాసు శే॥ శి॥ శా॥	1 0	రంగరాయకదనసువాకారం	1 0
రాంచాలీమానసరంజిణం శే॥ రా॥	1 4	హాస్యపుపాటలు వ॥ జ॥	0 8
సీతాకళ్యాణం బి॥ శి॥	0 8	వేడుక పెండ్లిపాటలు తె॥ లి॥	0 10

కురుకూరి సుబ్బారావు, బుక్ సెల్లరు, భీమడోలు, పశ్చిమగోదావరిజి॥

రసపుత్రనిజయము.

(గొంధకర్త — శ్రీఇచ్ఛాపురపు యజ్ఞనారాయణగారు.)

ఏకసప్తతి పీఠజ్యోతి హైందవ సామ్రాజ్య లక్ష్మీధరుంధరుడగు నాలం
 ఘోరుబాదుషా నురూపతలూగించెనో, ఏప్రచండపీఠావతారము రాజకీయరంగమున నవ
 నవాదర్శములం బ్రదర్శించెనో, ఏవీరసింహనామము కాత్రవగజములకు సింహస్వప్న మో
 యామేవాద హర్యక్షమగు రాజసింహుని దివ్యచరిత్ర. తాకూర్ దుగ్గాదా సీసా
 టకమున సన్యాసివేషమున స్వాతంత్ర్యసంపాదనము సలిపెను. వీరమాత మహావీరమా
 తమై విలసిల్లినది ; విచలమానసయగువిమల—ఏనారీలలామము జన్మమున, రూపనగరా
 ధీశ్వరుని గర్భనారాజితోపాటు భారతేంద్రరాలలామము ధన్యకాలయ్యెనో—యా
 కళ్యాణగుణగతి, శ్రీరాజసింహవీరులపాణిగ్రహణాధీనమనన్మయై కావించిన యమా
 నుషకృత్యములు—వీరవిహంగములు—పడినకష్టములు చదివీతీరణలయము ; విమలసోదరి
 యగు ధర్మమృత కేసరిబీగం, ఆలంఘితు బాహ్మను పెండ్లియాడి విమలతోఁ బ్రతిజబూని
 యామెను తురకకిచ్చి పెండ్లిచేయ యున్నించి తుదకు తానే రసపుత్రుల చేతులలోఁ బ
 డుట, ఔరంగజేబు నేన లాహోరపానీయములు లేకగుహలోచిక్కునకడుట, దుగ్గాదాగు
 ప్రచ్ఛన్న వేషమున, రూపనగర భైరవాళయమున చెప్పిన జ్యోతిషమున శృంగార
 రసోదయ మగుచున్నది. విచల విసరినపులగు త్రిమన్మధుని ఫిరంగిగుండై రాజసింహు
 నివత్తునునం దగులుట, చదువరుల నానందసాంబుధిని నోలలాడించును. గులాము
 చంద్రభోగల హాస్యము, తురకపెండ్లికొడుకు వెట్టిసరసము, గులాము చమత్కారము
 బాలుండగు అజితసింహుని శూరత్వము. అద్భుతసమన్వితములు. కంఠలోచిత-విమ
 లగు గాపాడుటకై మగవేషముతో వచ్చిన, వీరమాతను గాంచి విమల రాజసింహునిగా
 నెంచి శృంగారసంభాషణము చేయుట, ఆసయమునకే వచ్చిన రాజసింహుడు
 వీరమాతను పరపురుషుని భ్రమించి యాగ్రహపడుట మిగుల చమత్కార రంగము.
 ఆలంఘితు కాశీవిశ్వేశ్వరాలయధ్వంసముచేయుట, హిందువులమానసములం గలసి గగు
 ట్రాటు గలిగించుట—వేయేల—దేశభక్తిపూరితము. పశ్యములొక్కొక్కటి లక్షరూపాయల
 విత్తువగలది. ఆంధ్రచేశ రంగస్థలములందంతను వీరతాండవము సల్పిన మహాచరిత్రవీర
 నాటకము. ఔరంగజేబు పరిపాలనమంతయు నింపున్నది. చదివచూడుడు. నవరసములు
 కన్పించునాటకము. ఇష్ట డిట్టి నాటకరాజమే తెలుగున రచింపబడుటలేదు.

వెల 1—0—0.

వలయువారు—కురుకూరినుబ్బారావు,
 బుక్కుసెల్లర్, భీమడోలు,
 కృష్ణాజిల్లా అనివాయవలెను.

ఆలీబాబా అను అద్భుతనిజయము.

[శ్రీమత సోమరాజు రామానుజరావుగారు.]

“అన్యాయార్థమును ధనము నారికేళమందలి జలమువలె హరించిపోవు” ననుట ఆలీబాబా కథప్రమాణము. అద్భుతము లెక్కలు విప్పకొని యెగురుచున్నది. అది యిచ్చామాత్రమున వ్రాలును వ్రాలినచోట లక్ష్మి తాండవించుచున్నది; డరియైన డగు నద్భుత గుప్తుశివై నద్భుతదేవి తన పక్షచ్ఛాయం బజువుచున్నది. అనంత ధనసము యములను మహాంజ్యములందు గూర్చియుంచిన, మైరావణ మహావీరుని అద్భుతము తానుమరైతి; రహితమగు మహానిష్ఠము పాతాళగుహయందు బయలుదేరినది. “జయంతిలో తమా” యనుటతోడనే, గుహాతలము పటాలున బద్ధులగుచున్నది. అందలి రత్న రాసులకు కన్నులు దిగ్భ్రాంతములైపోయిన లోభగుప్తుని మృత్యుదేవి వరించినది; చోరులచే నాతని శవఖండములు గుహామం గట్టబడినవి. కథాప్రవాహమున రక్తధారలంతర్వాహినులై హరుచున్న వేళల చదువరుల గుండెలు ముందేరుగునో యని కొట్టుకొనువేళ—చతుర” యను చతురవ్యక్తిరంగమున దృశ్యమైనది; మొగమునమంద హాసము—ఒడిలో చంద్రహాసము; బహ్మితమున నతిసుప్రకాంతివేషము—అంతర్గతమునకా త్రివప్రతీకారహాసము—ఇట్టిబహిరంతర్విరోధభావములతో నీపాత్ర తీర్థస్వరూపము చాల్చి, అద్భుతగుప్త రక్షణమునకై పనిచేయసాగినది! చతుర భీకరకాలాంధకార మధ్యమునఁ గటారిచేబూని 40 నూనెబుంగులలో దాగిన దొంగలను భంగపరచినది. ఆకాభంగమైన మైరావణుడు చతురంగుని భయకంపితుఁడై పలాయన మంత్రముంబున శ్వరణ చేసినాడు—దిక్కుమాలిన గుహంగని, మైరావణుడొనర్చిన రోదనమునకు దిశాతలములు భేదిల్లినవి తుదసారి ఘూర్ణితమనోహంకారములతోడ, నా యపరమై రావణవ్యక్తి నాత్యరంగమున మునివేషముతోఁ బ్రవేశించి, కాలసగ్గునువలె నద్భుత గుప్తురింటఁ దూరెను. చతురవాని యీగ డనెఱిగినది. కాత్రవచ్చువారు విశేషనశీలముగు నా నారీహాసభైరవి, నాట్యపండితముం బ్రవేశించినది. నటనమున కపటము—వృత్త్యమున హత్య—మధనమున రుధిరము—పాపము బద్ధులయ్యెను. బహుదినములనుండి నాట్యరంగహతమై నాడు. సర్కారువారు శ్రీమతి చతురాదేవియని యామెకు లిరుదు నెచ్చుటతో—చతురాద్యుత్పన్నుల కరములయందలి పూలదండఁ నన్యోన్య కంఠాశ్లేష మొనర్చుటతో—నకలజనానందముతో—కరటకదమనకుల హాస్యములతో, రేచుక్కపగితి చుక్కల యుక్తిప్రయత్నముతో, కథామంగళరంగము పరిసమాప్త మగుచున్నది. ఎచ్చటఁ జూచిన రసముపృతిల్లుచుండును. అనేకసారులు ప్రదర్శింపఁబడినది. స్వరములతోనున్న పాటలు ప్రయోగ సౌలభ్యముగల నాటకరాజము. త్వరపడుడు. వెల 0—12—0.

వలయువారు—శురుకూరి సుబ్బారావు, బుక్కుసెల్లర్ భీమడోల.

మతము. విదాంతము. చ. 1.

రచయిత సుబ్బారావు, మునుముఖం.

పుస్తకము భగవద్గీత.

ఈయవలసిన తేది.	ఈయవలసిన తేది.	ఈయవలసిన తేది.